

17387
SESTHIEN BOECKEN

VAN DEN

Voor-treffelijcken Ouden Philosooph,

HERMES TRIS-MEGISTUS. 610

*Met groote naarstigheyt, uyt het Grieckx ghebracht in ons
Neder-duytsch: en, in Versen af-gedeelt, nevens veel
Annotatien en verklaringen; tot grondiger be-
grÿp, des Autheurs sin.*

Met eene schoone Voor-rede, uyt het Latijn,

Van

FRANCISCUS PATRICIUS,

In de welcke hy bewijst, dat desen grooten Phi-
losooph heeft ghebloeyt voor Moyses.

En eene Na-rede aen den Leser; tot naarder consideratie van
de waardye en outheydt deses Autheurs Boecken.

curator

'AMSTERDAM, Ghedruckt by Nicolaes van Ravesteyn.

Voor Xsbrant Ryvertsz. in den Isel, in 't Taeffel-boeck.

ANNO 1643.

[Handwritten signature or scribble]

KORT INHOUT

Van dese

BOECKEN.

Erstelyck een schoone Voorrede, door Franciscus Patricius, in de welcke hy de outheyt van desen Autheur bewijst: met het 96. vers beginnen de laatste woorden van Hermes Trismegistus.

Het eerste Boeck, genaamt Poemander, (dat is, 't Gemoet) verhaalt hoe Hermes sijne groote kennis heeft bekomen. Hoe hem de scheppingh van 't uytwendighe Wesen wierd ghetoont. Van de wederkeeringh tot God, in d'oplossingh des lichaams. Hoe Hermes eenen Predicker wierd, en God looft.

Het tweede Boeck, is eene seer schoone t'samen spraack tusschen 't Gemoet en Hermes: met een krachtigh bewijs, dat daaryemant zy die Alles maackt; zynde den Eenigen God.

Het derde Boeck, is een Sermoen, van, dat het grootste quaat in den mensch is, GOD NIET TE KENNEN.

Het vierde Boeck, ghenaamt, het heylighe, of, het gheheylighe Sermoen, daar van de scheppingh yets wort ghehandelt, en waar toe den mensch zy gheschapen; oock hoe den mensch, door de wijsheyt, het Fatum kan overwinnen.

Het vyfde Boeck, handelt van Godsaligheyt, en liefde tot Wijsheyt; oock eene vermaningh, dat men de Perrele niet voor de Swynen moet strooyen.

Het sesste Boeck, is een algemeen Sermoen, 't welck ons God leerd kennen; die alleen GOET is.

Het sevende Boeck, ghenaamt den BEECKER, of de EENHEYT: in 't welck van 't Ghemoet, en, despraack wordt ghehandelt; en veel schoone leeringen.

Iamblichus
heeft gheleest
Anno Iesu
Christi, 334.

5. Sulckx bevestight hy oock met de autoriteyt van den voor_treffelijcken man, *Iamblichus*, die daar soude schrijven, dat aen den God Mercurium, veel duyfsent Egyptische boecken waren toe_geschreven geworden.

a Of bedie-
dende.

6. En seyt, dat alle Griecken en Latynen, hebben gedroomt, die yets hebben geloofd, dat den selvigen eenen mensch zy gheweest voor Pharaonis leven, die de Schriften, en, de vrye konsten alder_eerst soude ghevonden hebben, door_dien sy niet en hebben gheweten, wat den naam, *Thoot*, *Hermetis*, ofte *Mercurii* was a aen_wijfende.

7. 't Gheen desen man van sijne Cimmerische spraack schrijft, en gedencken wy niet te over_wegen; de waarheyt van de oorspronckelijcke *Derivatie* van 't selvighe woord, mach by hem en by soodanige spraack verblijven.

8. Laat het waar zijn, dat *Hoot* ofte *Thoot*, een Hooft zy genaamt; en soude daar_om ten geenigen_tijden onder de menschen, niemant met desen naam, *Thoot*, ofte *Theut*, eygentlijck zijn genaamt gheworden?

b *Cephale*.

9. By de Griecken is een Hooft ghenaamt, ^b κεφαλη: en is daar_om geen en ouden, den welcken in de *Republica* van Platonis, *Cephalus* ghenaamt wiert, noyt gheweest?

10. In de Egyptische spraack, is *Mo*, water, en *yfes*, eenen, die uyt het water ghevoogen wordt (welck tweevoudigh woord, Pharaonis Dochter, in een eenigh vervattede, en aen *Mo_yfes* eenen naam heeft ghegeven; sulckx Josephus verhaalt) naar_de_maal nu doch veel lieden uyt het water worden getogen, en is daar_om noyt yemant gheweest, die onder de menschen *Mo_yfes* is genaamt gheweest?

11. *Aristocles*, is by de Griecken ghenaamt, de beste Eere, en *Aristoteles*, het beste Eynde: en is daar_om noyt geen en *Aristocles* ('t welck des Platonis rechten naam is ghe-

gheweest) noch geenen *Aristoteles* gheweest? wat is dat voor eene sluyt-rede: *Thoot*, is ghenaamt een Hooft; ergo, soo en heeft niemant onder de menschen, den naam, *Thoot* ghevoert?

12. Wy weten uyt des Platonis Hipparcho, uyt des Plutarchi Alcibiade, en uyt andere voor-nemene Authoren, dat *Hermæ*, foodanighe steenen zijn gheweest, ghe-lijck *Goropius* de selvighe beschrijft; en is daar om noyt geenigh mensch *Hermes* ghenaamt gheworden?

13. Hy treckt aen, dat *Iamblichus* seyt, dat veel duy-sent boecken aen den God, Mercurio, waren toe-geschre-ven gheweest: laat het soo zijn; en moet daar om noyt geenigh mensch, den naam, Mercurii, hebben ghehad?

14. En weten wy niet, dat al de ghene, die van de oude Grieken en Ægyptenaren, voor ^a Goden ghe-eert zijn gheworden, menschen zijn gheweest?

a Dat is,
Regenten.

15. *Osiris* en *Isis*, Broeder en Suster, kinderen van den jongen Saturnus (fulcx *Diodorus* betuyght) als mede, Man en Vrouw ghe-echt, zijn onder de Goden ghetoghen ge- worden; wiens Consiliarius en Præceptor in veele weten-schappen, *Hermes*, is gheweest.

Osiris en *Isis*
hebben ghe-
leest ontrent
480. jaar
naar de
Sont-vloet.
Diodore
heeft geleest
58. jaar voor
Christi ghe-
boorte.

16. Oock betuyght *Sanchoniaton Berythius* (den wel-ken korts naar *Moyses* heeft geleest, en der Pheniceren Historien heeft beschreven) dat den selvighen, den wel-ken by den Pheniceren, *Thaantus* is genaamt gheworden, by den Ægypteren, *Thoot*, en *Thoyt* ghenaamt is geweest, en des Saturni schrijver gheweest zy; desen is dan oock onder de Goden ghereeckent gheworden.

17. Den selvigen heeft de ^b schriften, en veel dingen, den dienst en het heylighdom der Goden betreffende, als mede Astrologiam, Musicam, en, de Natuur, alder-eerst, in 't ghebruyck ghebracht: heeft schut-spel, dans, en lier-spel ghevonden, en aen de Grieken, de wel-

b De kon-
sten ofte we-
tenschappen.

spreeckentheyt gheleert : van de welcke hy dan, om soodanige oorfaacken wille, *Hermes* is genaamt geworden; 't welck *Diodorus* al tamen verhaalt.

a Of, te
nennen.

18. Doch, Cicero, Clemens, Arnobius, en meer andere, melden, dat by de Griecken, vijf *Hermetes* ofte *Mercurii* zijn gheweest, van de welcke, de twee, Ægypters geweest zijn : den eenen, den Soon van *Ninus*; wiens naam, de Ægyptische natie, voor eene af-schouwelijckheydt hebben ghehadt, en hen ghevreeft, den selvigen a uyt te sprecken : den anderen, den welcken den Argum in Griecken landt heeft ghedoot, zy vluchtigh, in Ægypten ghekommen; heeft aen de Ægyptenaren de letteren geleert, en hen wetten geheven.

19. Maar, of dien *Hermes*, den welcken des *Osiridis* en der *Isidis* Consiliarius zy gheweest, even den selvigen zy, den welcken den Argum doode, en kan ick met geen bewijs, nochte ghetuygenis der Ouden, noch bejaan, noch beneen.

Plato heeft
ontrent

400. jaar
voor Christi
gheboort ghe-
leeft.

20. Maar, soo wy den *Diodoro*, en niet weynigh andere, gheloof geven, dat Orpheus alder eerst, en daar naar, andere Griecken, het ghene, 't welck by de Ægypteren was, tot hen hebben getogen, soo en sullen wy, de Schrijfkunst niet toe eygenen aen den Mercurio die Argum om 't leven heeft gebracht : maar, aen den Ægyptischen *Theuto*; 't welck *Plato* (eenen man van goeder trouwe en gheloof) betuyght.

21. Doch, of desen *Theutus*, ofte *Hermes* (namentlijk, den vinder van de Schrijfkunst) even den selvighen zy, die men *Hermes Trismegistus* heeft ghenaaamt, 't selvige kan in twijffel ghetogen worden.

22. Dit is ghewis, dat hy ten tijden des *Osiridis* en *Isidis* heeft ghebloeyt : naar de maal *Isis*, naar t verhaal van *Diodorus*, in hare Graftpylaren, heeft inghegraven,

ven, dat sy van *Hermete* was onder wesen gheworden.

23. „ *Ick ben Isis, een Koninginne*

„ *Van 't gheheele Landschap;*

„ *Onder wesen van Hermete.*

24. En in 't heylighe Boeck van *Hermes* (in 't welck een ghespraack is, tusschen *Isis* en haren Soon, *Horus*) wort van den *Hermete* veel ghedacht: en sy treckt sijne woorden menigh maal aen; en nomt hem oock het ghemoot van 't gansche Wesen: ^a en voert in, hoe den oppersten God, des ganschen Wesens Vorst, met hem (*Hermete*) een maal heeft gesproocken, en hem ghenaamt de Siele sijnder Sielen: en dat hy hem de formeeringh der menschen heeft ^b toegeeygent.

a NB. Siet het begin deses Boecx Poëmander.

25. „ *Hermes Tris Megistus,*

„ *Is een onder wijser*

„ *Item, een raedt gever aller.*

b Ofte bekend ghe-maackt.

Uyt welke plaats schijnt, dat even den selvigen *Hermes* (den welcken Confiliarius is gheweest van *Isis*) den *Tris Megistus* zy gheweest.

26. Weder om schijnt het, dat men wel soude konnen fluyten, dat *Tris Megistus Hermes*, den selvigen niet en zy geweest, den welcken *Isidis* Confiliarius gheweest zy, uyt den Dialogus van *Tris Megistus*, den welcken *Aseleptus* is genaamt, en van ^d *Apulejo* in 't Latijn is geset gheworden; in den welcken, by 't eynde, dese woorden zijn.

c Conclusioenen.

27. „ *Hermes, wiens Groot vaderlycke*

„ *Name ick hebbe, residerende in 't Vader landt,*

„ *'t Welck van hem den naam heeft:*

„ *En helpt hy niet,*

„ *En onder hout alle Menschen,*

„ *Van waar die kommen?*

d *Apulejus heeft gheleest Anno Christi 344.*

28. En in den selvigen ganschen Dialogus, gelijk als

a In ghe-
voert ofte
vermenght.

in den Poemandro, in den Catholico, in den Clave, en in de andere, is den naam, *Tris Megistus* (zijnde beyde, den Autheur, en die 't gespreeck voert) ^a in gelijft; en den ghenen die foodanighe woorden heeft op geset, den selvigen is oock den *Tris Megistus*.

29. Over sulckx is nu desen *Hermes Tris Megistus*, eenen anderen, en van den *Hermete Tris Megisto*, die Confiliarius van *Isis*, en den vinder van de Schrijfkunst is gheweest, af te sonderen.

30. Der halven wy dan, den ghenen (den welcken *Goropius*, gansch niet gheweest te zijn, voor geeft; en den welcken anders veel voor nemen Mannen, voor eenen alleen verstaan hebben) in haarder twee, onder scheyden, van eenderley naam en toe naam; den eenen Soons Soon, van den anderen.

31. Sulcx oock den H. Augustinus, in 't achtste Boeck van de Stadt Gods, in gelijcken sin toont, en oock op een ander, menigh maal, van den Mercurius mentie maackt; als mede van den Groot vader, en des Soons Soon.

32. Dat dan noch een yeder eenderley naam en toe naam heeft ghevoert; 't selvige is te ghelooven en openbaar. Wat den eersten belanght; 't selvige is genoeghsaam bewesen uyt den *Diodoro*, dat den selvigen ten tijden *Osiridis* en *Isidis* heeft ghebloeyt: 't wort oock ghenoughsaam bewesen uyt des *Hermetis* heylighe Sermoen; en uyt den *Sanchoniatone*, den welcken verhaalt dat den selvigen des Saturni Schrijver zy gheweest.

b Ofte bes-
suyten.

33. Saturnus is dan noch des *Osiridis* Vader geweest: den welcken (ghelijck de Chronijck schryvers ^b presumeeren) Chamesenus, ofte des Chams Soon zy geweest; die den jongen Saturnus is genaamt gheworden.

34. En daar om staat in 't Graft schrift van *Isis* in geschreven.

„ Ick

„ Ick ben des jonghsten Saturni, des Gods,

„ Oufte Dochter.

35. „ t Welck oock schijnt; dat men wel alsoo kan seggen, uyt het heylighe boeck : namentlijck, uyt den naam Camephes ; want, in 't selvighe staet al dus geschreven.

36. „ Gebruyckt het gemoet, lieve Soon Hore :

„ Want, ghy hoort eene verborgene ^a beschouwelyckheyt, ^{a Theoriam,}

„ Dewelcke den Groot vader, Camephes, ^{Speculatie}

„ Heeft gehoort van den Hermete, die van alle dingen, ^{ofte Visioen.}

„ Commentarien heeft gheschreven,

„ Van den Voor vader van alle ; den Camephe.

37. Naar de maal dan, *Horus*, den Soon zy gheweest van den *Osiris*, en *Osiris* des Chusi Soon, en Chus een Soon des Chams (dat is , van den Camephes) soo is Cham des *Hori* Groot vaders Vader geweest : en Camephes Vader is nu Noach, den welcken is genaamt geworden, *Saturnus* den ouden : wiens reden , *Hermes* , hadde ghehoort : en van den *Hermete* , den jongen Camephes ; den welcken Chus, een Soon van Cham schijnt te zijn.

1. Noach.
Saturnus.

2. Cham.

3. Chus.

Camephes.

Saturnus.

4. Osiris.

5. Horus.

38. En alsoo laat het sich aen sien , dat desen eersten *Hermes* , Præceptor des Chus, ofte Chams, en toe hoor der van Noach zy gheweest.

39. Doch , door dien , in 't selvighe heylighe Boeck, niet verde van 't begin, dese woorden zijn gheschreven .

„ Maar, hem heeft gesuccedeert Tat ;

„ Te gelycke een Soon en Discipel van dese Leere :

„ En niet langh daar na,

„ Asclepius Imuthes, en Hephestobulus ;

„ En andere .

40. Daar naar, by 't eynde, 't welck wy hier voor hebben aen ghetogen ; alsoo.

„ Hermes Tris Megistus,

„ Is een onder wijser,

„ Een

- „ Een raadt gever aller: in de Medecijn, *Asclepius*;
 „ Den Soon van *Vulcanus*: en in de sterckte en macht,
 „ Wederom den *Osiris*; naar den welcken,
 „ Ghy, myn Soon: en in de *Philosophy*,
 „ *Arnebasensis*: maar, in de Poëtery,
 „ Wederom *Asclepius Imuthes*.

41. So soude yemant wel, uyt de eerste aengetogene plaats in twijffel moghen trecken, 't gheen wy te voren hebben ghefeyt: dat, namelijk, twee *Hermetes* zijn geweest; als den overgrootvader, en, des Soons Soon: naar de maal oock desen, den ouden, eenen Soon, *Tatus*, en eenen toe hoorder, die *Asclepius* zy genaamt geweest, naar 't sich laat aensien, heeft ghehad; sulckx niet en schijnt, met de tijden, over een te stemmen.

42. Maar, uyt dese leste plaats, en uyt de andere (namementlijk, uyt het eynde van den *Dialogus Asclepii*) wort alle difficulteyt opgelost: want, aen dese plaats, en wort niet alleen eenen *Asclepius* genaamt; maar, haarder twee: Den eenen, den Soon van *Vulcanus*; den vinder van de Medicijn: den anderen, een Soon *Imuthis*; den vinder van de Poëtery: en dese beyde, ten tijden van *Isis* en *Osiris*.

43. Inden selvigen *Dialogus*, wort dan noch alsoo geschreven.

- „ Want, u Grootvader, lieve *Asclepi*,
 „ Den eersten vinder van de Medecijn;
 „ Aen den welcken den Tempel op den
 „ Bergh *Libyæ* gheheylight is.

44. Uyt welcke woorden openbaar is, dat *Asclepius*, den vinder van de Medicijn, den Grootvader zy geweest van desen jongen *Asclepius*: en dat aen den Grootvader (naar dat hy zy dood gheweest) eenen Tempel zy gheheylight geworden.

45. Daar

45. Daar naar wort daar toe geset.

„Hermes (wiens Groot vaderlijcken

„Naam ick hebbe) resideert

„In 't vaderlant 't welck van hem den naam heeft :

„En helpt hy niet,

„En onderhout alle Menschen,

„Van waar die kommen ?

46. Te verstaan: even op eene foodanige wijze, gelijk den versturvene *Asclepius* : den genen, op den Bergh *Libyæ* , en desen , in het (van hem alsoo genaamt) *Vaderlandt* : namentlijk, in *Hermopoli* ; welcken name de selvige Stadt was gheheylight.

a Ofte *Hermētis* Stadt.

47. Want, *Diodorus* betuyght , dat veel Steden , van de ^b Goden, die de selvige gebouwt hebben, hare namen hebben ontfangen : namentlijk, *Diospolis*, vanden *Jove* : *Heliopolis*, van *Sol* : *Hermopolis*, van den *Mercurio* : *Panopolis*, van den *Pane* ; en alsoo van veel andere meer.

b Ofte *Regentens*.

48. Van de afgesturvene *Isis* schrijft hy oock alsoo.

„Maar, en weten wy niet, hoe *Isis*,

„Des *Osiridis* Gemaal, soo veel goeds bewijst,

„Wanneer sy goedigh en versoent is ?

„En hoe sy soo seer schadet, wanneer sy vertoorent is ?

49. En van stonden aen hier op.

„Daar van gheschiet het, dat van de

„*Egyptenaren* alle dees ^c *Animalen*,

„Door eene yedere Stadt der selvighe

„Sielen ghe-eert worden,

„De welcke noch levende, de selvighe,

„Geheylight hebben.

c Ofte *Dysren*.

50. Uyt alle het selvige (so men 't recht begrijpt) openbaar is, gelijk het ons bedunckt, dat *Isis*, *Hermes*, en *Asclepius* (die op eenen en den selvigen tijd hebben geleeft) gesturven zijn geweest, ten tijde van den jongen *Asclepius*, en den jongen *Hermes*.

1 *Hermes*. 1.

2 *Talus*. 1.

3 *Hermes*. 2.

4 *Talus*. 2.

51. By al dien dese dan , de namen van hare Groot Vaders hebben ghevoert , wat wonder soude het zijn , alsoo den Soon van den eersten *Hermes* , *Tatus* is genaamt gheweest , dat oock den Soon van den tweeden *Hermes* (welcken tweeden , des Soons Soon van den eersten , uyt den *Tato* zy gheweest) *Tatus* genaamt zy gheworden ?

52. Naar de maal soo wel by de Romeynen , als by de Griecken , en by andere Natien , oock wel tot onsen tijden gebruyckelijck is : dat , die van eenderley geslacht zijn , met eenderley namen , de Soonen , met des Vaders , en , de Soons Soonen , met des Groot vaders , en Over Groot vaders naam ghenaaamt worden ?

53. Over sulckx en is 't geen wonder , dat oock by de oude Ægyptenaars , in eenderley stam en geslachts linie , dier ghelijcken zy gheschiet : en dat den Groot vader , *Hermes* , ofte *Theut* zy gheweest , en des selfs Soon , *Tat* , en des selfs Soon , *Hermes* ; en weder om , des selfs Soon , *Tatus* .

54. Oock en is 't geen wonder , dat van weghen haar beyder wonderbare wijsheyt , sy oock alle beyde genaamt zijn gheworden ; *Tris Megistus* !

55. Niet even daar om , dat hy den eersten , zy (ghelijck ettelijcke gheloof hebben) die van de ^a Drie vuldigheyt heeft geschreven : want , voor hem heeft oock , Abraham , ghelijck het sich laat aen sien , de selvighe erkent ; en oock ^b *Zoroaster* , van de selvige ghesproocken heeft ; ghelijck openbaar is .

a Trinität
ofte Drie-
heyt.
b Zoroaster
heeft gheleest
ontrent
244. jaar na
de Sont-
vloeds.

56. Oock niet daar om , dat hy te ghelijck Priester , Filosooph , en Koningh gheweest is ; maar , naar 't gebruyck , beyde , van de Griecken en Latijnen , daar sy in 't gebruyck hebben gehad , te seggen : *Terque , quaterque Beati* : 't welck oock by den Françoysen , in hare spraack schijnt gebruyckelijck te zijn , dat sy het selvighe *Ter* , ofte

c Dat is ,
drie en vier-
maal saligh.

ofte *Tre*, menigh maal in 't begin der ^a woorden bystellen; en daar van, de selvighe te samen setten: oock daar om, dat, ghelijck als den tweeden, van den eersten, den naam; oock alsoo den toe naam bekomen heeft.

57. Doch, beyde, hebben ghebloeyt, voor *Moyses*, en voor dese, de welcke tot sijnen tijd waren; namentlijck, voor de twee *Pharaones*: *Achoris*, en *Chenchres*: want, dat den eersten ten tijde van *Osiris* heeft ghebloeyt, 't selvighe is openbaar ghemaackt.

58. *Osiris* is dan noch ghedoot gheworden van sijnen Broeder *Typhon*, in 't vijf hondert acht en tseftichste Jaar naar de Sondt vloedt; van welcken tijd, tot op de geboorte *Moyses* (die in 't seven hondert seven tiende Jaar, naar de Sondt vloet zy ghevolght) hondert veertigh negen Jaar is gheweest.

59. Maar, vijf tien Jaar, eer *Moyses*, is ghesturven, verhaalt *Eusebius*, dat *Tatus* (die hy *Chat* noemt) des *Trismegisti* Soon, heeft ghebloeyt: der halven, van de moort, begaan, aen den *Osiris*, tot op den ouderdom van desen *Tatus*, twee hondert vijftigh twee jaren sich verstrecken.

60. Met welcke Jaren, niet qualijck over een komt, den tijd des levens, van dese vier wijse Mannen, den eenen naar den anderen ghereeckent: naar de maal wy lesen, dat in den selvigen tijd, *Moyses* wel alleen hondert en twintigh Jaar heeft gheleest; 't welck oock tot onsen tijd, geen groot wonder en soude zijn.

61. Doch, alle beyde, hebben Boecken gheschreven: want, des Soons Soon, vertelt van den Groot vader, in den persoon van *Isis*, in 't heylige Boeck, dat den selvigen, al eer hy uyt dit leven zy verscheyden, sijne Boecken in 't heylighdom van den *Osiris* heeft bewaart; en, de selvighe alsoo toe gesproocken.

62. „ O! ghy heylige Boecken, blijft den ganschē tijd,
 „ Onvervuylt en onvergangelijck;
 „ En't geen al daar verhaalt wordt.

63. En't en is niet waar, 't geen veel van hen, hebben ghelooft: dat de Ægyptenaren geene andere letteren en hebben gehad, dan *Hieroglyphische*, noch eene andere manier te schrijven, dan in de pylaren; sulcx *Goropius* schijnt geloofd te hebben: want, sy hebben, beyde, in de pylaren in gegraven; en, oock Boecken gheschreven.

NB. NB.

64. Doch, sy hebben de Boecken, in 't verborgen ghehouden; de pylaren, het ghemeene volck voor gheset: 't welck sich oock ghenoeghsaam openbaart uyt het ghemelde heylighe Boeck; want, den Groot vader, *Hermes*, wordt al daar, alsoo van *Osiride* en *Iside* spreekende, in ghevoert.

a Ofte verstaan.

65. „ Dese, seyt *Hermes*, sullen de verborgentheden
 „ Van alle mijne Schriften, ^a erkennen,
 „ En onder scheyden; en eenige in hen behouden:
 „ Maar, 't gene tot den dienst en nuttigheyt
 „ Der ^b menschen streckt, 't selvige sullen
 „ Sy in ^c Pylaren en Obeliscos in bouwen.

b Verstaat, 't gemeene volck.

c Dit zijn, als Beelden der Leecken gheweest.

66. Soo wat dan noch foodanige Boecken, haren in hout was, 't selvighe waren saacken, vande welcke (door dien die in 't verborgen waren) alsoo in 't selve gheschreven staat.

67. „ O! ghy heylighe Boecken, van onvergangelijcke
 „ Dingen: ghy, die van my, noch andere gaven
 „ Hebt ontfangen, door de Artzny,
 „ Der onsterffelijckheyt: blijft al tijds
 „ Onverwelckelijck en onvergangelijck,
 „ Onzichtbaar; en, onbegrypelyck van een yeder man,
 „ Die dese onder wijsingh sal over treden.

NB. De Wijsheyde moet voor hare haters verborgen blijven;
 siet I. B.

68. Hier mede stemt over een, soo wat daar van den

in de veertigh Vragen, de eerste Vraagh, vers 64.

Orpheo,

Orpheo, Solone, Pythagora, Thalete, Democrito, en Platone wort vertelt: dat sy (^a te weten, in Ægypten) zijn ghetoghen: en niet uyt de pylaren (de welcke alle de volckeren waren voor gestelt) maar van de Priesters de onderwijsingh, de nuchterheyt, en, de heylighe dingen, door t'samen gespraack hebben gheleert.

a Of, namentlijk.

69. Proclus schrijft van de pylaren, in sijn eerste Commentarie, in *Timæum*.

„ By de Ægyptenaren is oock 't gene,

„ Soo wat al reeds is gheschiet,

„ Door ^b gedachtenis, al tijds nieuw voor oogen:

„ En, de gedachtenis, is, door Historien;

„ Maar, dese, uyt de Pylaren:

„ In de welcke ^c ongerijmde geschiedenissen zijn

„ Geschreven geworden, en die verwonderens waardigh

„ Zijn; beyde, in de handelingen, en inventien.

b De teekenen in de Pyramiden. De gedachtenis is, door middel der Historien.
c Of vreemde.

70. Daar om en is sulckx niet buyten de waarheydt, 't geen *Iamblichus* refereert, dat *Pythagoras*, en *Plato*, de Philosophie, uyt de pylaren van *Mercurius* geleert hebben: dat is te verstaen, de Philosophie, de welcke voor 't volck nut was; namentlijk, die het wesen van de Politie, en goede seden betrefte.

Pythagoras heeft gheleefd 500. jaar voor Christi gheboorte.

71. Maar, de *Physische*, en *Mathematische*, en *Theologische Discipline*, hebben sy van de Priesteren gheleert; sulckx even den selvighen *Iamblichus* met dese woorden betuyght.

72. „ 't Selvige en soude niet gelijk matigh zijn,

„ Dat *Pythagoras*, *Plato*, ^d *Democritus*, *Eudoxus*,

„ En veel meer andere van de oude Grieken,

„ Eene bequame Leere, van dese

„ Souden bekommen hebben; welcke door hen

„ In de heylighe Boecken ghestelt ware.

73. Defen *Iamblichus* (of hy wel in 't begin seyt;

d *Democritus* heeft gheleefd 500. jaar voor Christi gheboort. En *Eudoxus* 400.

„Hare Voorvaderen dediceerden de inventie

„Van hare wijsheyt, aen den Mercurius

„En schreven voor alle Commentarien,

„Den tytél van den Mercurius)

74. Seyt evenwel doch niet, dat sy hare eyge namen daar by hebben versweeghen: by al dien den selvighen fulckx gheseyt hadde, soo soude hy doch in 't tegen deel, van den jongen *Asclepio* overtuight zijn; den welcken voor sijn Boeck, sijnen eyghen naam heeft gheschreven.

75. Sulckx oock hare alderoutste Astrologi onder hen hebben ghedaan; *Anubis*, *Petofiris*, *Necepsa*, *Enichmus*: daar naer oock *Horus*, *Apollo*, en *Manethus*; en anderen.

76. Aen de eerste twee van dese, seyt *Firmicus*, is, (van den God *Mercurio*) de verborgentheydt van de Astrologie vertrouwt gheworden: en het Boeck, 't welck ^a *Myriogenesis*, is ghenaamt gheworden, was van den Mercurio, aen den *Aesculapio* ^b intimirt gheworden; en seyd dat sulckx van desen selfs, was betuyght gheworden.

^a Thien
duysent
Gheslachten.
^b Ofte over
gegeven.

77. Over sulckx, hebben sy voor hare Boecken, den naam, Mercurius, en haren eyghen naam gheschreven: 't welck ghebruyck, naar 't sich laat aen sien, oock by de Hebreëen is gheweest: die, de welcke hare Prophecien, aen den alderhooghten God hebben toe ghe eygent, haren eyghen naam niet en hebben uyt gelaten; ghelijck oock by de Sibyllen gebruyckelijck is geweest: uyt welke dingen dan, de aensienelijcke argumenten van *Goropius*, hare waardye, en ghewicht, verliesen.

78. Doch, yemant soude mogen seggen: de Ægyptische spraack is veel anders gheweest dan de Griekxe; en het is de waarheyt gelijk, dat de Ægyptische Schrijvers, en dese *Hermetes*, in hare spraack, hebben gheschreven: hoe heeft men dan de Boecken van den *Trismegistus* en van *Asclepius*, des selfs toe hoorder, in 't Griekx kunnen lesen:

lesen: dit kan seer licht op gelost worden; even uyt hen beyde, den *Asclepio* selfs, en den *Iamblichus*.

79. Want, genen, schrijft, in sijn Boeck van de Definitien, dese woorden.

- „ Oock, die alder duysterst zijn:
- „ Wanneer hier naar, de Grieken,
- „ Onse manier te spreeken,
- „ Hebben willen in haar eygen, uyt leggen.

80. Oock en moet sich niemant verwonderen, dat men sulcx al ten selvigen ouden tijde (namelijck, ten tijde *Moyses*; in den welcken wy hebben ghesien, dat den jonghen *Tatus* heeft gheleefd) by de Grieken heeft ^a voor genomen; van welcken *Tatus*, als oock van sijnen Vader, ^{a Verstaar,} desen *Asclepius* een Discipel zy gheweest. ^{de Over-}
^{settingh.}

81. Want, wy weten uyt *Philone*, dat selfs *Moyses* in de Griekxe Discipline is onder wesen gheworden, van de Leeraars, de welke uyt Grieken landt van des *Pharaonis* Dochter, door middel van groote geschencken en gaven, zijn beroepen gheworden.

82. *Iamblichus* spreeckt dan noch van dese en andere Boecken van den *Mercurius*, op eene dusdanighe wijze.

- „ Daar om, wanneer wy dit alsoo over wegen,
- „ Soo is de op lossingh der Difficultheyten
- „ (In de welcke ghy seght, gheraackt te zijn)
- „ Klaar en licht, uyt de Boecken van
- „ *Mercurius*:
- „ Want, de gene, die onder den titul
- „ Van den *Mercurius*, worden om gedragen,
- „ De selvighe houden in sich,
- „ *Mercurialsche* ^b Spreucken.
- „ Hoe wel sy de Philosophische spraack
- „ Menigh maal ghebruycken; om dat de
- „ Selvighe uyt de *Egyptische* spraack zijn

^b Sententien.

Over

„ Over geset geworden, van soodanige Mannen, de
 „ Welcke in de Philosophie niet on-ervaren zijn geweest.
 83. Daar naar, niet verde daar van, nomt hy den sel-
 vigen Man, die 't selvige ghedaan heeft.

a Ofte mid-
 del. Ofte
 daar door
 men vergodet
 wort.

„ Voor waar desen wegh, ^a die tot Godt voert,
 „ Heeft Mercurius gheleert, en beschreven:
 „ Maar, den Propheet Bythis, heeft den selvigen
 „ Dan noch, aen den Coningh Ammon
 „ Verklaart en vertaalt: de welcke hy hadde
 „ Gewonden in 't heylighdom, geschreven
 „ Met Hieroglyphische letteren; in de Egyptische
 „ Stadt, ghenaamt Sain.

84. En weder om, ten eynde des Boeckx:
 „ Welcke spreuck, wyt den Commentarie
 „ Van Mercurius, Bythis, met vertalingh,
 „ Heeft, wyt leggende, over geset.

85. Dat hy dan noch heeft gheseyt dat hy de selvighe
 voor den Koningh Ammon heeft vertaalt, aen wien
 oock Asclepius sijn Boeck heeft gheschreven: 't Selvighe
 is eene openbare aenwijsingh, dat Bythis en Asclepius in
 eenen eenighen tijdt hebben gheleest; korts naar den
 Hermes.

86. Doch, van 't getal der boecken van den Mercurius,
 heeft even den selvigen Iamblichus al dus gheschreven.

„ Hermes Tris Megistus, heeft ghewis
 „ De al gemeene Principien beschreven;
 „ In twintigh duysent ^b Boecken;
 „ Naar de getuygenis van den Seleucus.
 „ En Manethus ^c refereert, dat in 3625. ^d Boecken,
 „ Den Mercurius, alles heeft vervat
 „ En op het vol kommenste verтоont heeft.

87. Doch, daar en zijn (naar de meeningh van M. Fi-
 cinus) van een soo grooten getal, geene andere overigh,
 dan

b Bladeren,
 Spreucken,
 kleine Tra-
 ctatijens,
 Discoursen,
 ofte Sermoe-
 nen.

c Staat toe,
 ofte stemt
 mede.

d Als bovē.

dan dese twee: Poemander, in 't Grieckx: en *Asclepius* in 't Latijn; van *Apulejo*, langh voor desen overgeset: 't welck oock Vergicius en Fluffas Candalla hebben ghe-meent; de welcke, het gene, eerste, Grieckx, hebben doen drucken.

88. Maar, naar onse meeningh, is den selvigen Poemander, die van *Ficinus*, in veer tien Capittelen is afgedeelt, geen een Boeck alleen; maar, soo veel Boecken apart, van den Poemander afgesondert: 't welck het eerste is; en alleen Poemander toebehoort.

89. Want, de andere (naar de maal de selvighe den Poemander gansch niet ghedencken, noch den selvighen aenhangigh zijn door ordre van de leeringh, ofte eenige andere ^a Connexie) en konnen voor deelen van den Poemander, niet genomen worden.

90. Dat de selvighe dan noch andere, en van den selvighe afgesondert zijn, sulckx wort genoeghsaam openbaar ghemaackt, soo wel door 't gene, 't welck wy nu hebben gheseyt, als oock, dat andere perfoonen (namentlijck, *Tatus* en *Asclepius*) ghelijck niet weyniger andere tijtels, selfs niet in den Poemander (als *Clavis*, ^b Beecker; en meer andere) in 't aengeroerde Boeckxken en zijn ^c in ghelijft.

91. En daar is noch een ander Boeck voorhanden, onder den tytul, ^d *Sacri Libri*, 't welck wy in Cypren, in een Klooster, genaamt Encliftra, te ghelijck met de overighe gevonden hebben: en, de gene die *Ioan: Stobaeus* in sijne *Eclogas Physicas* heeft ingheset, met andere fragmenten, en daar toe niet weynigh Boeckxkens; een deel van de gene die voorhanden, een deel oock van de gene, die niet voorhanden zijn: sulckx wy al 't samen, in een volume ghedraghen hebben: te ghelijck met het weynige, 't welck wy (beyde by den Cyrillo, in de Boec-

^a Verbindingh ofte vervolgh.

^b Criter.

^c Cementioneert.

^d Heylighe Boecken.

^e Overblijffelen.

ken tegens den Iulianum , en by den Suida) hebben gevonden .

92. Daar wy dan de foodanige , tegens onse voorverhaalde exemplaren hebben gehouden, meer dan 1040. ^a loca in de exemplaren van *Ficinus* , als mede *Stobæus* , en *Candalla* , gecorrigeert hebben : welcke ^b onder fcheydene ^c lectiones, ons hebben genootfaackt, dat wy alle de felvige Boecken, met nieuwe arbeyt, hebben getranslateert.

a Plaatsen.
b Differentie.
c Lesingen ofte lessen.

93. Wy hebben oock de ordeningh van de Boecken alfoo verandert, daar mede de consequents van de materien , dies te beter aenmaalkander hange ; en wat beter tot het verstant helpe .

94. En, dit geven wy van den *Mercurio Ter Maximo*, ofte *Hermete Tris Megisto*, en van sijne Boecken, aen den dagh: 't welck wy niet uyt de Cimmerische spraack, maar, uyt de duyftre plaatsen der outheden , naar ons vermoegen, voort ghebracht hebben .

95. Setten hier by dese weynighe woorden, welcke hy heeft ghesproocken , doen hy soude sterven , en van den *Calcidio* worden verhaalt ; daar *Hermes* selfs spreekt .

NB. NB.
De laatste woorden van *Hermes*.
d Ghebannene , ofte verdrevene.

96. „ Tot nu toe, mijn Soon, ben ick uyt het
„ Vader landt verdreven geweest, en hebbe geleest
„ Gelyck een vremdelingh en ^d exulant .

97. „ Nu keer ick weder in dat Vader lant ;
„ Fris en ghesont .

98. „ En wanneer ick over eenen kleynen tijdt,
„ Van des lichaams banden sal ^e op gelost,
„ En van u af gescheyden zijn,
„ Soo siet toe dat ghy my niet en beklaaght,
„ Gelyck als eenen dooden !

99. „ Want, ick keere weder om tot de alder beste en
„ Salighste Stadt ; tot de welcke alle Borgeren,
„ Door middel des doods, sullen kommen .

e Of, ontbonden.

100. „ Want,

100. „Want, al daar is alleen God, den alder hooghsten
 „Vorst; die sijne Borgeren, met wonderbare
 „Liefelijckheyt sal vervullen.

101. „Derhalven, dit, 't geen veele een leven schatten
 „Te zijn, veel meer eenen dood,
 „Dan een leven te nommen is.

102. Het schijnt dan noch dat desen *Hermes Trismegistus* met *Moyse* in ghelijcken tijd heeft ghebloeyt; doch, een weynigh eerder ofte ouder is gheweest: want, *Eusebius* schrijft in sijn Chronijck, dat in 't eerste jaar *Armei*, des Koninghs in *Ægypten*, *Cath*, des *Trismegisti* Soon, ghebloeyt heeft; en 't selvighe jaar is ontrent het twintighste gheweest, voor *Moyse*s dood.

Wanneer
Hermes heeft
gheleest.

103. Men sal dan noch, uyt dese (des *Hermetis*) boeckkens, soo wel als uyt de fragmenten, eene tot God saligh gherichtede Philosophie te speuren hebben; met de Articulen des Gheloofs, meest over een stemmende.

NB. NB.

104. Oock sal men sien dat alle Grieckse Philosophien, de Pythagorische, Platonische, in Goddelijcke en Moralische leere, en, de Aristotelische en Stoische in der Physic, als mede de eerste Principien van de Medicijnen, uyt dese en andere sijne, verlooren, Boecken ghenomen zijn.

NB. Waar
de Grieken
hare wijsheyt
uyt ghesoogen
hebben.

105. Derhalven waart veel beter, en den Christen mensch raatsamer, en verde nuttelijker, soo men veel meer des *Hermetis* leeringen, dan de Aristotelische (de welke over al, van groote Godloofheyt vol zijn) in de opentlijcke Schoolen en Kloosteren, aen de (aen den Aristoteli al te seer hangende) Munneken, eenmaal dede lesen.

NB. NB.

106. Daar mede sulckx dan, dies te ghevoegelijcker soude mogen geschieden, soo hebben wy de Boeckkens, naar de consequents van de materien, en, de te samen

voegingh (ghelijck gheseyt is) in eene ordeningh ghebracht.

107. Ghelijck als wy oock des Platonis Dialogos (de welcke seer verdeelt en verstrooyt waren, en bykans gelijck als dese) naar de (tot het verstant bequame) ordeningh, ghedisponeert hebben; ghelijck naar desen sal te sien zijn.

108. Daar mede men de selvighe, naar achter aen settingh, eene soo seer groote Difficulteyt (de welcke uyt dese confusie ontstont) in 't toe-kommende, in eene ghewisse en seer lichte ordeningh lesen kunnen.

109. En dat daar, uyt eene foodanighe lichtigheyt, de liefde, en, de lust, van de recht Philosopherende, tot dese beyde Goddelijcke Philosophien, mach op-geweckt worden.

H E T

HET EERSTE BOECK.

Hermetis Tris Megisti,

P O E M A N D E R.

Hermes.

I.

Oen ick een maal betrachte de wese-
fende dingen, en mijn ghemoet sich ver-
hief, al daer verblickerde de finnen
mijnes lichaams gansch en geheel; ghe-
lijck de gene, die van spijsse overladen,
ofte moede van arbeyt, met slaap, over-
vallen worden.

2. En my quam voor, ghelijck als of ick yemant sagh,
feer groot, en van on eyndelijcke lenghte; mijnen naam
nommende, en seggende tot my.

Pœmander.

3. Wat wilt ghy hooren en sien, en wat is 't, 't geen
ghy, in 't ghemoet, ghedenckt te leeren, en te erkennen?

Hermes.

4. Ick seyde: wie zijt ghy?

Pœmander.

5. Hy sprack: ick ben Poëmander, het ghemoet ^a des
heerschappenden: ick weet wat ghy begeert; en ben
over al met u.

^a Authentia.

D 3

Hermes.

Hermes.

6. Ick sprack : ick begeer de Wesende dinghen te leeren, en des selfs natuur te verstaan ; en God te erkennen.

Pœmander.

7. Hoe ?

Hermes.

8. Ick seyde : ick wil 't hooren !

Pœmander.

9. Doen sprack hy : hout my weder om in u gemoet, soo sal ick u leeren, 't geen ghy onder soecken wilt.

Hermes.

10. Doen hy sulckx hadde gesproocken, verwandelde hy sijne ^a Idée : en van stonden aen, wiert my Alles, in eenen oogen blick gheopent ; en ick sagh een on eyndelijck ghesicht : het wiert alles tot een licht , 't welck seer lieffelijck en ^b vervroolijckende was, en ick verheughde my in 't aen schouwen.

a Gestalte.
b Vermake-
lijck, ver-
vreugende,
ofte vreugh-
den. Rijck.
Het was
duyfter op den
afgromt.
c Ofte krom-
migheid ;
Circul.
d Tumul-
zuinde.
e Siet Jacob
Böhm.
M.M. cap. 6.
vers 10.
f On-nom-
melijck ofte
on-segge-
lijke.

11. Kort daar naer, viel daar eene duyfternis af, van een ghescheyden, verschrickelijck en treurigh; en die sich in eene ^c kromte sloot : soo dat my docht, in 't aen schouwen, dat de selvighe duyfternis, verwandelt wiert, in eene vochtighe natuur, zijnde on uyt spreekelijck ^d verwart, de welcke eenen ^e roock, gelijk als van vyer, en een on seggelijck, droevigh gheluyt van sich gaf.

12. Daar naer brack uyt de selvighe her voor, eene ^f on duydelijcke stemme, die ick voor des lichts stemme hielt.

13. Uyt

13. Uyt het licht, klom dan noch een heyligh woord *Het worde licht.*
 op de natuur: en het reyne vyer verhief sich uyt de *a Ofte over.*
 vochtighe natuur, op, in de hooghte; 't selvige was licht, *NB. Vyt*
 subtiyl, en krachtigh. *het reyne*

14. De Lucht, die oock licht was, volghde den geest, *vyer zijn*
 en voer vander Aerden en 't Water, tot aen 't Vyer; dat *gheworden,*
 het alsoo was, als of sy *b* over 't selvighe hingh. *Son, Sterren,*
en, de Maan.

15. De Aerde en het Water, bleven dan noch onder *b Over*
 maalkanderen vermenght, soo dat de Aerde, van wegen *'t Waier.*
 het Water, niet en wiert ghesien; en wierden beweeght
 door 't geestelijcke woord, 't welck daar boven sweefde.

Poëmander.

16. Doen seyde Poëmander tot my: hebt ghy het ghesicht verstaan; wat 't selvighe beduyt?

Hermes.

17. Ick sprack: ick sal 't *c* naar dencken.

*c Leeren of
op letten.*

Poëmander.

18. Het licht, seyde hy, ben ick, het gemoet, u God: *d Dat is,*
 die voor de vochte natuur is; die uyt de duyfternis *d* ver- *uyt de een-*
 schenen is. *wighe ver-*

19. Het woord, uyt het gemoet luchtende; den Soone *borgenthey*
 Gods. *sich beken*
maackt.

Hermes.

NB. NB.

20. Ick sprack: wat is dat te seggen?

Poëmander.

21. *e* Erkent 't selvighe alsoo: 't gene, soo wat in u *e Verstaar,*
 siet en hoort (namentlijck, het woord des Heeren, en het *ofte begrijpt.*
 gemoet,

NB. Ick, ghemoet, God den Vader) zijn van maalkanderen niet af gefondert; want, beyde der felvighe vereenegingh, is het leven.

Hermes.

22. Ick sprack: ick danck u.

Pœmander.

23. Maar, vat ghy, met het ghemoet, het licht; en erkenne 't felvighe.

Hermes.

24. Doen hy dit hadde gesproocken, hebben wy maalkanderen eenen langen tijd aen ghesien; alsoo dat ick verzidderde voor sijne ^a *Idée*.

^a Gestalte, ofte gedaante.
^b Ofte voor my stont.

^c Zijnde de inwendige eeuwighe wereldt.

^d Ofte in ordre.

^e Bestoringh.

25. Maar, alsoo hy ^b my wederom aen sagh, sagh ick, in mijn ghemoet, een licht, van ontalbare krachten, en eene, in der waarheyt, on_{eyndelijcke} ^c wereldt; en dat het vyer, met groote kracht, beslooten, en te samen ghe-dreven, en alsoo ^d in _{stant} ghebracht wiert.

26. Dit _{felvige} hebbe ick erkent, doen ick het woord des Pœmandri hebbe ghesien: over _{fulckx} (doen ick in ^e verslagentheyt was) hy weder _{om} tot my feyde.

Pœmander.

27. Hebt ghy nu, in 't ghemoet, ghesien, de oorspronckelijcke *Idée*, de welcke, voor den aenvangh, van eenen on_{eyndelijcken} aenvangh is? _{fulckx} sprack Pœmander tot my.

Hermes.

28. Ick sprack: van _{waar} zijn de Elementen der natuur, te samen gheset?

29. Daar

29. Daar op, antwoorden hy: door Gods Raadt, die 't woord ^a aenveerdende, ^b de schoone werelt heeft aen-
gesien, en, de selvighe ^c naar gemaackt; en alsoo, door
haar selfs ^d Element, en door de uytbaringh der sielen,
de werelt gheschapen heeft.

30. Maar, het ghemoet (God) 't geen ^e Man, en ^f Wif,
leven en licht is, heeft door 't woord, een ander wercken-
de ^g ghemoet ghebooren: 't welcke (zijnde des vyers,
en des Geestes God) seven Regenten heeft ^h ghemaackt,
die de ⁱ sinnelijcke werelt, in Circulen bevatten; wel-
kers regeeringh, ^k fatum wort ghenaamt.

31. Van stonden aen is uyt de selvige af gesonckene
Elementen Gods, het woord Gods, tot een ^l reyn ^m werck
der natuur, voort gekommen: 't welck met het wercken-
de ⁿ ghemoet is vereenight gheworden; naar de maal
hy met 't selvighe, ^o eens Wesens was.

32. En, de ^p af gesonckene Elementen der natuur,
zijn sonder vernuft ghelaten gheworden; op dat sy al-
leenelijck de materie souden zijn.

33. Maar, het werckende ghemoet, met ^q t'samen het
woord, 't welck de Circulen ^r omvat, en machigh drijft,
heeft sijn ^s wercken, drayende ghemaackt: en ^t toe-
gestaan, dat de selvighe, van den aenvangh, sonder aen-
vangh, tot aen 't eynde, sonder eynde, om ghedreven
worden; want, sy beginnen al tijds, al daar sy sich eyn-
dighen.

34. De Circulatie dan noch van de wercken, heeft
uyt de ^u af gesonckene Elementen, (naar den wille des
gemoets) de onvernunftighe dyeren gheteelt; want, ^v sy
en hadden geen vernuft.

35. De Lucht, heeft het vliegende voort ghebracht;

E

a Ofte ghe-
formeert.

b De heer-
lijke ofte
inwendige.

c Ofte na
gemodelt.

d Het eene
eenwige reyn
Element.

e Vyer, Le-
ven, Tooren.

f Water,
Licht,
Liefde.

g De uyt-
wendighe
natuur.

h Ofte ghe-
wrocht.

i Of begrij-
pelijke.

k Dispositie,
de wet, en,
de influentie
der seven

Regenten.

l De reyne
inwendige
nieuwe ghe-
boort.

m Ofte
maackxsel.

n 't uyt-
wendighe
woord; ofte

natuur.

o Gelycke-
nis, ofte

even-beelt.

p Of de
uyt-ghe-
baarde.

en q Formeert
ofte begrijpt.

* Ofte maacken. f Ofte bestemt. t De uytgebaarde.

u Verstaat, de Circulatie, ofte Planeten; en, de

uytgebaarde Elementen.

en het Water, het swemmende: En het Water, en, de Aerde, zijn van maalkanderen ghescheyden gheworden; ghelijck ^a het gemoet, heeft gewilt! daar dan de Aerde, de ^b Animalien die sy heeft ghehadt, van sich ghegeven heeft; namentlijck, vier voetige, kruypende, wilde, en tamme.

^a Ofte de werckmeesterinne; den Geest van de G. W.

^b De dieren, die in de

wijsheit, ofte in de Tongh-vrouw (Zijn de het een eeuwighe reyn Element; naar 't welck

Christus vanden Hemel is ghekommen) in hare Idéén hebben ghestaan.

^c Verstaat, Man en Wijf, Vyer en Water; ofte Tooren en Liefde;

zijnde den eenighen eeuwighen God, in twee uytbarende Eysenschappen: die daar is

het eeuwighe Gemoet; daar 't Gemoet in den mensch, een Even-beelt van is.

36. Maar, den Vader aller dingen (het gemoet; zijnde ^c leven en licht) heeft den mensch, sich gelijk, gebooren, en hem bemint, als sijn eygen gheboorte; want, hy was seer heerlijck, en droegh des Vaders Even-beelt: ghewisselijck, heeft God, sijn eyghen gestalte bemint; en alle sijne wercken, ^d aen den selvigen overgegeven.

37. Maar, ^e als desen, de scheppingh des werckmeesters, in 't gansche Wesen, sich te gemoet hadde gevoert, daar wilde hy oock selfs, werckmeester zijn: hier om wiert hy van den Vader afghesondert; ^f en in de werckende *Sphæra* ghelaten.

38. En alsoo hy alle gheweldt hadde, aenmerckten hy de ^g wercken vande seven Regenten; die hem dan bemint, en yeder ^h sijne ordeningh deelachtigh gemaackt hebben.

39. Doen hy hare ⁱ Effents hadde verstaan, en hare natuur deelachtigh was gheworden, daar wilde hy den omloop der Circulen ^k door breecken, en 't gheweldt des genen, die sijne sitplaats ^l in 't vyer heeft, met het gemoet begripen.

40. En doen hy over de sterffelijcke en onvernunftige ^m Animalien des werelds, alle ghewelt hadde, en door 't ghewelt der Circulen was doorgebroocken, daar sagh hy

^d Dit kan verstaan worden: aen den eeuwighe gheboorenen Soone Gods; van den welken hy de beelden droegh, en als Luytenant was. ^e Ofte doen. ^f Dat is, in de regeeringh, en bestieringh van den Spiritus Mundi; ofte van den Geest des Werelds. ^g Het wercken, ofte de werckingh. ^h Ofte hare. ⁱ De uytgaande werckende kracht. ^k Ofte doorgronden. ^l Dat is, in de opperste kracht. ^m Ofte schepselen.

hy diep in door de Harmonie, ^a en toonde, de ^b afgedaalde natuur; zijnde de heerlijke ghedaante Gods.

41. Doen hy haar ^c heeft ghesien, (hebbende in haar felvighen onversfadelijcke schoonheyt) en hebbende in haar, alle werckinge van de seven Regenten, en, de ghestalte Gods, al daar lachte sy, door ^d liefde: als, ^e de welcke, de beeldenis van de alder heerlickste ghestalte (namentlijk, des menschen) in t water sagh; en sijne schaduwe, in der aerden.

42. En hy siende sijns ghelijck formighe ghestalte in hem selfs, in t water, heeft hy die bemint; en begeerde haar by te wonen: daar dan, van stonden aen, met den wille, het werck is gheschiet; en, eene ^f onvernunftige ghedaante heeft gheteelt.

43. De natuur heeft haren beminden omvanghen, en sich gansch en gheheel in hem ghevlochten, en zijn beyde met maalkanderen vermengt geworden; naar de maal sy d'een den anderen hadden lief ghekegen.

44. En daar om is den mensch, boven alle andere Animalien op aerden, twee voudigh: namentlijk, sterffelijck, naar t lichaam; en onsterffelijck, van wegen den ^g Substantialischen mensch.

45. Want, of hy schoon onsterffelijck is, en t gheweldt aller dinghen heeft, even wel lijdt hy doch de sterffelijcke dinghen; de welcke het ^h fatum onderworpen zijn: en al is 't dat hy hooger is dan de ⁱ Harmonie, soo is hy doch knecht van de Harmonie geworden: doch, Man en Wijf, uyt den Vader, die ^k Man en Wijf is; ^l en sonder slaap van die sonder slaap is, heerst hy.

46. Daar naar sprack mijn ghemoet; ick bemin dese rede.

E 2

47. Maar,

¹ Den Wachter Israëls en slaapt noch en sluymert niet; alsoo oock het ghemoet des menschen, 's welck 's rechte beelde Gods is, naar Liefde en tooren.

a Ofte ver-
kondighde.

b De uyt-
wendighe
natuur; die
uytgebaart
was.

c Ofte siende
wiert.

d Van be-
mintheyt,
wenighe, ofte
van blij-
schap.

e Verstaet,
de natuur.

f Den dier-
mensch, het
monster van
de aardse
geboorte.

NB. Den
mensch en de
natuur vande
uytwendige
wereldt, zijn
een geworden.

g Zijnde den
waren, eeu-
wighen,
rechten ofte
wesentlike-
ken mensch.

NB. NB.

NB. De

reden van de
twee vou-
digheyt des
menschen.

h De bestie-
ringh der se-
ven Regente.

i Circulen,

Zoonen.

k Sieb

vers 30.

hier voor.

47. Maar, Poemander seyde: 't selvige is, tot op desen dagh, een verborgen *Mysterium*; want, doen de natuur sich met den mensch heeft vermenght, heeft sy een wonder, boven alle wonder, te voorschijn gebracht.

a Den se-
ven vouti-
gen mensch:
de linie der
natuur, tot
op Lamech.
De linie des
verbonds, tot
op Iareth;
begrijpende
't begin en
eynde des
werelds;
Ergo, alle
menschen.
Siet I. B. in
sijn M. M.
Cap. 30.
en 31. En
in sijne
40 Vragen,
de 35. vrage,
vers 43.
b Ofte vol-
eyndight.
c Het vlo-
gende of geyle.
d Tijdegingh.
e De alder-
reynste lucht.
f Het dier-
sche beelt.
g Vyer, le-
ven, siel.
h Water,
licht, gheest.
i Schepsele.
k Begrijpe-
lijke.
l Gelijck;
ofte als.

48. Want, doen den mensch de natuur vande Harmonie der seven Regenten, van den genen die ick ghenomt hebbe (namentlijck, van 't vyer en vanden gheest) hadde, en bleef de natuur niet stil? maar, baarde van stonden aen ^a seven menschen, naar de naturen van de seven Regenten; die Man en Wijf, en hoogh ghegradeert waren.

49. Hier op [seyde] ick: O! Poemander, ick ben in groote begeerte ghekommen, en my verlanght 't selvighe te hooren; maackt doch geen omwegen.

50. Maar, Poemander sprack: swijght; want, ick en heb 't eerste Sermoen noch niet ^b uytgevoert.

51. Ick sprack: fiet! ick swijgh.

52. De gheboordte dan van dese seven, ghelijck ick gheseyt hebbe: is op eene foodanighe wijze gheschiet: De Wijvelijcke lucht, en ^c het drijvende water, heeft uyt het vyer, de ^d rijpingh, en uyt den ^e Aether, den gheest ghenomen; en, de natuur heeft de lichamen voortghebracht, tot een ^f beelt des menschen.

53. Maar, den mensch, is uyt ^g leven en ^h licht, tot siel en ghemoet gheworden: uyt het leven, tot eene siele; en uyt het licht, tot een gemoet: en hy is alsoo gebleven, heerschende over alle ⁱ ghelederen van de ^k finnelijcke werelddt, tot het eynde des perckx; en, barende.

54. Hoort nu op het Sermoen, 't geen ghy garen hooren wilt. Doen het perck is vervult gheworden, wiert den bant van alle dingen opgelost, naar den raat Gods: want, alle Animalien, die Man en Wijf zijn, wierden te ghelijck, ^l met den mensch, opgheloft; en 't een deel, wierden mannelijcx, en 't ander deel, wijvelijcx geslachts.

55. En

55. En God sprack, door sijn heyligh woord, van stonden aen: wast, in wasdom, en vermeerderd u, in vermeerderingh, ghy, alle schepselen en wercken: en die verstandigh is, ^a die ERKENNE SICH SELFS, dat hy onsterffelijck is: en wete, dat de liefde tot het ligchaam, de oorfaack des doods zy; en erkenne alle Wesens.

56. En doen God dit hadde ghesproocken, heeft de Providentie, door het fatum, en, de Harmonie, de vermengingh in, gevoert, en, de baringh ^b in, geset; en alle dingen zijn, ^c in hare geslachten, vermeerderd geworden: en die sich selfs heeft erkent, die is in 't goede ('t welck boven alles goet is) ghekommen: maar, die uyt verleydingh der liefden, het lichaam heeft bemint, die blijft in de duysternis, dwalende; en lijdt ^d finnelijck, 't geen des doods is.

57. Ick sprack: ^e wat sondigen de onwetende sooseer, dat sy de onsterffelijckheyt berooft worden?

58. O! ghy, het schijnt, dat ghy niet en hebt verstaan, 't geen ghy ghehoort hebt.

59. Ick en heb u wel niet gheseyt, dat ick 't versta: doch, ick versta 't; en erinnere my 't selvighe.

60. Wel u, soo ghy 't verstaan hebt.

61. Lieve, seght my, waar om zijn die des doods waart, die in den dood zijn? is 't daar om, om dat voor 't ligchaam, eene treurighe duysternis voor heen gaat, uyt de welcke de vochtighe natuur, en uyt de selvighe, het ligchaam in de finnelijcke wereldt is ghemaackt gheworden; uyt 't welck den dood ontstaat?

62. Dit hebt ghy nu recht verstaan. Maar, hoe komt hy tot God, die sich selfs heeft erkent; daar 't woord Gods van spreekt?

63. Ick seyde: om dat den Vader aller dinghen, uyt den welcken den mensch is gemaackt geworden, uyt licht en leven bestaat.

E 3.

64. Hoe

^a Dese spreuck hebben de Priesters van den God Apollo, hier geleent en voor haeren Tempel gheschreven.

NB. NB.

^b Of, verordineert.

^c In hare eeuwighen Idée.

NB. NB.

^d Het lijdende, is de passie der sinnen.

^e Of, ghevoelijck.

Ofse hoe.

^f Ofse evenwel.

64. Hoe spreeckt ghy soo? Goden den Vader, uyt den welcken den mensch is ghebooren gheworden, is licht en leven: soo ghy der halven sult leeren, hoe ghy uyt licht en leven bestaat, soo sult ghy weder om in 't leven in gaan; sulckx sprack Poemander.

65. Maar, seght my dan, noch sprack ick: hoe sal ick in 't leven in gaan, O! mijn gemoet? want, God sprack: den mensch, die 't ghemoet heeft, erkenne sich selfs; En hebben dan niet alle menschen het gemoet?

NB. NB.
a Ofte by
komste.

66. Hoe spreeckt ghy soo? want, ick, het ghemoet, komme alleenelijck tot den heylighen; goeden, reynen, bermhartigen, en die daar God vruchtelijck leven; en mijne ^a tegenwoordigheyt, is, hare hulpe: alsoo dat sy van stonden aen, alles erkennen, en in liefde, tot den Vader bidden: en hem danck, lof, en prijs seggen; en hare liefde alleenelijck tot hem richten: en eer sy het lichaam aen haren dood over geven, de sinnen haten; om dat des selfs wercken, hen wel bekend zijn.

NB. NB.

b Ofte vol-
bracht worde.

67. Jah, ick (het ghemoet) en laat het niet toe, dat foodanighe voor vallende werckingen des lichaams, ^b ten eynde ghebracht worden: ick sluyte ghelijck eenen Deurwachter, den in garch voor de boose lusten; en snijde af, de ghedachten der schandelijcke wercken.

c Dat is,
hare sinnen,
tot lust en be-
geerte drijft.
d Verstaet,
de wraack
gheest, of
Slaanden
Engel.

68. Maar, vanden on verstandigen, boosen, on deugenden, nijdigen, gierigerts, dood slageren, en god loosen ben ick verdt af: ick geve de selvighe over, aen den wraack geest, die (de scherpte des vyers ghebruyc-kende) hen, ^c ghevoelijcker wijze quetst, en tot on ge-regeltheden, noch meer wapent: daar door hy grooter straffe ontfanght, en van sijne on versadelijcke lusten en begeerdten, niet op en hout; spiegel vechtende: en, de foodanighe verderft en pijnicht ^d hy; het vyer over hem meer en meer op hoopende.

69. O, ghemoet! ghy hebt my alles, soo als ick wilde, gheleert: seght my doch noch vande weder keeringh, die hier naar gheschiet.

70. Poemander sprack: eerstelijck, ^a in de oplossingh van 't ^b Materialsche lichaam, wort het lichaam selfs overgegeven tot veranderingh, en, de ghedaante die 't heeft ghehadt, wort onzichtbaar: en, de werckloose ^c seden, worden aen den ^d Genio ghegeven: en, de sinen des lichaams, kommen weder om in haren oorsprongh; en tot deelen ghemaackt zijnde, worden sy weder om gheset, in hare werckingh.

71. Den ^e Tooren, en, de begeerlijckheyt gaan in d'onvernunftighe natuur; en alsoo vaardt hy eyndelijck, om hoogh, door de Harmonie: en geeft aen de ^f eerste Zonæ, de toe, en afnemende wercken.

Aen de ^g tweede, de versinningh des quaats, en het werckloose bedrogh.

Aen de ^h derde, inschelijckx de werckloose begeerlijke kracht.

Aen de ⁱ vierde, de heersche loofselust om te heerschen.

Aen de ^k vijfde, de onheylige koenheyt, en de rouckeloose stoutigheyt.

Aen de ^l sesste, de quade aenritsingh, tot werckloose rijckdom.

Aen de ^m sevende Zonæ; de laaghleggende loogen.

72. En als dan, wanneer hy van de werckingen der ⁿ Harmonie ontbloot is, komt hy tot de ^p achtste natuur; en heeft sijne ^q eygen kracht: en looft den Vader, met de gene, die daar zijn; en hen oock met hem, over sijne aenkomste verheugen.

73. En wanneer hy de selvighe ghelijck geworden is, hoort

a Ofte in de ontbindingh.

b Het rechte lichaam.

c Die niet met, ofte in God en zijn ghedaan gheweest.

d Demoni, ofte boose Geest: dat is, het boose ofte de quade werken der

vroomen, worden aen den boosen Geest ghegeven; die

seleke in de vroomen ghevocht heeft.

e Gramschap.

f De Maan.

g Mertuij.

h Venus.

i Sol.

k Mars.

l Iupiter.

m Saturni.

NB. Wanneer de siele van 't lichaam scheyt,

soo laet sy aen ieder

Rogent ofte

Planeet,

't gheen de selvighe in

den mensch

hebben ghehadt.

n De seven Goden, ofte Rogenten. o Ofte vry. p In de Orlayam. q Die hy voor den val heeft ghehadt.

NB. Meer vreugde over eenen Sondaar, dan over 99. &c.

a Krachten. hoort hy oock de *a* potentien, die boven de achtste natuur zijn, met hare eyge stemmen, God looven.

b Of vermengen. 74. En, dan klummen sy, in ordeningh, voort op, tot den Vader; en *b* begeven hen selfs onder de *a* potentien: en wanneer sy potentien gheworden zijn, kommen sy in God. En dat is het goede eynde, vande gene, die erken-
c Krachten Gods. tenis hebben; namentlijk, dat sy vergodet worden.

d Begrepen, verstaan, ofte gheleert hebt. 75. Maar, naar de maal ghy alles *d* ontfangen hebt, wat vertouft ghy, die gene in te leyden, die 't waardigh zijn; op dat het menschelijcke gheslacht, door God be-
houden worde?

Hier scheyt Poemander sulckx tot my hadde geseyt, vermenghde hy sich met de a potentien: ick dan noch danckte en loofde den Vader aller dingen, en stont op, naar dat ick van hem, was versterckt geworden, en my de natuur van 't gansche Wesen, en dat, soo seer schoone ghesicht, gheopenbaart was; en vingh aen, de heerlijck- heyt der God saligheyt, en, de erkenenis, met verhe- vene stemme, den menschen te verkondigen.

Hermes Predickingh. 77. O! ghy volckeren, ghy aerdsche lieden, ghy, die u selfs tot de dronckenschap, tot den slaap, en tot de on-
erkenenis Gods begeven hebt: zijt nuchteren, en hout van 't brassen doch een maal op; ende en laat u den
f Ofte onrodelijcken. f onvernuftigen slaap niet soo seer ghevalen.

78. Doen sy sulckx hoorden, quamen sy eendrachtigh tot my; en ick sprack voorder. O! ghy aerdsche lieden, waar om hebt ghy u selfs, in den dood ghegeven? daar ghy doch macht hebt, de onsterffelijckheyt, deelachtigh te worden!

g 's Licht der ydelheyt. NB. Nieuw mant en kan sich de onsterffelijckheyt nemen: maar, sich de selvige aen nemelijck maacken, 79. Bekeert u doch, ghy, die met de dwalingh hebt verkeert, en met de onwetentheynt zijt verduystert ghe-
worden, wijckt van 't *g* duystere licht, wort de onsterffe-
lijckheyt, deelachtigh; verlaat de verderffelijckheyt.

80. Doch,

80. Doch, ettelijcke van hen, gingen wegh al spotten-
de, en begaven hen op den wegh des doods.

81. De anderen, baden my, dat ick hen wilde leeren;
en vielen my te voet: maar, ick ghebood hen op te-
staan; en wierdt eenen ^a leyder van t menschelijcke ghe-
slacht.

*a Harder,
ofte Predi-
ker.*

82. Ick leerde hen middelen en weggen, hoe, en op
wat wijse sy mochten behouden worden: ick plantede
in hen, de woorden der wijsheyt; en drenckte hen, met
Hemels water.

83. Maar, doen 't avont wiert, en der Sonnen schijn
gansch begon onder te gaan, belastede ick hen, God
te dancken: en naar vol brachte danck seggingh, keerde
een yeder weder om naar sijne eygen plaats.

84. Doch, ick schreef Poemandri goed dadigheyt
in my: en alsoo ick daar mede, naar mijne begeerte,
vervult was, soo hadde ick, boven maten, groote vreugh-
de: want, des lichaams slaap, wiert de nuchterheyt der
sielen: het toe doen der oogen, het waar achtighe aen-
schouwen: mijn stil swijgen, de swangeringh des goeds;
en, de vrucht des goeds, de uyt breeckinghe des re-
dens.

*b Dat is,
in mijne ghe-
dachtenis en
betrachtingh.
NB. NB.
NB. NB.*

85. Dit selvighe dan noch, is my weder varen, ghe-
lijck ick sulckx ontfangen hebbe, van mijn ghemoet: dat
is, ghelijck ick van den Poemander (het heerschende
woord) Goddelijck, ben ^c aen gewayt, en, de waarheyt,
deel achtigh gheworden; daar om loof ick God den
Vader, ^d van harten en alle krachten.

*c Aen-
geblasen;
ofte in-
gesproocken.
d Ofte wyf
der sielen.
e Krachten,
of Engelen.*

86. Heyligh is God, den Vader aller Wesen.

Heyligh is God, wiens raadt van sijne eygen ^e Poten-
tien vol bracht wordt.

Heyligh is God, die daar wil erkent zijn; en van de
sijne erkent wordt.

87. Heyligh zijt ghy, die door 't woord alles hebt samen gheset.

Heyligh zijt ghy, wiens beeldenis, de ganfche natuur is gheworden.

Heyligh zijt ghy, die, vande natuur, on_geformt zijt.

Heyligh zijt ghy, die ftercker zijt, dan alle kracht.

Heyligh zijt ghy, die grooter zijt, dan alle hoogheyt.

Heyligh zijt ghy, die alle lof over_treft.

88. Neemt_op, het reyne offer van mijne rede, die daar vloeyt, van de siele en 't harte, tot u uyt gheftreckt: ghy, die on_feggelijck, on_uyt_spreeckelijck, en alleenlijck in de ftilte ghenaaamt wordt: wy bidden u, dat wy van de erkenenis ^a niet afgevoert worden.

a. Ofte ver-
voert worden.

89. Neyght u tot my, fterckt my: en verlicht doch oock, ^b met defe ghenade, de_gene, die noch in on_wetenheyt zijn; namentlijck, die, van mijn gheslacht, Broederen, en uwe Soonen.

b. Ofte door,

90. Daar_om gheloove ick u, en betuyge; en ga, in 't leven en licht: hoogh ghebenedijt zijt ghy, Vader! uwen menfch, begeert, te famen met u, gheheylicht te worden; ^c ghelijck als ghy hem, alle macht ghegeven hebt.

c. Ofte naar
dat ghy hem.

H E T

HET TWEEDE BOECK.

Het Gemoedt, aen

HERMES.

't Gemoedt.

1.

Wijght, ghy alder_grootste Mercuri, en voert u weder_om in de gedachtenis, 't geen daar is ghesproocken gheworden; soo_wat_my is in_gevallen, 't selvighe wil ick u, sonder vertreck, openen.

Hermes.

2. Hoewel verscheydene, soo veel; en soo onder_scheydene saacken, van dit gansche Wesen, en van God, op de baan hebben ghebracht, evenwel heb ick, 't geen, soo_wat de waarheyt is, niet vermoghen te leeren: verklaart ghy my doch sulckx mijn Heer; want, u alleen wil ick ghelooven, in verklaringh van dese dinghen.

't Gemoedt.

3. Al_daar sprack het Gemoet: aen_hoort mijn Soon, hoe sich God, en alle het Wesen verhout; God, de Eeuwe, de Wereldt, den Tijd, de Generatie.

4. God, maackt de Eeuwe: de Eeuwe maackt de Wereldt: de Wereldt, maackt den Tijd; den Tijd, maackt de Generatie.

5. Het goede, het heerlijcke, de saligheyt, de wijsheyt, is als de ^a Essents van God: de ^a Essents van de

^a Wyl_barende, maackende Eygenschap, ofte Wesen.

Identität,
sich_selfs
gelijck.

Alterität,
sich_selfs
on_gelijck.

a Vyt_ba-
rende, maac-
kende Ey-
genschap,
ofte Wesen.

b De wer-
kende

kracht, of
Eygenschap.

c Dat is,
het maacken

en breeken.

d NB. De

Eeuwe, of
de Eeuwig-
heyt, is in 't

Griekx,
een, en

't selvighe.

e Anders,
om den wille

f Of, is, en
gheschieet.

g Selvighe
dingen.

h Den oor-
sprongh

van, &c.

i Kracht.

k Verstaet,
de eeuwige

Ideén des

werelds, en

des selfs figu-
ren hebben

gheweest en
blijven in de

ewighe
Wijfheyde.

Gods, ghe-
lijck eene schaduwte, tot vreugde der Engelen en menschen.

Eeuwe, is, de *Identität*: de ^a Essents des Werelds, de ordeningh: de ^a Essents des Tijds, de verwandelingh; en, de ^a Essents vande Generatie, het leven, en den dood.

6. De ^b werckingh Gods, is het Gemoet, en, de Siele: de werckingh der Eeuwe, het al_tijds duren, en, de onsterffelijckheyt: de werckingh des Werelds, de ^c oprechtigh, en, de verstooringh: de werckingh des Tijds, het toe, en af_nemen; en, de werckingh van de Generatie, de qualitat.

7. Daar_om, soo is in God, ^d de Eeuwe: in de Eeuwe, de Wereldt: in de Wereldt, den Tijd; en in den Tijd, de Generatie.

8. En, de Eeuwe, staat ^e ronts_om God: de Wereldt wort in de Eeuwe beweeght: den Tijd, in de Wereldt beslooten; en, de Generatie, ^f wort in den Tijd.

9. Den oorsprongh, van alle dinghen, is God: de Essents van de ^g selvighe, de Eeuwe; ^h en, [van] de materie, de Wereldt.

10. De ⁱ Potents Gods, is de Eeuwe: en het werck der Eeuwe, de Wereldt: ^k de welcke niet eenigh_sins een_maal zy gheweest; maar, al_tijds, van eeuwigheyt gheweest is: daar_om sy oock nummer_meer en sal vergaan: want, de Eeuwe is on_vergangelijck: gelijk oock niets, van die dinghen, die in de Wereldt zijn, vergaan sal; door_dien de Eeuwe, de Wereldt in_sich begrijpt.

Hermes.

11. Maar, welck is Gods Wijfheyt? ^{'t} Gemoedt.

12. Het goede, en het heerlijcke, en de saligheyt, en alle deughden; en, de Eeuwe.

13. Nu,

13. Nu, soo geeft de Eeuwe, ^a de materien, de onsterffelijckheyt, en het al tijds duren: want, de Generatie van de selvighe, ^b hanght aen de Eeuwe; gelijk de Eeuwe ^c aen God.

14. Want, de Generatie en den Tijd, in den Hemel, en op der Aerden, zijn tweederley naturen: in den Hemel zijn sy onveranderlijck, en onvergangelijck; maar, op der Aerden, veranderlijck, en vergangelijck.

15. En, God, is de siele der Eeuwe: de Eeuwe, de siele ^d des Werelds; den Hemel, de siele der Aerden.

16. En, God, is in 't Gemoet: het Gemoet, in de siele: de siele, in de materie; en alle dit selvighe, door de Eeuwe.

17. En dit gansche ^e lichaam, in 't welcké alle ^f lichamen zijn, is vol van sielen; de siele is vol des Gemoeds, en vol Gods.

18. Inwendigh, vervult sy het lichaam; uytwendigh, omvat sy 't selvighe; en maackt het gansche Wesen, levendigh: namentlijck, van uytwendigh, dit volkommen ^g Animal; de wereldt: en van inwendigh, alle andere Animalien: en daar boven in den Hemel, blijft sy in der ^h Identität; en onder op Aerden, verwandelt sy de Generatie.

19. Soo begrijpt nu, de Eeuwe, de Wereldt: het zy dan (ghelijck yemant meent, ofte meenen möchte) door noodwendigheyt, ofte door Providencie, ofte door natuur, ofte door yets anders; evenwel is het doch alles, den werckenden God.

20. Doch, de werckingh Gods, is eene overmate groote kracht; de welcke yets menschelijckx, noch yets Goddelijckx en vermach vergeleeken te worden.

21. Overfulckx, lieve *Hermes*, en moet ghy gansch niet meenen, dat yets, van die dinghen, hier beneden,

a Dat is, aen de.

b Of, bestaas vande Eeuwe.

c Of, van God bestaat. NB. Tweederley Generatien.

d Of, van 't Al.

e Cörper, ofte Al. f Of Corporen.

g Schepfel, of befielt. Wesen.

h Daar niets anders en is; een Wesen, dat sich

selfs gelijk is.

i Bestieringh, ofte Voorzienigheyt.

^a Dat is,
alle dinghen
on-gelyck.

^b Verande-
ringh.

^c Eegen-
schap.

NB. NB.

God is al-
tijds wer-
kende.

^d Eene on-
werckelijk-
heyt.

^e Werckt,
ofte arbeyt.

^f Woonende.

^g Ofte min-
der dan hy.

^h Of, over
al.

ⁱ Lichaam
ofte Wefen.

NB. Niets
ouder dan
de Wereldt,
ouder de
fichtbare
Wefens.

^k De seven
Regenten,
Goden, ofte
Planeten.

^l Met ghe-
durighe.

in Eene ver-
teeringh,
ofte te niet-
maackingh.

ofte yets, van de gene, die daar boven zijn, Gode gelyck zy; anders foudt ghy van de waarheyt af wijcken: want, hem en is niets ghelyck; den welcken ^a on-gelyck, en alleen en eenigh is.

22. Oock en moet ghy niet meenen, dat hy eenen anderen, in kracht wijckt; want, wie is hem ghelyck, 't zy in leven, on-sterffelijckheyt, ^b mutatie, in ^c qualiteyt?

23. Want, wat soude hy doch anders maacken? want, God en is niet ledigh: anders fouden alle dinghen ledigh zijn; want, alle dinghen zijn vol van God.

24. In de wereldt, en is oock nergens ^d eenighe ledigheyt: want, ledigheyt, is eenen naam, de welcke leegh, ofte ledigh is van yemande die daar ^e maackt, en van yets, 't welck ghemaackt wordt!

25. Alle dinghen moeten dan noch door gaans ghe-
maackt worden; al tijds, en naar de natuur van eene yedere plaats.

26. Want, den Schepper is in alle dinghen, en niet in een eenigh alleen ^f resideerende, noch yets eenigh alleen maackende; maar, alle dinghen.

27. Want, naar de maal hy eene werckende kracht is, soo is de selvighe ghenoeghsaam, om alle dinghen te maacken; en die ghemaackt worden, zijn: onder hem.

28. Siet, door my, dese wereldt aen, die aen u gesicht is voor gestelt, en betracht, grondelijck, hare heerlijckheyt: het is ^h door gaans een on-verwelckelijck ⁱ Corpus, voor 't welcke niets eerder ofte ouder en is; al tijds jongh en bloeyende.

29. Siet oock de boven ghestelde ^k seven werelden aen, de welcke met ^l eeuwighen ordeningh zijn vergiert, en met onder-scheydelijcke loopen, de Eeuwe vervulden: en hoe alles vol is, des lichts; en nergens ^m een vyer en is.

30. Want,

30. Want, de vrientschap, en, de Temperatuur van de ^a strijdighe, en on_gelijcke dinghen, is een licht ghe- worden, t welck daar verlicht wordt van de werckingh Gods, den baarder alles goeds, en t hoeft van alle orde- ningh; en den Vorst van de ^c seven werelden.

31. Siet de Maan (den voor_loopster van alle dese we- relden) aen, het werck_instrument van de natuur; en die de materien hier beneden verwandelt.

32. Siet de Aerde aen, de welcke in t midden van t gansche Wesen is, en tot eenen ^d gront van de heerlijke wereldt is bevesticht geworden; eene Voedster en Minne- moer van die dinghen de welcke op Aerden zijn.

33. Siet de veelheyt aen, van de on_sterffelijke ^e Ani- malien, als mede de veelheyt van de sterffelijke, hoe groot ^f die is; en hoe de Maan in t midden, tusschen beyden (de sterffelijke en on_sterffelijke) rondt om loopt.

34. Hoe alle dingen vol zijn van de sielen, en alle din- ghen, naar eyghen selfs aert, van de selvighe beweeght worden; namentlijk, de gene, om den Hemel, en dese, om de Aerde: en, de gene ter rechter sijde, niet ter slincker; noch die ter slincker, ter rechter: noch, de bo- venste, nae de onderste; noch de onderste, nae de bo- venste.

35. Dat nu alle dese dinghen gegenerceert zijn, alder- liefste *Hermes*, sulckx en hebt ghy niet van nooden, voorder van my te leeren: want, het zijn doch lichamen, en hebben eene siele; en worden beweeght.

36. Maar, dat de selvighe in maalkanderen kommen te samen gaan, sonder yemant, die de selvighe alsoo te samen versamelt, is gansch on_mogelijk: soo moet daar dan yemant zijn, die sulckx doet; en desen moet eenen eenigen zijn.

a De tumultu-
ringh ofte
den Chaos;
siet het eerste
Boeck,
Vers 11.

12. 13.

b De Sonne.
c Seven Re-
genten, Go-
den, of Pla-
neten.

NB. De
Maan.

d Voet-
schabel, ver-
tooningh, ofte
uyt_ubeeldsel
van de reyne
ofte in-
wendige eeu-
wige wereldt.

e Sterren,
ofte Schep-
selen.

f Verstaat;
die veelheyt.

37. Want,

37. Want, naar de maal soo seer onder ſcheydene, en veel bewegenissen, daar toe, de lichamen maalkanderen niet ghelijck zijn (en doch, in allen, maar eene eenighe gheswindheyt en is verordeneert) soo is 't onmogelijk, dat twee, ofte meer maackers konnen zijn.

a Verstaat,
by veel meesters
of te maackers.
NB. NB.

38. Want, eene eenighe ordeningh alleen, en wordt by veelen, niet ghehouden: maar, wanneer de selvighe veel waren, soo soude al daar by den swackxten, eenen yver ontstaan, tegens den genen, den welcken voor trefelijcker soude zijn; uyt 't welck twist en tweedracht soude volgen.

b Anima-
lien of
Schepselen.

39. En soo eenen anderen den Schepper was, van de veranderlijcke en sterffelijcke dieren, den selvighen soude oock de onsterffelijcke willen scheppen; ghelijck als den Schepper van de onsterffelijcke, soude de sterffelijcke begeeren te scheppen.

40. Wel aen, of harder oock twee waren (terwijl het doch maar eene materia en heeft) by den welcken van hen soude doch het amt der scheppingh zijn? Soo 't veel licht by alle beyde soude zijn, by den welcken soude dan zijn, het grootste deel?

c Te samen-
stel-
lingh.

41. Doch, voert u te ghemoet, dat dit gansche levendige Corpus sijne constants heeft, uyt de materie, en, de siele; soo wel het onsterffelijcke, als het sterffelijcke en het onvernuftighe.

42. Want, alle levendige lichamen, zijn sieligh: maar, die niet en leven, de selvighe zijn, by hen selfs, eene bloote materie, ghelijcker gestalte als de siele, by haar selfs (by den Schepper ghevoeght zijnde) de oorzaak des levens is; nu, die d'oorzaak des levens is, is oock eenighsins d'Auteur van 't onsterffelijcke.

43. Hoe zijn dan de sterffelijcke Animalien van maalkanderen onder ſcheyden? en hoe soude 't gene, 't welck on

onsterffelijck is, en onsterffelijckheyt maackt, oock niet de Animalien maacken?

44. Dat dan noch yemant zy, die dit maackt, 't selvighe is klaar: en dat het oock maar eenen eenighen en is, sulckx is het openbaarste; want, ^a daar en is maar eene ^a *Het.* siele, maar een leven, maar eene materie.

Hermes.

45. Maar, wie is desen?

't Gemoedt.

46. Wie soude het anders zijn, dan den Eenigen God? want, waar is yemant anders, aen den welcken soude toe staan, sielachtighe ^b Animalien te maacken, dan ^b *Befelde Schepselen.* God alleen? der halven en is daar maar eenen Eenighen God.

47. Dit is het alderbelachelijckxste: ghy bekennt dat daar zy, maar eene Wereldt, maar eene Sonne, maar eene Maan, maar eene ^c Godheyt: wilt ghy dan, dat daar meer, dan eenen God zy? Hy maackt doch alles selfs; eenigh en alleen, in veelen.

^c *Verstaat, een Paradijsich Wesen; zijnde de Lichte-wereldt.*

48. Wat soude aen God doch swaar vallen, het leven, de siele, de onsterffelijckheyt, de veranderingh te maacken; naar de maal ghy selfs soo veel dingen maackt?

49. Want, ghy fiet, ghy spreekt, ghy hoort, ghy ruyckt, ghy smaackt, ghy voelt, ghy wandelt, ghy verstaat, ghy ademt: En ten is doch gheen ander die daar fiet, een ander die daar hoort, een ander die daar spreekt, een ander die daar voelt, en een ander die daar ruyckt, en een ander die daar gaat, en een ander die daar verstaat, en een ander die daar adem haalt; maar, alleenelijck eenen Eenigen, is alle dit selvighe.

G

50. Oock

a Nament-
lijk, het le-
ven, de siele,
de on-
sterffelijk-
heyt, &c.
b Sien, hoorē,
spreken, &c.
c Dyer, ofie
shepsel.

50. Oock is 't onmogelijck, dat ^a gene dingen, son-
der God konnen zijn: want, ghelijck als ghy (foo ghy
van dese ^b dingen ontledight zijt) niet meer een ^c Animal
en zijt, alsoo oock, wanneer God van de gene ontbloot
stont ('t welck ongeoorloft is te seggen) foo en was hy
niet meer God.

51. Want, foo bewesen wiert, dat hy niets en ver-
mocht, foo soude bewesen zijn, dat hy geen God en was.

52. Want, foo daar yets was, 't geen hy niet en maack-
te, foo was hy (foo 't oock billigh zy te seggen) onvol-
kommen: doch, naar de maal hy gansch niet ledigh,
maar, volkommen is; overfulckx maackt hy alle din-
ghen.

53. Lieve *Hermes*, geeft u aen my, eenen kleynen tijd,
foo sult ghy licht verstaan, dat sulckx het noodige werck
Gods zy, dat alle dinghen worden, die daar worden; de
welcke, het zy dat de selvighe een maal gheworden zijn,
ofte noch toe kommende, worden sullen.

54. Mijn alder liefste, dit is het leven, dit is het heer-
lijke, dit is het goet, dit is God.

55. Soo ghy dit oock in 't werck wilt verstaan, foo
besiet 't geen u bejegent, wanneer ghy gehereeren wilt;
hoe wel dit, den genen, niet ghelijck en is: want, den sel-
vigen en wordt van wel lust niet beroert; en heeft oock
tot sijn werck, geen andere hulpe.

56. Want, naar de maal hy van sich selfs werck-
meester is, foo is hy al tijds werckende; en is selfs,
't geen, foo wat hy maackt: want, by al dien hy van 't
selvighe wiert ^d af gesondert; foo soude, nootwendigh,
alles moeten ^e in vallen, alles soude moeten sterven;
uyt oorfaack, dat al daar geen leven en was.

57. Maar, alsoo alles leeft, en dan noch maar een
eenigh leven en is, foo en is daar oock maar eenen
Eeni-

d Gesepa-
reert.
e Vervallen
ofte over hoop
vallen.

Eenigen God : en, weder om, naar de maal alles leeft, beyde, soo wat in den Hemel, en soo wat op Aerde is (en doch door alles, maar een eenigh leven en is) so ^a wort t selvighe van God : ja, het is selfs God ; over sulckx wordt alles, van God.

NB. Alles wat God maackt, is selfs God; of Regent.
a Ontstaat, ofte komt.

58. Het leven is eene vereenegingh van 't gemoedt en der sielen : doch, den dood en is geene verdervingh van de te samen ghesette dinghen ; maar, eene ^b op lossingh van de vereenegingh.

NB. Wat den Dood zy?

59. Over sulckx is de Eeuwe, het ^c beeldt Gods : en, de Wereldt, het ^c beeldt der Eeuwe : de Sonne, het ^c beeldt van de Wereldt ; den Mensch, het ^c beeldt der Sonnen.

b Om bindingh.

c Ofte den Spiegel.

60. Het ghemeene volck, nomt alleenelijck de veranderingh, eenen dood : om dies wille dat het lichaam wordt op gheloft ; en het leven, in 't verborgene treedt.

NB. Waarom de veranderingh, eenen dood wordt ghe-naamt.

61. Mijn alder liefste Hermes, ick segge dan, ghelijck ghy hoort, dat wel de wereldt wordt verandert, om dat dagelijckx, een deel van de selvighe in 't verborgen gaat ; maar, niet dat de selvighe worde op gheloft.

NB. NB.

62. En 't selvighe zijn de ^d passien van de wereldt ; namentlijck, de ^e Circuleeringen, en, de verbergingen : de Circuleeringh is de ^f Revolutie ; en, de verbergingh, de ^g Renovatie.

d De lijdelijckheden.

e Omloopinghen.

f Veranderingh.

g Vernieuwingh.

63. De wereldt is al formigh : niet dat sy de formen buyten sich heeft ; maar, dat sy de selvighe in sich selfs verwandelt.

64. Naar de maal de wereldt nu al formigh is, wat sal den Schepper dan zijn ? Forme loos en vermach hy doch niet te zijn : is hy dan oock al formigh, soo sal hy de wereldt ghelijck zijn ; heeft hy dan noch maar eene form, soo is hy, in dit deel, minder dan de wereldt.

65. Wat segghen wy dan, dat hy zy, op dat wy de

reede niet twijffelachtigh en stellen? want, 't geen men van God verstaet, en is niet twijffelachtigh.

*a Gestalte,
form of
Gedaante.* 66. Overfulckx, en heeft hy maar eene *a Idée*, de welke hem eyghen is: die, ghelijck als onlichamelijck, met ooghen niet en wordt ghesien; maar, door de lichamen, alle vormen *b* vertoont.

b Ofte openbaart. 67. Ende en verwondert u niet, dat daar eene onlichamelijcke *Idée* is: want, sy is, ghelijck als de *Idée* van de reede, en, de marghen der Schriften: de welckmen wel siet seer *c* uytmuntende; maar, zijn van nature, even *c Dat is,
seer different.* en gansch ghelijck.

68. Doch, overweeght, 't gheen noch vryer (evenwel, seer waarachtelijck) gheseydt wordt: ghelijck als den mensch, sonder het leven, niet leven en kan, alsoo en soude God oock niet kunnen leven, wanneer hy niets goeds en maackte; want, dit is, als het leven, en, de bewegingh Gods, dat hy alles beweeght en levendigh maackt.

*NB. Wat
het leven
Gods is.* 69. Doch, ettelijcke dingen, van de welke wy seggen, hebben haar eyghen *d* concept; overfulckx, vat 't selvighe alsoo, ghelijck ick het segge.

d Of verstant. 70. Alle dinghen zijn in God: niet als in een plaats: want, eene plaats, is een lichaam, en onbewegelijck; en 't geen daar in is, heeft oock geen bewegingh: want, het leyt anders in 't onlichamelijck; anders in de *e* fantasie.

e Ofte baringh. 71. Betracht den genen, den welcken alle dingen begrijpt, en overweeght, hoe dat daar niets en is, 't gheen meer begrijpt, niets gheswinder, niets machtiger en is, dan 't onlichamelijcke; ja, dat het, het meest begrippe, het aldergeswinste, het aldermachtigste onder alle dingen is.

72. En ghedenckt alsoo van u selfs, en beveelt uwe siele, dat sy naar Indien toereyft, aldaar de selvighe dan

dan eerder, dan ghy sult bevoolen hebben, sal zijn.

73. Beveelt haar over den Oceaen te varen, sy sal weder om gansch gheswint al daar zijn: niet, ghelijck als uyt de eene, in de andere plaats sich versettende; maar, ghelijck al daar selfs wesende.

74. Beveelt haar in den Hemel op te vliegen, sy en sal gheen vleugelen behouven: haar en sal oock niets in den wegh staan, noch het vyer der Sonnen, noch ^a de Æther, noch de Circulatie, noch de lichamen van 't andere ghessternte; maar, sy sal alles door dringhen, en tot aen 't leste ^b lichaam toe op vlieghe.

^a Zijnde
het swerfste
deel des
Lichts.

^b Ofte Wefen.

75. By al dien ghy oock door dit gansche Wefen wilt door breecken, en 't geen, 't welck buyten de wereltd is (als mede, soo daar yets buyten is) aen schouwen, soo is sulckx u toe ghelaten.

76. Der halven, fiet, hoe groote macht, hoe groote gheswindigheyt ghy hebt: kont ghy al dit selvighe ^c met een ander doen, en soude God dan 't selvige niet konnen?

^c Ofte 't een en 't ander doen.

77. Over sulckx, betracht God, op eene soodanighe wijze, hoe hy alle ^d intelligentie in sich is hebbende; namentlijk, selfs de gansche wereltd.

^d Wetenschap.

78. By al dien dat ghy u selfs alsoo God niet en sult ghelijck maacken, soo en kont ghy God niet verstaan; want, ghelijck, wordt verstaan, van ghelijck.

NB. NB.

79. Ghy moet u tot eene onmetelijcke groote maacken, en van alle lichamen uyt springen, u boven alle tijd verheffen, en, de Eeuwe worden; so sult ghy God verstaan.

NB. Hoe men God vermacht te verstaan.

80. Ghy en moet, in u, niets onmogelijckx ghe-looven te zijn: noch u selfs onsterffelijck achten, en dat ghy machtigh zijt te verstaan, alle konst, alle wetenschap; en, de eygenschap van alle ^e Animalien.

^e Schepselen ofte Gheyerten.

81. Ghy moet hooger worden, dan alle hooghten, en lager, dan alle diepten.

82. Wat , in u , te famen alle de finnen van de ghe-
maackte dingen , van 't vyer , van 't water , van 't drooge ,
van 't vochtighe ; en dat ghy over al te ghelijck zijt :
op der Aarden , in 't Méér , in den Hemel , dat ghy noch
on ghebooren , dat ghy noch in 's Moeders lichaam zijt ,
dat ghy jongh , dat ghy oudt , dat ghy dood zijt , en 't geen
foo wat naar den dood volght , foo sult ghy dit alles te
ghelijck verstaan , de tijden , de plaatsē , de wercken , de
qualiteyten , de quantiteyten ; soudt ghy dan God niet
verstaan ?

a Dat is,
in de Aerd-
sche bekom-
meringh.

83. Maar , foo ghy uwe siele in 't ^a lichaam sult verfluy-
ten , en , de selvighe vernederen , en seggen wilde : ick en
versta niets , ick en kan niets , ick vreesē het Méér , in den
Hemel en kan ick niet klummen , ick en weet niet wie ick
ben , weet oock niet wie ick sal zijn , wat gaat u dan God aen ?

84. Ghy en kont doch niet van de heerlijcke en goede
dinghen yets verstaan , door dien ghy het lichaam be-
mint , en boos zijt : want , God niet te kennen , is over
alle maten boos .

NB. Den
rechten en
den Godde-
lijckē wegh.
b Effen.

85. Maar , te konnen , en te willen bekennen , en hoo-
pen , 't selvighe is den rechten en Goddelijcken wegh ,
den welcken tot het goede leydt , en u over al , waar ghy
gaat , ^b even en licht sal ontmoeten , en over al van u sal
ghesien worden ; oock selfs , waar , en wanneer ghy daar
niet op en denckt : het zy dat ghy waackt ofte slaapt , ghy
reyft te water ofte te lande , het zy by dagh ofte nacht ,
het zy dat ghy spreeckt ofte swijght , want , daar en is
niets , 't welck daar niet en zy , ' een beeldt der Godde-
lijckheydt .

c Set daar
by , als dan.

86. Vorder foo seght ghy , is God on sichtbaar ? hoe
spreekt ghy foo ? want , wie is meerder openbaar , dan hy ?
om de selvighe oorfaack , heeft hy alle dingen gemaackt ,
dat ghy hem door alles soudt sien .

87. 't Sel-

87. 't Selvighe is het goede, Gods, 't selvighe is sijne deught, dat hy sich door alles openbaart.

NB. 't Welk
't goede Gods
zy?

88. Want, daar en is niets on_sichtbaar, selfs oock niet van die dingen de welcke on_lichamelijck zijn: het Ghemoedt wordt in 't verstaan ghesien; en God in 't scheppen.

NB. Hoe
alles sicht-
baar is.

89. Dit zy u, *Tris_Megiste*, dus_verde openbaar ghe-
maackt: maar, het andere al_t'samen, verstaat ghelijc-
ker_gestalte, door_u_selfs; soo en sult ghy niet dwalen.

HET DERDE BOECK.

Hermetis Tris_Megisti

S E R M O E N,

*Dat het grootste quaad in den Mensch, ^a de On-
erkenenis Gods zy.*

^a Ofte God
niet te ken-
nen.

Aar loopt ghy doch heen, ghy droncke lie-
den; ghy, die den Wijn ^b der on_erkente-
nis in u hebt gedroncken? den welcken ghy
doch niet en kont verdraghen; soo ghy den
selvigen niet uyt_en_spought.

^b Ofte des
on_ver-
stants.

2. Zijt doch nuchteren, en fiet met de oogen des har-
ten: en soo ghy al_t'samen sulckx niet en kont, soo doet
het doch alleenelijck ghy, ghy die kont: want, het quaat
van de ^c on_erkenenis, ^d over_swemt den ganschen
Aerd_bodem, en verderft daar_toe, die, in 't lichaam
verslootene siele; door_dien, ^e sy de selvighe niet toe-
en_laet, dat ^f sy tot de poorte des heyls komme.

^c Ofte on-
wetenthey.
^d Ofte be-
decks.

^e De on-
erkenenis.
^f De Siele.

3. Der-

3. Derhalven, en wordt niet wegh_gevoert met den ghemeenen vloet: maar, keert weder_om, ghy, die kont, om te begrippen, de poorte des heyls; aen de selvighe houdt u.

4. Soeckt den leyds_man, die ons leyt tot de deuren der kennissen: al_daar het hel_luchtende licht is; van alle duyfternis ghereynight: al_daar niemant droncken en is; maar, al_t_samen nuchteren zijn: siende met het NB. NB. harte, op den genen, die daar wil ghesien zijn: want, den selvigen en vermach noch ghehoort, noch met oogen gesien, noch uyt_gesproocken te worden; dan alleenelyck met het ghemoedt en harte.

a Den ouden Adam; ofte de on_wetentheit.

b Ofte wortel.

c Heymingh, schutsel, ofte bolwerck.

d Onsen eygen vyandt in_ons.

5. Maar, voor 't_eerst, moet ghy dit ^a kleet, 't welck ghy draaght, verscheuren: namentlyck, het kleedt van de on_erkentenis, ^b de versterckinge des quaads, den bant van de Corruptie, den duyfteren ^c tuyn, den levendigen dood, het ghevoelende aas, het graft dat wy om_dragen, den ^d huys_dief; den welcken in de liefde haat, en in haat, mis_gunst heeft.

6. Soodanigh is den vyandelijcken rock, die ghy aen hebt; treckende ter neder tot_sich: soo_dat_ghy niet en vermooght te sien noch te aen_schouwen, de heerlijkheyt der waarheyt, en het_al_daar_woonende G O E T; en dat ghy niet vermooght te haten, de boosheyt des selvighen.

7. Verstaande de laghen, die den selvighen u leyt: in't_gene, hy de instrumenten der sinnen on_gevoelick maackt: de selvighe met veel ^e materien verstoppende, en met verdommelijcke wel_lust vervullende; dat ghy niet en vermooght te hooren, 't gheen ghy hooren soudt, noch vermooght te sien, 't geen ghy soude sien.

e Dat is, met hoeverdighheit, gierichheit, nijdigheit, en roeren, &c.

H E T

Het Geheylighde

S E R M O E N,

Van

HERMES TRISMEGISTVS.

I.

OD, en, de Goddelijckheyt, en, de Goddelijcke natuur, is de glory van alle dingen.

2. Het begin der dinghen, is God, en 't Gemoet, en, de Natuur, en, de materie, en, de werckingh, en, de noodwendigheyt, en, t eynde, en, de vernieuwingh.

3. Want, daar was eene on_eyndelijcke duyfternis in den af_gront: en het water, en den subrijlen ^a intellectua-
lischen geest, waren als verborgen in den Chaos.

*a Of ver-
standigen.*

4. Het heylighe licht quam voort, en, de Elementen zijn te samen gheronnen op het Sandt, uyt de vochtighe natuur; en alle ^b Goden scheideden de sadelijcke na-
tuur.

*b Regenten,
ofte Planeten.*

5. En doen alles te vooren, on_bepaalt, en on_bereyt was, al_daar wiert het lichte tot de hooghte, af_gefondert, en het sware wiert ghegrontfest, op het vochtighe sandt: en het vyer, om_ringhde dit alles; en naar dat het op_ghehangen was, wierdt het van den Geest ^c ghedragen.

*c Onder-
stut, ghere-
geert ofte
bestiert.*

6. En den Hemel wierdt sichtbaar, in seven Circulen: en, de ^d Goden in de ^e Idéén van 't ghesternte, verschee-
nen, met alle de teecken en der selvigen: en 't ghesternte
wierdt ghedeelt en getelt; met de Goden die in hen wa-
ren: en den om_loop, wierdt met de lucht om_slooten;

*d Regenten,
ofte Planeten.
e Gestalten.*

H

en

en met eenen Circularifchen loop, door den Goddelijcken Geest ghedragen.

*a De vafte
Sierren, of de
Planeten en
Regenten,
die onder hen
waren.*

7. De ^a Goden dan noch, brachten yeder, door hare eyghen kracht, voort, 't gheen hen verordeneert was: en daar wierden vier voetige, kruypende, fwemmende, en vliegende Dyeren: oock alle vruchtbare faden, gras, blommen, en groenend kruydt, behielden de faden der wederbaringh, in hen selfs.

*NB. Tot
wat eynde de
gheboort der
menfchen.*

*NB. NB.
b Ofte Re-
geeringh.*

*c Planeten
ofte Regenē.
d De wet
der natuur,
den nood-
dwangh.
e Die 't Fa-
tum over-
winnen.*

*NB. Door
de wijsheydt
kan den
mensch het
Fatum, de
wet, den loop
der natuur, of
nood-
dwangh,
over-winnē.
f In 't toe-
komende.
g Ofte af-
geleyt.
h Ofte alle
wercken die
een yeder ge-
daan heeft.*

8. En oock de gheboort der menfchen, tot erkenenis der Goddelijcke wercken, en tot eene werckende ghetuygenis der natuur, en tot vermeerderingh der menfchen, en tot heerschappye over alle dinghen, die onder den Hemel zijn, en tot erkenenis des *Goeds*; dat fy waffen in wafdom, en hen vermeerderen in meenighen.

9. Voorts, alle fielen in den vleefche, en, de monftrieuſche befadingh door den ^b loop der Circularifche ^c Goden, tot de aenſchouwingh des Hemels, der Goden, en, der Goddelijcke wercken, en, de wercken der natuur; en tot teecken en der goede dingen, tot de erkenenis van de Goddelijcke macht.

10. Het ^d Fatum verhindert dan noch, te onderſcheyden het quade en 't goede; en alderley werckingh des goeds te onder vinden.

11. Doch, aen den mensch, wierdt leven en wijsheydt ghegeven, om het Fatum van den loop der Circularifche Goden te overwinnen: en ^e defe fullen eyndelijck, ^f in 't gene, gherefolveert worden: daar in groote ghedenck teecken en Erinnerung (van hare, op Aerden, ghemaackte wercken) fullen zijn; wanneer fy, door vernieuwingh de vernietingh der tijden, fullen ^g verlaten hebben.

12. En oock alle Generation van 't befielde vleefch, van vruchten, van faden, en, van alle konſtige ^h wercken, en,

en, de dingen die ^a verkleynt zijn, sullen wederom door de nootwendigheyt, vernieuwt worden: en, door de vernieuwingh der ^b Goden, en, de Circulen der naturen in den loop des ghetals.

13. Want, de gansche Temperatuur des werelts, door de natuur vernieuwt zijnde, is de Goddelijckheyt; naar de maal de natuur, in de Goddelijckheyt bestaat.

a Vermindert, of van slechter waardigheyt zijn gheworden, sulden, &c.
b Planeten, ofte Regentē.

HET VYFDE BOECK.

Hermes Trismegistus

Van

^c Godsaligheydt; en Liefde tot ^d Wijsheydt.

I.

! Soon, ick beschryve dit voor eerst alsoo, uyt liefde tegens de menschen, en, ^e wel dienstigheyt tegens God.

c Welvresenthēy.
d Philosophie; of Wijsheyt beminnen.
e Religie.

2. Want, daar en gheschiet voor waar vryelijck, geene rechtiger wel dienstigheyt, dan dat men bemerckt, de Wesens, en daar voor danckbaar zy, die de selvighe ghemaackt heeft, sulckx te doen, wil ick niet naar laten.

3. O! Vader, wat sal men dan doen, aen ghesien (om t leven eerlijck door te brenghen) hier niets waarachtelijckx en is?

4. O! Soon, zijt vroom: want, die vroom is, die is den hooghten ^f Philosoph; want, sonder de Philosophie, is t onmogelijck, ten meesten, of ten hooghten, & vroom te zijn.

f Of beminder van de Wijsheyt.
g Ofte Godvruchtigh.

5. Maar, soo wie sal gheleert hebben, wat de selvighe zy, en hoe die zy gheordineert, en, van wien, en, tot wat eynde, den selvighen sal den werckmeester, gelijk als eenen goeden Vader, en nuttelijken onderhouder, en, ghetrouwen verforger, danckbaar zijn.

6. Soo wie dan noch danckbaar zy, den selvigen sal vroom zijn: en; eenen vroomen, sal te ghelijck onder vinden, waar de waarheyt is; en, welck de selvighe zy? en, onder vonden hebbende, sal oock veel vroomer zijn.

7. Want (O! Soon) soo langh de siele in 't lichaam is, en sich selfs verheven hebbende tot het begrijp van 't goede en ware Wesen, en kan (ter contrary) oock niet vervallen.

8. Want, naar dat de siele haren eyghen oorsprongh gheleert heeft, heeft sy heftighe liefde, en vergetentheyte van alles quaats; ende en kan van goede, niet meer afvalligh ghemaackt worden.

a Of,
te perck.

9. En dit, O! Soon, is het ^a eynde van de vromigheyt: tot sulckx kommende, sult ghy (beydes) wel leven, en gelucksaligh sterven; uwe siele en sal niet onbekent zijn, waar sy moet opvliegen: en dit, O! Soon, is alleen, den eenighen wegh, tot de waarheyt; den welcken onse voorouders oock ghewandelt hebben: en, die den selvigen zijn ghegaan, hebben het goede bekommen.

b Of, heerlijk
en
richtigh.

10. Desen wegh, is ^b eerlijck en effen: doch, swaar, voor de siele, soo langh sy in 't lichaam is: want, sy moet voorwaar, eerstelijck met haar selfs ghestreden, en eene groote scheydingh gemaackt hebben; en van 't eene deel, meer ^c overwonnen zijn.

c Of, meer
begeeren te
behouden.

11. Want, daar gheschiet een treffen; een, tegens twee: het eene deel vliedende; maar, d'andere poogende om teghen te houden: doch, de overwinningh van beyden, en is niet ghelijck: want, het eene, sich wel tot
het

het goede; beneersticht; maar, de anderen, woonen 't boose by.

12. En, of 't eene wel begeert vry te zijn, even wel beminnen de anderen doch de dienstbaarheyt: en of de twee schoon overwinnen, even wel blijven beyde partijen, doch van haren heerscher ontbloomt.

13. Maar, wanneer 't eene overwonnen wordt, soo wordt het van de twee ghevoert om ghestraft te worden van den Richter die daar in is: dit is, O! Soon, den leydsman van den wegh die daar toe leyt: want, O! Soon, ghy moet voor eerst, het lichaam verlaten, en 't sterffelijcke leven overwonnen hebben; en, overwonnen hebbende, alsoo op klummen.

14. Maar, nu, O! Soon, wil ick de Wefens, in 't kort, ^a overloopen: want, ghy sult bedencken, 't gheen ghefeyt is; wederom herdenckende 't geen ghy ghehoort hebt. ^{a Of vertellen.}

15. Alle Wefens worden beweeght; alleenelijck het niet Wesen, is onbeweeghelijk: alle lichamen zijn veranderlijk; maar, alle lichamen zijn niet oplosselijk: eenighe lichamen zijn oplosselijk; yeder ^b dier ^{b Of schepfel} en is niet sterffelijk; noch yeder dier en is niet onsterffelijk.

16. 't Verderffelijke is oplosselijk; wat blijft, is onveranderlijk: 't onveranderlijke, is Eeuwigh: 't geen al tijds wordt, 't selvighe verderft oock al tijds: maar, 't gheen eens gheworden is, verderft nummermeer; en, 't wort niet yets anders. ^{c Ofte een eenigh is.}

17. Het eerste, God: het tweede, de wereltd; het derde, den mensch: de wereltd, om des menschen wille; maar, den mensch, om Gods wille.

18. Het ^d sinnelijcke deel van de siele, is wel sterffelijck; maar, 't redelijcke, onsterffelijk: yeder Wesen, ^{d Of, 't ghevoelijcke,}

is onsterffelijck; yeder Wesen, en is niet veranderlijck.

19. Alles wat is, is tweederley: geen, van de dinghen die zijn, bestaan: niet alles, wordt door de siele beweeght; alles wat beweeght wordt, wordt door de siele beweeght.

a Of, schep-
sel. 20. Al wat lijdt, ghevoelt: al, wat ghevoelt, lijdt: alles wat bedrouft, en verheught wordt, is een sterffelijck dyer; niet alles wat verheught en bedrouft wordt, en is een sterffelijck dyer.

21. Yeder lichaam, en is geen sieckte onderworpen: alle lichamen, die sieckte onderworpenlijck zijn, zijn onloffelijck. 't Gemoet is in God; 't beleyt van reden, in den mensch: de reden is in 't Gemoet; 't Gemoet, is, onlijdelijck.

22. In 't lichaam en is niets waarachtighs: alles wat in 't onlichamelijcke is, is sonder looghen: alles, wat gheworden is, is verderffelijck: daar en is niets goets op der Aerden; en niets quaats in den Hemel.

b Of, Re-
genten. 23. God, is Goedt; den mensch, quaat: 't Goedt is willich; 't quaat, onwilligh: de ^b Goden verkiesen 't goet, als goet: de goede bestieringh van den goeden, is eene goede bestieringh, de goede bestieringh, is eene wet: den tijd is Goddelijck, de wet, menschelijck.

24. Boosheyt, is des werelts voetsel; den tijd, des menschen verderf: al wat in den Hemel is, is onveranderlijck: al wat op der Aerden is, is veranderlijck.

c Of, in de
vryheyt. 25. In den Hemel en is niets dienstbaar; op Aerden en is niets vry: in den Hemel en is niets onbekent; op Aerden en is niets bekend: 't Aerdsche en heeft geen gemeenschap met 't Hemelsche: alles wat in den Hemel is, is onstraffelijck; alles wat op der Aerden is, is berispelijck.

26. 't Onsterffelijcke en is niet sterffelijck; het sterffelijcke en is niet onsterffelijck: 't ghesaayde en is niet t'eene.

t'eenemaal geworden; 't geen t'eenemaal geworden is, is oock gesaayt: 't op losselijcke heeft twee tijden: den eenen tijd is, van de saayinge, tot de gheboorte; den anderen, van de gheboorte, tot den dood.

27. Den tijd van 't eeuwige lichaam, is sonder gheboorte; ^a de op losselijcke lichamen, wassen en nemen af: ^a de op losselijcke materie, wordt verandert in tegenstrijdige dinghen; namentlijk, in verdervingh, en gheboorte: maar, de eeuwige, in haar selfs, of in haars gelijcke dinghen.

^a Of, de onbindelijke.

28. De gheboorte der menschen, is verdervingh; de verdervingh des menschen, is 't begin der gheboorte: 't geen ontwordt, houdt oock op te zijn: van de dingen die zijn, zijn eenighe in de lichamen; anderen, in hare ^b Idéen: de krachten, zijn in 't lichaam: 't onsterffelijke, en wort 't sterffelijke, niet deelachtigh; maar, 't sterffelijke wordt 't onsterffelijke deelachtigh.

^b Gestalten, beelden, of, figuren.

29. 't Sterffelijke, en gaat niet in een onsterffelijk lichaam; maar, 't onsterffelijke, gaat over, tot het sterffelijke: de krachten en gaan niet opwaards, maar, nederwaards.

30. De dinghen die op Aerden zijn, en helpen de dinghen niet die in den Hemel zijn: alles wat in den Hemel is, helpt 't geen op Aerden is: den Hemel bevat in sich, eeuwige lichamen; de Aerde bevat in sich, verderffelijke lichamen.

31. De Aerde is 't onredelijk; den Hemel, redelijk: ^c Of, sonder verstant.

32. De Voorzienigheyt, is eene Goddelijcke ordonantie: de Nootwendigheyt, is eene dienstbare Voorzienigheyt: ^d 't Avontuur, is eene bewegingh van 't onghewijn.

^d De Fortuin.

gheordeneerde, een af-beeltfel van werckende kracht;
eene valſche opinie.

NB. NB.

33. Wat is God? een on-veranderlijck Goed: wat is den menſch? een on-verandelijck quaat: wanneer ghy deſe Hooft-ftucken ſult ghedachtigh zijn, foo ſult ghy oock lichtelijck ghedachtigh zijn, die dinghen die ick u, met veel woorden, hebbe verklaart; want, deſe, zijn een kort begriip, van de gene.

a Dat is,
ſchout de ghe-
meene koers.
b Ofte, be-
nide worde.

34. ^a Mijdt den omme-gangh der menichten: niet dat ick wil, dat ghy ^b nijdighe ſoudt zijn; maar, liever, om dat ghy voor de menichte beſpottelijck ſoudt ſchijnen te zijn: want, 't gelijck, vought ſich tot ſijns gelijck; maar, 't on-gelijck en houd geenſins met 't gene, hem on-ghe-lijck is.

c Verſtaat,
de ſelvighe
reden.

d NB. NB.

Dat is, voor
de gheene
verſtanden,
ofte het ghe-
meene volck.

e Der ver-
borgenheden.

f Verſtaat,
den dyer-
menſch, de
menichte;

g 't gemeene
on-verſtan-
dige volck.

h Verſtaat,
de verſtandi-
ge menſchen.

i Of, dyer-
menſch.

j 't Fatum.
Hier is een
defect.

35. Doch, weynigh zijnder, die naar deſe reden luyſte-
ren; of, by avontuur, ſullen daar weynigh naar luyſteren:
nochtans hebben ^c de ſelvighe yets beſonders in-haar:
den quaden, wecken ſy meer op, tot quaatheyt: daar-om
moet men ſich voor ^d de menichte wachten, alſoo ſy
niet en verſtaan, de kracht ^e der dinghen, die gheſeyt
worden.

36. Vader, hoe verſtaat ghy ſulckx?

37. Al-dus, Soon. Yeder ^f dyer, is, tot het quade
meer gheneyght, dan de ^g menſchen, en 't wordt met
ſulckx op-ghevoedt; daar-om heeft 't ſelvighe ſijn ver-
maack daar-in.

38. Doch, in-dien 't ſelvighe ^b dyer hadde gheleert,
dat de wereltd was gheworden, en alles door Voor-ſie-
nigheyt, en, nootſaackelijckheyt gheſchiet, de ⁱ noot-
ſchickinghe alles regeerende, 't en ſou dies niet veel
te ſlimmer zijn; alſoo 't alles veracht, als gheworden
zijnde.

39. Maar, in-dien 't de oorſaacken des quaads, de
noot-

a nood-schickinghe toe-schrijft, soo en sal 't sich van a 't Fatum,
geen quaat werck onthouden.

40. Daar om moet men sich voor de b selvige wach- b Verstaat,
ten: op dat sy, in on wetentheyt blijvende, minder de meenichte.
quaat zijn, door vreesse van 't verborgene. NB. De
verborgent-
heden, zijn

den on wetenden soo nut, als Perrelen of Roosen voor de Swijnen; Ergo, wanneer men hen de heymelijckheden
van de Goddelijcke eeuwighē Wijsheyt openbaart, soo worden sy booser, en 't is voor haar, eenen reuck des doods,
ten doode.

HET SESTE BOECK.

Een Alghemeen

S E R M O E N

Hermetis Tris Megisti,

Aen

A S C L E P I U M.

Hermes.

1.

Ieve *Asclepi*, al 't gheen beweeght wort,
wort 't selvighe niet in yets, en van yets be-
weeght?

Asclepius.

2. Vryelijck.

Hermes.

3. Moet nu niet nootwendigh het gene, in 't welck
I yets

yets beweeght wordt, grooter zijn, dan 't gheen dat beweeght wordt?

Asclepius.

4. Nootwendigh.

Hermes.

5. So is het bewegende dan stercker dan het beweegde?

Asclepius.

6. Vryelijck stercker.

Hermes.

7. Soo moet dan 't ghene, in 't welck yets beweeght wordt, tegen een foodanigh beweegende dingh, gansch

a Strijdighe. *a* wederwaardighe natuur hebben?

Asclepius.

8. Ja, ganschelijck.

Hermes.

9. En is dan niet dese *b* wereltd groot, soo dat gheen grooter lichaam en is dan sy?

b Verstaat,
den sicht-
bare Hemel,
en de
Aerde.

Asclepius.

10. 't Selvighe bekendt men.

Hermes.

c Vol.

11. Daar toe gansch dicht, naar de maal sy met andere, veel, en groote lichamen vervult is; ofte veel meer met alle lichamen die daar oock zijn?

Asclepius.

Asclepius.

12. 't Selvighe verhout sich alsoo.

Hermes.

13. Maar, is de wereltd een lichaam, en wordt 't selvighe lichaam beweeght?

Asclepius.

14. Vryelijck.

Hermes.

15. Hoe groot moet dan de plaats zijn, in de welke 't selvighe beweeght wordt; en hoe groot de natuur? moet de selvighe niet veel grooter zijn, op dat sy ^a de Continuatie van de bewegingh mach ^b vatten; dat, 't geen beweeght wordt, van sijn dicht Wesen, niet benaut worde; en, de bewegingh op houde.

a Of, 't ghevolgh.
b Ofte begripen.

Asclepius.

16. Ghewis, *Tris Megiste*, is 't yets seer groots; maar, van wat natuur?

Hermes.

17. Van eene contrarie natuur, O! *Asclepi*: maar, is de contrarie natuur des lichaams, on lichamelijck?

Asclepius.

18. 't Selvighe erkent men.

Hermes.

19. Over sulckx is de plaats on lichamelijck: wat dan.

c Verstaat, de plaats daar alles in beweeght wort; zijnde den ongront.

dan noch on lichamelijck is , 't felvighe is , het zy , wat Goddelijckx, ofte God .

NB. Goddelijckx, en God , zijn twee : gelijck het licht, en 't gheen verlicht wort, twee zijn.

a Eene wytgaande kracht, Eysgenfchap ofte Wesen.

b Hooger ofte meerder.

20. Doch, met het Goddelijcke, en meen ick niet yets 't geen ghebooren zy ; maar , 't gheen on gebooren is : is 't felvige dan wat Goddelijckx, foo is 't eene ^a Effents : maar , is 't God , foo is hy ^b boven de Effents ; anders, is den felvighen oock begrijpelijck [of verftandelijck] .

21. Want, God, is het eerfte, 't geen verftandelijck is : niet voor fich selfs ; maar , voor ons : want , 't geen verftandelijck is , 't felvighe wort, aen den genen, die 't verftaat, door den fin in ghevoert .

22. Daar om, en is God, voor fich selfs, niet verftandelijck, naar de maal hy niet verfcheyden en is , van 't gheen , 't welck verftaan wordt : maar , ten aen sien van ons , is hy verfcheyden , daar om wordt hy van ons verftaan .

23. Is dan noch de plaats verftaanlijck, foo en is 't felvighe, niet God ; maar, eene plaats : doch, is 't God, foo en is 't niet ghelijck eene plaats ; maar, ghelijck eene bevattende kracht :

24. Alles wat dan noch beweeght wort , 't felvighe en wort niet in yets beweeght, 't welck selfs beweeght wort ; maar , in yets , 't geen vast ftaat : en 't geen daar doet bewegen, 't felvige ftaat vast ; want , het is on mogelijk, dat het mede beweeght worde .

Asclepius .

c De seven Circulen der Planeten.

25. Hoe worden dan die dinghen , die hier zijn , lieve *Tris Megifte*, met de gene die beweeght worden, te ghelijck mede beweeght ? want , ghy hebt gheseyt , dat de om loopende *Spharen*, van eene *Fixe Sphere* beweeght worden .

Hermes.

Hermes.

26. Lieve *Asclepi*, 't selvighe en is gene medebewegingh; maar, eene tegenbewegingh: want, de selvighe en worden niet op ghelijcke; maar, op contrarie wijze tegensmaalkanderen beweeght: doch, de contrariteyt heeft eene vaststaande wederstant der bewegingh: want, het wederstaan, is de vastigheyt van 't omdrayen.

NB. Neemt een ghelijckenis aen eene Balance.

27. Naar de maal dan, de omloopende *Sphæren*, op eene van de *Fixe Sphæren*, gansch contrarier aerdt, beweeght worden, soo geeft 't selvighe ondermaalkanderen, eene foodanighe contrariteyt, die in sich selfs stantvastigh is; anders en kan 't sich oock niet verhouden.

28. Want, dese (Noortsterren) de welcke ghy, noch onder, noch op fiet gaan, en die al tijds rondt om 't selvighe ghewendt worden, meent ghy dat de selvighe beweeght worden; ofte, dat sy stil staan?

Asclepius.

29. Ick meen, *Trismegiste*, dat sy beweeght worden.

Hermes.

30. Door wat voor eene bewegingh, *Asclepi*?

Asclepius.

31. Door dese, de welcke al tijds rondt om 't selvige sich wendt.

Hermes.

32. Nu, dese gheduurighe omdrayinghe, wort begrepen van 't geen dat vast staat: naar de maal 't gene, t welck ronts om gaat, van 't gene, t welck over hem,

^a Ofte beven, sich.

en stantvastigh is, beslooten, en alsoo om ghedreven wordt: en alsoo staat de Contrari omvoeringh, vast; gheduurigh bevesticht van de contrariteyt.

a *Scheepselen*
ofte *besielde*
Wesens.

33. Ick wil daar van, een aerds exempel, 't geen den ooghen openbaar is, by brengen, van de aerdsche ^a Animalien: voor namentlijk, van den mensche; op 't selvighe geeft acht, wanneer hy swemt: want, als het water heen schiet, soo maackt het tegen staan van de voeten en handen, aen den mensche eenen stant, dat hy niet te ghelijck, met het water, en wordt weghgevoert; noch dat hy onder en sincke.

Asclepius.

34. Dit exempel, 't geen ghy ons hebt gegeven, *Tris Megiste*, is gansch klaar.

Hermes.

b *Verstaat,*
van de
Tinctuur.

35. Soo wort nu yeder bewegingh, in stil stant, en van de stil stant beweeght: daar om geschiet de bewegingh des werelts, en van yeder materialisch dyer, niet van die dinghen, die buyten de wereldt zijn: maar, ^b van die gene, die inwendigh zijn, en in 't uytwendighe werken; namentlijk, van de siele, ofte van den gheest, ofte van een ander onlichamelijck dingh.

NB. *Het*
lichaam en
kan de siele
niet bewegen.

36. Want, 't gheen een lichaam is, beweeght in geener maniere, 't geen sieligh is; jah, oock gansch niet, een lichaam, of 't selvighe schoon geen siel en heeft.

Asclepius.

37. Hoe spreeckt ghy soo *Tris Megiste*? en zijn 't geen lichamen die daar doen bewegen, hout, steenen, en alle andere onsielijcke dinghen?

Hermes.

Hermes.

38. In geenderley maniere, *Asclepi*: want, 't inwendighe des lichaams, 't welck 't onsielijcke beweeght, en is geen lichaam 't welck, beyde, het lichaam, van 't gene, 't welck draaght, en oock het lichaam, 't welck gedragen wordt, bewegen doet: der halven en vermach, 't gene, 't welck siel loos is, yets anders, 't welck oock siel loos is, niet te bewegen: maar, 't geen daar bewegen doet, 't selvighe is sielachtigh; door dien 't ^a beweeght: soo fiet ghy dat de siele, wanneer sy twee lichamen draaght, beswaart wordt; over sulckx is 't nu klaar, dat de selvige dingen, die beweeght worden, beweeght worden in yets, en, van yets.

Asclepius.

39. Soo moeten, over sulckx, *Tris Megiste*, die dinghen, die beweeght worden, in yets, worden beweeght, 't gheen daar ^b ledigh is!

Hermes.

40. Seght soo niet, O! *Asclepi*: want, niets en is, onder de Wefende dingen, ledigh: alleenelijck, 't geen gansch niet en is, en, de Wefentheynt ontbreeckt, 't selvighe is ledigh: maar, al wat daar is, 't selvighe en konde doch gansch niet zijn; wanneer 't van de Wefentheynt niet gansch vol en was; want, 't geen Wefentheynt heeft, en is nimmer meer mogelijk, dat 't selvighe vermach ^c ledigh te worden.

Asclepius.

41. En zijn dan ettelijcke dinghen niet ledigh, *Tris Megiste*; als eene ledighe tonne, een ledigh vat, eene ledige

NB. De Tinctuur en is geen lichaam; maar, 't huys der sielen.

a Bewegen doet.

b Of, ydel.

NB. Niets vande Wefende dingen is ledigh.

c Of, ydel.

dighe put, eene ledighe pers; en anders diergelijcken meer?

Hermes.

42. O! hoe verde dwaalt ghy, *Afsclepi*: foo, wat aldermeest vol, en overal vervult is, meent ghy wel, dat 't selvighe ledigh zy?

Afsclepius.

43. Hoe dat, *Tris Megiste*?

Hermes.

a Verstaat,
uyt de vier
Elementen,
die getem-
pereert zijn.

44. En is de Lucht niet een lichaam? ende en gaat dit lichaam niet door alle dingen? ende en vervult 't selvige niet, alle de selvighe, met sijn doordringen? bestaat dit lichaam dan noch niet uyt de vier, ghetempereert? der halven, zijn alle dinghen, die ghy seght, ledigh te zijn, overal vol van de Lucht: en men moet de soodanighe, die ghy voor geeft, ledigh te zijn, hol, en niet ledigh, nommen: want, de selvighe hebben Wesentheyt; en zijn vol van de Lucht en Geest.

Afsclepius.

45. Dese rede, *Tris Megiste*, en kan men niet tegen spreucken: hoe moeten wy dan de plaats nommen, in de welcke dese al 't famen beweeght worden?

Hermes.

46. Onlichamelijck, *Afsclepi*.

Afsclepius.

47. Wat is dan onlichamelijck?

Hermes.

Hermes.

48. Het ghemoet, en, de rede; 't welck gansch en gheheel sich selfs begrijpt: vry, van alle lichamelijckheyt, vry van dwalingh, on_sichtbaar, vry van de ^a passien des lichaams; selfs, in_sich_selfs bestaande: alles ^b bevattende, en alles onderhoudende: van 't welck, ghelijck als stralen zijn, het goede, de waarheyt, het ^c oorspronckelijcke Licht; d'oorsprongh ^d der sielen.

^a Affecten ofte toe_negelijckheden.
^b Of, begrijpende.

^c Het eerste figurlijcke licht.

Lux Archetypom.

^d Ofse Idée der sielen.

Asclepius.

49. Wat is God dan?

Hermes.

50. Geenigh van dese dingen: doch even_wel de oorfaack dat de selvige, en alles, en een yeder, Wesende zy; want, hy en heeft niets overigh gelaten, 't welck daar niet Wesend en ware.

51. Alle dingen ontstaan dan_noch uyt Wesende dinghen; en uyt niet_Wesende dingen, niets: want, niet_Wesende dingen, en hebben de natuur niet, dat de selvige kunnen ontstaan; en weder_om, en hebben de Wesende dinghen, de natuur niet, ^e van dat sy nummer_meer souden zijn.

NB. Verstaat, by de Wesende dinghen, het een eenwighe Element, en de eenwighe natuur.

^e Dat is, om oys niet te zijn.

Asclepius.

52. Wat seght ghy dan eyndelijck, wat God zy?

Hermes.

53. God en is het ghemoet niet; maar, de oorfaack, dat het ghemoet zy: noch een geest; maar, de oorfaack dat de geest zy: noch een licht; maar, de oorfaack dat het licht zy.

NB. Wat God is.

54. Der halven moeten wy God, alleenelijck, met dese ^a twee namen eeren, de welcke hem alleen eyghen ^a Goet: God, ^b Vader: God, zijn; en niemant anders.

55. Want, niemant van de andere die ^b men ^c Goden nomt: oock niemant van de menschen, noch yemant van den ^c Dæmonien, en konnen op geenigerley wijze G O E T zijn, dan alleenelijck God alleen: en sulckx is hy oock; en niets anders.

56. Alle andere dingen zijn van de natuur des Goeds, ^d Ofte af- ^d afsonderlijck; want, het lichaam, en, de siele, en hebben gene steele, die 't goede konde vatten.

57. Want, de groote des Goeds, is soo groot, als de groote van de Wesendheyt aller dinghen, 't zy lichamelijck, 't zy on-lichamelijck, 't zy finnelijck, 't zy ^f verstandelijck.

58. Dit selvighe Goet nu, is God: over-sulckx, siet ^e Of, de be- ^e toe, dat ghy niet yets anders Goet en nomt; anders, doet ghy on-Goddelijck: oock, dat ghy niet yets anders God en nomt, dan alleen het Goede; anders vergrijpt ghy u weder-om, tegens God.

59. Het Goede wordt wel van een yeder, met woorden, ghenomt; doch, het en wordt van een yeder niet verstaan, wat het zy! maar, uyt on-erkentenis, nommen sy de ^g Goden, en ettelijcke menschen, Goet; de welcke doch, noyt Goet zijn noch worden konnen!

60. Alle andere Goden, die on-sterffelijck zijn, worden wel met den name, ^h God, vereert; doch, God is het Goet: niet door vereeringh; maar, door natuur: want, het Goede is d'eenighe natuur Gods; en zijn beyde van eenderley geslacht, daar alle geslachten uyt ontstaan zijn.

61. Want, die alles geeft, en niets neemt, den selvigen is Goet: God dan noch, geeft alles, ende en neemt niets; over-sulckx is God het Goede, en 't Goede is God.

62. Den

^g De Plannen, ofte Regenten.

^h Dat is, Regent.

NB. Gods Natuur.

God.

Vyer. Man. Goet.

Licht. Wijs.

NB. God

geeft alles;

ende en

neemt niets.

62. Den anderen naam, is, Vader, om dat hy eenen baarder is, van alle dingen; want, de Eygenschap der Vadersen, is, a baren.

63. Om dies wille, laten hen de Wijzen, in dit leven, met de alder grootste, en alder salighste sorge, aen 't Kinder baren, ghelegen zijn.

a Vermeemighvuldigen
ofte voortecelen.

64. En het grootste on heyl, en on Goddelijckheyt, is, wanneer yemant van de menschen, kinder loos sterft; en eenen soodanigen wort, naar den dood, van de Geesten ghestraff.

65. De straffe dan noch, is dese: De siele vanden ghenen die Kinder loos is, wort in een lichaam ghecondemneert, 't welck noch Mans, noch Wijsf natuur heeft, en 't geen onder der Sonnen vervloecht is.

66. Over sulckx, *Asclepi*, en moet ghy geenens Kinder loofen geluckigh achten: maar, ter contrary, u over sijn on heyl erbermen; naar de maal ghy weet, wat voor straffe, hy te verwachten heeft.

67. Soo veel, en sulckx, *Asclepi*, zy u gheseyt; tot eene voorgaande kennisse van de Natuur aller dingen.

Bedenckigh en Verklaringh over het

64. 65. en 66. Vers.

DEse drie *Veerskens* houden in (mijns bedunckens) het duysterste en het alder strydighste 't geen in dese 16 Boeken teghens de Heylighe Schriftuur te vinden is: doch, soo wy den originalen Egyptischen Text hadden, ick acht, men wat anders soude vinden: by al dien *Pythagorus* dese plaats uyt de Egyptische in de Griecxe niet en heeft verdrayt, soo heeft hy ten minsten sijne opinie hier op ghesondeert (ghelijck de Priesteren van den *Moloch*, op d'Offerhande *Abrahams*) doch, contrari de meeningh van *Hermes*. Dit schijnt dan noch het seg-

gen van Tris Megifte te willen zijn: dat den roem, de eere, den lof, en, de ghedachtenis van de onvruchtbare, in't afsterven, aen de Geesten wort ghegeven; doch, niet hare sielen ghelyck in't eerste Boeck, Vers 70. en 71. is te sien. Dat hy seyt, de siele wort in een lichaam ghecondemneert, 't welck noch Mans noch Wijs natur en heeft, en onder der Sonnen vervloecht is: 't selvige kan bequamelijck op de Siderische of Lucht siele geduyt worden; en niet op de Goddelijcke: siet het 16 Boeck Vers 39. tot vers 42. Want, de Siderische, is de Dyer siele, die in de onvruchtbare Siderische Eygenschap onder der Sonnen is vliedende; want, vloecken is vlieden.

Dat Hermes dan noch niet en verstaat, dat de eeuwige siele in een dyers lichaam soude gaan, dat kont ghy sien in't 12 Boeck, Vers 72. en volgende.

HET SEVENDE BOECK.

Hermetis Tris Megifti

SERMOEN;

Den Beecker, ofte de Eenheyt ghenaamt.

Aen

T A T I U M.

I.

En Werckmeester, en heeft de gansche wereldt met geen handen ghemaackt; maar, door 't woord: Der halven betracht den selvighen, als tegenwoordigh, en al tijds wesende, en alles maackende, en als den genen, die alleen den eenigen is; die door sijnen wille, de dingen ghebouwt heeft.

2. Want, 't selvighe is sijn lichaam: doch, niet begrijpelijk, noch sichtbaar, noch afmetelijk, noch afdeelig; noch eenigh ander lichaam gelijk: want, hy en is, noch vyer, noch water, noch lucht, noch ^a geest; maar, alles komt van hem: want, naar de maal hy Goet is, soo heeft hy sulckx sich alleen ^b toegeeygent.

3. Oock heeft hy de Aerde willen verçieren; doch, met de verçieringh van 't Goddelijcke ^c lichaam: en den mensch ^d beneden ghesonden; als een onsterffelijk, en een sterffelijk Animal.

4. En, den mensch heeft meer ontfangen, dan de dyeren, en, de wereldt, van wegen ^e de spraack, en des gheмоeds: want, hy wiert gemaackt, tot eenen beschouwer

^a Verstaet, geen gheschapen gheest.
^b Ofte voorbehouden.

^c Zijnde de Tinctuur ofte de inwendighe Goddelijcke kracht; de eeuwighe Wijsheyt.

^d In 't wywendighe.
^e Ofte het woord.

der wercken Gods; daar hy sich over verwonderde, en den Schepper erkende.

a *Het
woord.*

5. ^a De spraack, O, *Tati*! heeft God wel in alle menschen uytgedeeft; doch, gansch niet, het gemoet: niet daarom, dat hy eenige misgunstigh zy gheweest: naarde maal de misgunst gansch niet van hem en komt; maar, in de ghemoedtloose sielen der menschen hier beneden sich baart.

b *Aen alle.*

6. Om wat oorfaack, Vader, en heeft dan God, ^b allen, het gemoet niet medeghedeelt?

NB. Niet

om de spraack, ofte taal; maar, om 't gemoet moet men worstelen en strijden.

c *Desen Beecker is den Geest en 't gemoet der Propheten en rechte Leerars.*

d *Of, aen eenen, &c.*
NB. Den Doop der sielen, door den Beecker des gemoets, in den Ghe-loove.

7. O, Soon! hy heeft t selvighe in de midden, gelijk als een prijs de siele willen voorstellen.

8. Waar heeft hy dan den selvigen voor gestelt?

9. Hy heeft eenen ^c Beecker met den selvigen gevult, en beneden ghesonden, en ^d eenen Predicker medeghegeven; en den selvighen bevoolen, sulckx de sielen der menschen voor te Predicken.

10. Doopt u, ghy [siele] die sulckx vermooght, in desen Beecker: ghy, die ghelooft, dat ghy sult wederkommen, tot den genen die den Beecker neer ghesonden heeft; ghy, die erkent, tot wat eynde ghy zijt gemaackt gheworden.

11. De welcke nu de Predickingh hebben verstaen, en in 't gemoet zijn ghedoopt gheworden, de selvige zijn, de erkentenis deelachtigh, en volkommen menschen gheworden; naarde maal sy t ghemoedt hebben aen ghenomen.

e *Ofte het
woord.*

12. Maar, de gene die de Predickingh niet en hebben ghevat, die hebben wel ^e de spraack; doch, niet het gemoedt bekomen: de selvighe en weten niet tot wat eynde, en van wien sy ghemaackt zijn gheworden.

13. Hare sinnen, de welcke ghelijck zijn, de sinnen van de onvernuftighe dyeren, en in onsteltenis en tooren

ren

ren als geconfijt zijn, en verwonderen hen gansch niets, over de dingen die de beschouwingh waardigh zijn: maar, naar de maal sy aen de lusten en begeerlijkheden der lichamen zijn overghegeven, soo ghelooven sy; den mensch zy om dies wille ghemaackt.

14. Doch, soo veel van hen, de gaven Gods deelachtigh worden, de selvighe, O *Tati!* zijn tegens de sterffelijcke onsterffelijck: sy begripen, met haar gemoet, alle dingen, de Aerdsche, en, de Hemelsche; oock soo wat boven den Hemel is.

15. In deser voeghen hen verheffende, sien sy het G O E T: en wanneer sy 't selvighe hebben ghesien, soo achten sy hare verblijvingh ^a al hier, voor ellende; en loopen, met afseggingh aller dingen (soo wel lichamelijcke, als onlichamelijcke) tot het selvighe Een en Eenighen.

16. O *Tati!* dit is de wetenschap des ghemoeds, soomen de Goddelijcke dingen beschouwt, en God verstaat; want, 't selvighe is den Goddelijcken Beecker.

17. Vader, ick wilde oock wel garen inghedoopt worden!

18. Soon, by al dien ghy u ^b lichaam te vooren niet en haat, soo en kont ghy u selfs niet lief hebben: maar, wanneer ghy u selfs sult bemint hebben, dan sult ghy het gemoet ontfangen; en wanneer ghy het gemoet hebt, soo sult ghy oock de wetenschap bekomen.

19. Vader, hoe wilt ghy sulckx verstaan hebben?

20. Soon, het is onmogelijck, met beyde te konnen te doen te hebben; namentlijck, met de sterffelijcke, en te ghelijck oock met de Goddelijcke dinghen.

21. Want, naar de maal daar twee Wesens zijn (namentlijck, een lichamelijck, en een onlichamelijck; in de welcke het sterffelijcke, en het Goddelijcke is) soo staat

NB. *Ghy menschen die 't gemoet zijt hebbende.*

NB. NB. *a Die hier in den tijd ofte werelde is.*

De aenschouwingen van de wonder werken Gods, is den Beecker die de Predicker ons voor-

set; wy en behouven onsen monde maar op te doen.

b Den wondighen mensch; den sterffelijcken.

c Den inwendighen mensch, den onsterffelijcken; den rechten mensch.

NB. *Men kan gheen twee Heeren dienen.*

staat den ghenen, die daar kiezen wil, de verkiefsingh

a Dat is,
bem is geoor-
looft, een van
beyden te
kiefe, maar,
niet beyde te
samen.

NB. NB.
Het goede
maakt het
quade, en
't quade, het
goede open-
baar.

b De ver-
kiefsingh des
Goets.

c Prachten.

van 't eene vry; want, beyde, en vermach hy niet.

22. Waar dan, noch de verkiefsingh van 't eene gheschiet, al, daar openbaart het eene, 't geen verlaten wort, de werckingh van 't andere.

23. Daar, om en streckt de verkiefsingh van 't beste, den ghenen, die 't verkieft, niet alleenelijck tot groote heerlijkheyt, alsoo dat b de selvighe den mensch vergodet; maar, b fy wijft oock, hoe, men God sal salighlijck dienen.

24. Maar, de verkiefsingh van 't minste, verderft wel den mensche: doch, en werckt niets by God, dan alleen dit, soo, wat de voor, by, passeerende pomperijen doen, want, ghelijck dese selfs niet en konnen wercken, en doch andere verhinderen, even op eene foodanighe, wijze vertoonhen den gene maar als pomperije in de wereldt; de welcke van de lichamelijcke wel, lusten verruckt worden.

25. Naar, de, maal fulckx sich dan alsoo verhoudt, O Tati! soo hebben wy, 't gene, soo, wat van God komt, en sullen 't voort en voort hebben; maar, 't geen van ons komt, moet daar op volgen en niet achter blijven: want, God en is de oorfaack van 't boose niet; maar, wy zijn 't, wy, die het boose boven 't goede d verheffen.

NB. NB.
d Ofte stel-
len.

e Geesten, of
Engelen.

NB. Siet
Pamander
hier, voor,
van vers 70.

tot 74.

NB. 't Goet
is sonder
begin en
eynde.

f Of, voor,
g Verstaat,
de erkentenis
des Goets.

26. Ghy fiet, O Soon! hoe veel lichamen wy passeeren moeten, hoe veel Choren van e Dæmonien, en t begrijp en den loop van 't gesternte; op, dat, wy tot den eenen, en eenigen God mogen kommen.

27. Want, het G O E T, is sonder gront, en sonder perck, en sonder eynde; oock, en heeft het, f by, sich, selfs, geen aenvangh.

28. Ons dunckt wel, als of g de erkentenis eenen aenvangh hadde: doch, de erkentenis en heeft voor, haar, selfs

selfs geen en aenvangh; maar, sy geeft ons den aenvangh van 't ghenē, 't welck men erkent: laat ons derhalven den aenvangh aangrijpen, en veerdigh alles door wandelen.

29. Want, het valt seer swaar, het ghewoone, en het tegenwoordighe te verlaten, en tot het oude en eerste wederom te keeren: want, men laat sich alleen ghevalen, 't geen sichtbaar is; maar, soo wat on_sichtbaar is, 't selvighe wordt swaarijck gheloofft.

30. Maar, nu is het boose sichtbaar, en het goede, voor 't zichtbare verborgen; want, 't en heeft noch ghesalte noch figuur: en derhalven is 't alleen sich selfs ghelijck; doch, alle andere dingen, on_gelijck.

31. Want, het is onmogelijck dat yets on_lichamelijckx, aen een lichamelijck dingh, openbaar worde: sulckx is de Differentie, tusschen ghelijck, en on_gelijck; en het on_gelijcke ^b en komt niet aen 't ghelijcke.

32. Naar de maal de Eenheyd dan, den aenvangh en wortel van alle dinghen is, soo is de selvighe oock in alle dingen als een wortel, en aenvangh: sonder den aenvangh, en is niets; den aenvangh en is dan noch uyt niemant anders, dan uyt_sich_selfs: want, den aenvangh, baart de andere dinghen; en desen aenvangh, en is van genen anderen aenvangh.

33. Derhalven, ter_wijl, de Eenheyd den aenvangh is, soo begrijpt de selvighe alle ghetallen; ende en wort van geenighe begrepen: sy baart alle ghetallen; ende en wordt van geenigh ander ghetal ghebooren.

34. Al't ghene dan noch ghebooren is, is on_volkommen, en kan verdeelt worden, en toe, en af_nemen; maar, soo wat vol_kommen is, by 't selvighe en is geen van dien.

35. En, soo wat daar 't waft, 't selvighe waft van de

L

Een-

a Het Principium ofte 't Centrum van alle dinghen.

NB. De ghewoonte is swaarijck te verlaten.

NB. 't Goede is alleen sich selfs ghelijck.

b Ofte en reijckt.

NB. Al't ghebaarde is on_volkommen.

c Toe neemt of vermeerderd.

^a Of, aen-
te-nemen,
en te beej-
pen. Eenheyt; en 't wordt verteert van sijn eygen swackheyt,
wanneer 't niet meer machtigh en is, de Eenheyt ^a te
vatten.

36. Dit Beeldt Gods, O *Tati*! is u nu voor-gheschil-
dert, soo veel 't selvighe heeft kunnen zijn: soo ghy 't
vlijtigh sult beschouwen, en met de ooghen des harten
verstaan: ghelooft my, mijn Soon, ghy sult den wegh,
tot de dinghen die daar boven zijn, vinden; ofte veel
meer sal u het beeldt, selfs daar heen leyden.

^b Ofte beels. 37. Want, dit ^b ghesicht heeft eene besondere Eygen-
schap: dat het de soodanighe (namentlijck, die kommen
om 't selvighe te aen-schouwen) vat en aen-sich treckt;
^c Sey-
Aem. gelijck als den 't Magneet-steen, het yser aen-sich treckt.

HET ACHTSTE BOECK.

Hermes Trismegistus,

Aen sijn Soon,

T A T I U M.

*Dat den On-openbaren God, aen 't Alder-open-
baarlyckste zy.*

I.

God en wort
niet; maar,
hy is, open-
baar.

Tati! ick wil oock dit Sermoen tot u voe-
ren; op dat ghy in de kennisse van de ver-
borgentheyt des heerlijcken name Gods, in
ghewijt wort.

2. Siet met het ghemoet, hoe 't ghene,
't welck voor veele, on-openbaar schijnt te zijn, u, aen 't
alder.

alderopenbaarlijkste ghemaackt wordt; want, was hy onopenbaar, soo en was hy doch niet.

3. Want, alles wat openbaar wordt, 't selvighe is ghebooren, naar de maal 't selvige openbaar zy gheworden.

4. Maar, soo wat onopenbaar is, 't selvighe is al tijds, en 't en heeft niet van nooden openbaar te worden; want, het is al tijds, en 't maackt alle andere dinghen openbaar: ^a hy selfs blijft ^b onopenbaar; naar de maal hy al tijds is.

5. Die openbaart, wort selfs niet gheopenbaart: en die selfs niet en is ghebooren gheworden, den selvighen ^c Phantaseert doch alles, door de phantasy: want, de phantasy is alleen der dinghen die ghebooren worden; en, de phantasy, en is niets anders, dan de baringh.

6. Den selvighen Eenen dan noch (zijnde ongebooren) kan niet gepantaseert worden, en is onopenbaar: maar, hy selfs alles phantaseerende, wort door alles, en in alles openbaar; en aldermeest aen de ghene, de welke hy sich heeft willen openbaren.

7. Derhalven, O Soon *Tati!* bidt, voor eerst den Heere, en Vader, en Eenigen, en Eenen, van welcken dien Eenen [is], dat hy u wil ghenadigh zijn: dat ghy alsoo, den selvigen, soo grooten God, mooght verstaan; of hy schoon maar met eene van sijne stralen, in u gheмоedt ^d in lughtede.

8. Want, alleenelijck het verstant, siet het onopenbare; door dien 't selfs oock onopenbaar is: soo ghy met de oogen des ghemoeds, O *Tati!* ^e vermooght, soo sal hy openbaar worden.

9. Want, de Heere, die daar vry is van alle misgunst, is door de gansche wereld openbaar: ghy kont ^f de Intelligentie sien, en selfs, met de handen, betasten; en, de beeldenis Gods aenschouwen.

^a Dat is, h
selfs blijft,
sonder ghe
openbaart te
worden.

^b Of, on
geopenbaart.

^c Phanta
seert, Gene
reert, ofte
baart.

^d Ofte wilde
in schijnen.

^e Of, sulcke
vermooght te
doen.

^f Wetenschap
of de wer
kingh van 't
verstant.

a Verstaat,
de wyt-wen-
dige oogen.

10. Soo dan noch dat, soo wat in u is, u onopenbaar is, hoe soude den selvigen in u, door de ^a oogen, u openbaar worden?

11. By al dien ghy den selvighen wilt sien, soo betracht de Sonne, betracht den loop van de Maan, betracht de ordeningh der Sterren; wie is 't die hare ordeningh onderhout? want, alle ordeningh, wordt in sijn ghewis ghetal en plaats beslooten.

b Regenten.

c Ofte aen
het Firma-
ment.

12. De Sonne, den grootsten onder de ^b Goden die in den Hemel zijn, den welcken alle Hemelsche Goden wijcken; ghelijck als haren Koningh en Vorst: en die soo groot is, oock grooter dan de Aerde en het Méér: en boven sich noch kleyne Sterren dult en omloopen laat; wie eerdt ^d hy, ofte wie vreeft hy?

d Verstaat,
de Sonne.

e Ofte aen.

f Ofte ma-
niere.

NB. Dese
maniere ver-
gelijcke sich
wel met den
stijl van

Hiob; voor-
namentlijk,
Cap. 38.

13. Oock en houdt eene yedere Sterre gheen eenderley, ofte ghelijcke loop ^e in den Hemel; wie is 't dan, die eene yedere de ^f wijze, en, de maat sijnes loops set?

14. Siet de Noortsterre, die rontsom wort gedrayt, en met sich de gansche wereldt rondom voert; wie is 't, die sich 't selvighe instrument heeft bereyt?

15. Wie is 't, die het Méér hare palen heeft gheset?

16. Wie is 't, die de Aerde bevesticht heeft? Ghe-
wisselijck, O Tati! is daar een Werckmeester en Heer van alle dese dinghen.

g Ofte
Maacker.

17. Want, het is onmogelijck dat eene plaats, ofte een ghetal, ofte mate, vermach ghehouden te worden, sonder den ^g Werckmeester; want, alles wat sonder ordeningh, sonder plaats, en sonder mate is, is sonder Werckmeester; maar niet sonder Heer.

h Ofte ma-
niere.

18. Want, soo wat ongeordineert is, is gebreckelijck, en het is van noode, dat 't selvighe in de ^h wijze der ordeningh worde gheset; en het is noch onder den Heer, die 't selvighe de ordeningh noch niet en heeft geordineert.

19. Wilde

19. Wilde God, dat het u mogelijk was, vleugelen aen te nemen, en u, in de Lucht te verheffen, dat ghy tusschen Hemel en Aerde ghestelt zijnde, konde sien, der Aerden ^a vastigheyt, de stortingh des Méérs, het vlieten der Revieren, het uytspanfel van de Lucht, de subtielheyt des Vyers, den loop der Sterren; en die, om dese dinghen, om loopende gheswindigheyt des Hemels.

20. O! Soon, 't selvige soude zijn het alder salighste ghesicht, alle dit selvige, in eenen eenigen oogenblick te sien; hoe den selvigen, die onbeweeghlijk, beweeghlijk, en den onopenbaren, openbaar is.

21. By al dien ghy oock den Werckmeester, door de sterffelijcke dingen (de welcke op der Aerden en in de diepte zijn) begeert te sien, soo betracht, Soon, hoe den mensch, ghewrocht is, in 's Moeders lichaam, en overweeght met vlijdt, de konst van den Werckmeester; en leerd, wie doch den werckmeester zy, die dit heerlijcke en Goddelijcke menschenbeelt heeft ghewrocht?

22. Wie het zy, die hem de oogen heeft ^b afgeschildert?

Wie neus, en ooren heeft doorboort?

Wie den mondt heeft opghedaan?

Wie de senuwen heeft uytghespannen, en aenmaalkanderen ghebonden?

Wie de bloedaderen tot ^c pijpen heeft gheformeert?

23. Wie de beenderen heeft hart ghemaackt?

Wie het vleesch met eene huydt heeft overtoghen?

Wie de vingeren en ghelederen heeft ^d ondericheyden?

Wie het fundament van de voeten heeft breedt ghemaackt?

Wie de sweetgaten heeft ^e doorgraven?

Wie de milt heeft uytgestreckt?

L 3

24. Wie

^a t Samenbinder.

NB. Den onbeweeghlijcken, en onopenbaren, is in 's beweeghlijcke en openbare, openbaar en beweeghlijk.

^b Geschildert.

^c Tot stralen ofte conduten.

^d Ofte van maalkanderen, &c.

^e Of, uytghehooft.

24. Wie het hart, ghelijck eene Pyramide heeft gheformiert?

Wie de lever heeft uytgebreyt?

Wie de longe heeft doorgetet?

Wie den buyck heeft wijt ghemaackt?

Wie de eerlijcke ghelederen, in 't openbaar heeft uytgheset; en, de oneerlijcke verborgen?

25. Siet! hoe veel kunst stucken zijn al daar, alleen, in eene materie! en hoe veel wercken alleen in een, en, de selvighe afteeckeningh? en alles, bovenmaten heerlijk, oock alles wel geproportioneert; en doch alles, in eene ongelijcke ghestalte!

26. Wie heeft dit alles, ghemaackt? wat voor eene Moeder? wat voor eenen Vader, dan alleen, den onopenbaren God; die door sijn selfs wille, alles werckt?

27. Niemand en seydt doch, dat een beelt, ofte een Schildery, sonder eenen Beeldt houwer, ofte Schilder zy geworden! soude dan dit werck, sonder eenen werckmeester gheworden zijn? O, groote blintheyt! O, groote godloofheyt! O, groote onwetenthey!

28. Ghy en moet gansch niet, O Soon *Tati!* tot geeniger tijd, de wercken ^a berooven van haren werckmeester; ja, denckt liever: soo groot als God is, naar sijnen Naam, soo groot is hy; zijnde een Vader van alles.

29. Want, hy is alleen, den selvigen; en sijn werck is dit, Vader te zijn: en soo ghy my drijft, oock yets stouter te spreeken, soo is dit sijne ^b Essents; alle dinghen ^c te baren, en te maacken.

^b Uytgaande
kracht ofte
uytwerkingh.
^c Impregneren; te bevruchten.

30. En ghelijck als 't onmogelijk is, dat sonder eenen Werckmeester, yets vermach te worden, alsoo is 't oock onmogelijk, dat God niet al tijds soude zijn, en niet alles maacken, in den Hemel, in de Lucht, op der Aerden,

Aerden, in de diepte, in de gansche wereldt, in alle deelen van de selvighe; die daar zijn, en die daar ^a niet en zijn.

^a Die noch toekomende zijn.

31. Want, daar en is niets inde gansche wereldt, 't geen hy niet selfs en zy: hy is beyde, de Wesende, en niet Wesende dinghen: de Wesende heeft hy gheopenbaart; maar, ^b de niet Wesende heeft hy in sich selfs.

^b Dat is, die noch niet en zijn.

32. Desen God, is veel voor treffelijcker, dan hy met namen vermagh ghenaaamt te worden: desen is onopenbaar; desen is alder openbaarst: die door 't ghemoet beschout wort; desen is voor den oogen sichtbaar.

33. Desen is onlichamelijk; veel lijvigh: of veel meer, daar en is gheen van alle de lichamen, 't gheen hy niet en zy; want, desen is alleen alles.

^c Dat is, met veel lichamen.

34. En, daar om heeft den selvighen alle namen, om dat hy alleen, den Vader is; en oock geen en naam [by sich selfs] alsoo hy Vader is van alles.

35. Wie soude u dan naar waarden kunnen loven? waar heen soude ick sien, met mijn lof? opwaards, ofte nederwaards? innewaards, ofte uytwaards? naar de maal noch maniere noch plaats, ront om u en is, noch oock yets anders van de Wesende dinghen: maar, alles is in u; en alles van u: ghy geeft alles; ende en ontfanght niets: want, ghy hebt alles; en daar en is niets, 't welck ghy niet en hebt.

God geeft alles; ende en neemt niets: verstaar, naar sijne liefde: naar de welke hy

36. Maar, wanneer soude ick u loven, Vader? want, het is onmogelijk uwe stont of tijd te begripen!

God, ofte Goedt words ghenaaamt; oock lieve Vader.

37. Van weghen wat, soude ick u loven? van weghen de dingen, die ghy ghemaackt hebt; ofte van weghen de dingen, die ghy niet en hebt ghemaackt? van weghen de gene, die ghy gheopenbaart hebt; ofte van weghen de gene, die ghy hebt verborgen?

Vader.

38. Maar, waar om soude ick u oock loven? om dat ick

ick

ick my selfs ben, als hebbende yets eygens ? als eenen anderen zijnde [buyten u] ?

a Of,
wercke.
b Ofte
's welck.

39. Want, ghy zijt al wat ick ben: ghy zijt doch al wat ick ^a maacke: ghy zijt al wat ick spreekke: want, ghy zijt alles; en daar en is niets, ^b 't gheen ghy niet en zijt.

40. Ghy zijt al wat gheworden is, en al wat niet gheworden is: het verstandighe Gemoedt, den scheppenden Vader, den werckenden God; en, Goedt, als alles maackende.

NB. Wat
God is.

41. Want, het subtiylste deel van de materie, is de Lucht: van de Lucht, de Siele: van de Siele, het Gemoet; van 't Gemoet, God.

H E T N E G E N D E B O E C K .

Hermetis Tris Megisti

S E R M O E N ,

Dat van de Wesende Dinghen, niets en vergaat.

I.

Ieve Soon, wy moeten nu van de Siele en van 't Lichaam spreekken: hoe (namentlijk) de Siele, onsterffelijck is, en hoe groot de werkingh zy van de t'samenvougingh en onbindingh des lichaams.

c Eene be-
namingh.

2. Want, in geen van dese Wesende dinghen en wort den Dood ghevonden: maar, den Dood, en is maar ^c een woord, daar mede men sich, den Dood inbeelt; ofte eenen naam, sonder werck en Wesen: de welcke veel licht

licht daar om *ἡναι* (dat is, den Dood) ghenaamt is; Dood, dat men de eerste letter wegh genomen heeft, *ἀναι* On-dood. (dat is, on-sterffelijck) soude ghenaamt zijn.

3. Want, den Dood, wijft aen, eenen ^a onder-gangh: nu soo en gaat doch van de dingen, in de wereldt, niets onder: want, naar de maal de wereldt, den tweeden God, en een on-sterffelijck ^b Animal is, soo is 't on-mogelijck, dat van dit on-sterffelijck Animal, eenich gedeelte, kan onder-gaan.

4. Alle dingen die in de wereldt zijn, zijn dan noch deelen van de wereldt: doch, alder-meest den mensch; zijnde het vernuftighe Animal.

5. Want, den eersten voor allen, die eeuwig, on-gebooren, en Werck-meester is van alle dingen, is God.

6. Maar, den anderen, den welken is, naar sijn Even-beeldt, is de wereldt; die van hem t'samen ghevoeght, onder-houden, en met on-sterffelijckheyt is begaaft geworden; als, die van den eygen Vader, ^d al-tijds levende, en al-tijds on-sterffelijck is.

7. Al-tijds levende, en al-tijds on-sterffelijck is sy; want, het al-tijds levende, wort van 't eeuwighe onder-scheyden.

8. Want, het eeuwighe en is van eenen anderen niet gheworden: doch, by al dien 't selvighe gheworden is, soo is 't een maal van sich selfs gheworden; en niet van eenen anderen: maar, 't wort al-tijds; want, het Eeuwige voor soo veel het Eeuwig is, is 't Al.

9. Hy (den Vader) is Eeuwig, van sich selfs: de wereldt dan, noch, is van den Vader, al-tijds (levende en on-sterffelijck) gheworden.

10. Den selvigen heeft soo veel de materie als hy voor sich wegh gheleyt hadde, alles met maalkanderen in een lichaam, en in eene Masse ghedreven, en 't selvighe

M

Sphaerisch

a Ofte te niet-wor-dingh.
NB. De wereldt heeft met hare figuren, in de Eeuwighe Wijnheydt Gods gestaan in eene *Ideam*: naar de selvighe *Idea* ofte ghestalte, is sy on-sterffelijck, en den tweeden God; ofte baarder.
b *Scheppel* ofte bejels *Wesen*.
c *Dat is*, naar sijne Eeuwighe *Idea*.
d *Verstaat*, naar hare Eeuwighe *Idea*; zijnde de in-wen-dige wereldt.

a Kloots
ghewijs.

b Material-
heyt.

c Gestalten.

d Begrepen;
ofte omvan-
gen.

e Dat is,
in den Vader
was.

f Corpus.

g Om-
kleet.

h Corpus.

i Ofte sonder
ordre; een
Chaos.

k Ofte be-
vint.

l Dycen.

m Cörper.

n Herstel-
kingh.

o Ofte te
niet-wor-
dingh.

p Den
dyer-
mensch.

q Dat is,
vier Ele-
mentigh.

a *Sphærisch* ghewijs ghemaackt, en met eene qualiteyt (die in gelijcke ghestalte onsterffelijck is, en eene Eeuwighe b lichamelijckheyt heeft) omvangen.

11. Maar, den Vader, vol zijnde van e *Idéen*, heeft de qualiteyten in die *Sphære* in gesaayt, en, de selvighe daar in, ghelijck als in eenen Circkel, van alle de selvige qualitäten d omringht; daar mede hy heeft willen verciëren, de qualiteyt die in e hem was.

12. Het gansche f lichaam heeft hy dan noch, met onsterffelijckheyt g omringht, op dat de materie (soo sy wilde van de t'samenvougingh des selvighen afwijcken) niet en konne in hare onordeningh weder omgedissolveert worden; want, doen de materie, lieve Soon, sonder b lichaam was, al daar was de selvighe i ongeordeneert.

13. De selvige heeft oock wel al hier, eene onordeningh, by beurt wisselingh van andere kleyne qualitäten: welcke onordeningh, het toe, en afnemen is; sulckx de menschen eenen Dood nommen.

14. Doch, dese onordeningh k geschiet alleenelijck ontrent de aerdsche l Animalien; want, de m lichamen van de Hemelsche, behouden alleen eene ordeningh, die sy van den aenvangh, van den Vader ontfangen hebben.

15. De selvighe hare ordeningh blijft al tijds: ende en vermach van geenighe n Restitutie van eenigerley dingh, op gheloft worden: want, de Restitutie, is de t'samenvougingh van de aerdsche lichamen: maar, de bindinge wort herstelt, in onoploffelijcke (dat is, onsterffelijcke) lichamen: en alsoo gheschiet daar eene ontbindingh van de t'samenvougingh; doch, niet der lichamen o onderganh.

16. p Het derde Animal, den mensch, die naar t even beelt van de werelt is gheworden en naar den wille

wille des Vaders, boven alle andere aerdſche ^a Anima- a Dieren.
 lien, het ghemoet heeft, die en heeft niet alleen met den
 tweeden God, eene ^b Sympathiam; maar, oock ^c de intel- b Eene
 ligentie des eerſten: want, den ^d genen begrijpt hy met over een-
 de ſinnen; ghelijck als een lichaam: maar, ^e deſen, ver- ſtemmingh,
 ſtaat hy met de intelligentie, ghelijck als een on- licha- medelij-
 melijck Weſen, en ^f het Gemoet van 't Goede. denthey, ver-
 wantſchap.

17. En gaat dit Animal dan niet ^g onder?

18. Ghedenckt wat beters, lieve Soon, en verſtaat
 doch wat God is, wat de Wereldt is, wat een on- ſterffe- d Den twee-
 lijck Animal is, wat een op- loſſelijck Animal is: en ver- den God.
 ſtaat, hoe de wereldt, van God, en in God is: maar, den e Den eer-
 menſch, van de wereldt, en in de wereldt; God, dan- ſten God.
 noch, den aenvangh, het begrijp, en, de ^h Conſtitutie f Of, heb
 van alle dingen. Verſtant.
 g Ofte te
 niet.
 h Of, i ſa-
 menſtellingh.

HET THIENDE BOECK.

Hermetis Tris Megisti

S E R M O E N.

Dat het Goede, alleen God is.

I.

Ieve *Aſclepi*, het Goede en is in niemant an-
 ders, dan eenich en alleen in God; jah, het
 Goede is God ſelfs.

2. Naar de maal ſulckx alſoo is, ſo moet
 het eene ⁱ Effents zijn, die van aller bewe- i Eene wyt-
 gingh en Generatie vry is; niets en is dan noch, van werckende
 haar vloeyende
 kracht.

M 2

a Ofte ont-
bloot.

b Aen, ofte
by_sich.

c Ofte ge-
vende.

d Verstaat,
de Essents
des Goeds.

haar ^a bevrijdt ofte verlaten: sy heeft ^b om_sich eene
stantvastighe werckings, die niets en behouft; en gansch
vol, en ^c uyt_vlietende is.

3. Sy is den aenvangh van alle_dinghen: want, ^d sy
is het Goede, 't welck alle_dinghen van_sich geeft; ick
meene dat, 't welck gansch en gheheel, en al_tijds
GOET is.

4. Dit_selvighe nu, en is by niemant anders, dan by
God alleen: want, die en behouft geen es dinghs, 't gheen
hy soude begeeren aen_sich te brenghen: hy en verliest
oock ^e niets van de Wesende dingen, daar_over hy leet
soude dragen; want, leedt en smarte, is een gedeelt van
de ^f booftheyt.

e Ofte gee-
nighe.

f Quaet,
boos_achtig-
heyt; ofte
lijdenheyt.

g Ofte on-
gehoort.

h Ofte
naar_

yveren.

i Wyt_werc-
kende Ey-
genschappen.

k Ofte voor
hem blijft.

l NB. Het
Goede wort

bier oock een
Animal ge-

naamt; dat
schijnt te

zijn, Wesen.

m Passie,

lijden: 't geen
daar lijdt, de

operatie, ofte
het werken;

wordt dan
noch, van

Hermete, het
eene, voor't
andere geno-

men.

5. Daar en is niets, 't geen machtiger kan zijn, dan hy;
daar hy van konde bestreden worden: met hem en is niets
vermaaghtschapt; 't geen hy daar_om soude beminnen:
hem en is niets ^g vremts; over 't welck hy toornigh soude
moghén zijn: niets en is wijser; 't welck hy mochte
^b benijden: naar_de_maal dan foodanighe dinghen niet,
in sijne ⁱ Essents, gevonden en worden: wat is ^t, 't geen
^k hem overigh blijft; anders, dan alleen, het Goede?

6. Want, gelijk als in de selvige Essents, niets quaats
en is; alsoo en wordt het Goede, in niets vande andere
gevonden: want, in allen, is het andere alles, in 't kleene,
in 't groote, in een yeder dingh in 't besonder; en in dit
^l Animal, 't welck grooter, dan alle de andere, en 't al-
der_machtighste is.

7. Want, 't geen gegenereert is, 't selvighe is vol van
de Passien; naar_de_maal de Generatie niets_anders en
is, dan eene Passie.

8. Doch, soo_waar ^m Passie is, daar en is geenigh_sins,
het Goede: maar, waar 't Goede is, daar en is geenigh_sins
eenighe Passie: want, soo_waar 't dagh is, daar en is
ner-

nergens nacht; waar dan noch nacht is, daar en is nergens dagh.

9. Daar om is 't onmogelijk, dat in de Generatie, het Goede kan zijn; maar, niets anders dan alleen in 't gene, 't welck ongegenereert is.

10. Ghelijck alle ghemeenschap van alle dinghen in de materie verknoopt is, alsoo oock de ghemeenschap des Goeds.

11. Op eene foodanige wijze, is nu de wereldt, Goet; naar 't gheen sy alles maackt: namentlijck, ^a in 't deel, ^a Verstaat, in 't Goede deel. daar sy 't maackt, daar is sy Goet; maar, in alle de anderen, en is sy niet Goet: want, sy is ghepassioneert, en beweeghelijck; en maackt ghepassioneerde dingen.

12. Want, 't geen ^b al daar niet al te boos en is, 't selvighe is goet: doch, wat al daar goet is, 't selvighe is 't minste ghedeelte des quaats: soo is 't dan onmogelijk, dat al daar het goede, van 't quade kan gereynight zijn; want, al daar, ^c wort het goede, quaat. ^b In den mensch. ^c Ofte 't Goede worde van 't quade overwonnen.

13. Doch, soo wanneer 't quaat is gheworden, soo en blijft het niet meer Goet: en, soo 't niet Goet en blijft, soo wort het boos: over sulckx is alleen in God het Goede; ofte God, is het Goede selfs.

14. Over sulckx, lieve *Asclepi*, is alleen in den mensch, den blooten naam des Goeds; doch, het werck, nergens: want, sulckx is onmogelijk, naar de maal 't selvighe 't Materialische lichaam ('t welck gansch en gheheel, met het boose, met arbeyt, met smarten, met begeerdten, met tooren, met dwalingh, en met dwase ^d opinie verstrickt is) niet en kan vatten. ^d Ofte meeningh.

15. En, lieve *Asclepi*, dit is 't alder argkste, dat by een yeder, de ghenaaemde dingen, noch voor het grootste goet te zijn, alhier ghelooft wordt; daar onder, de vervullingh des buyckx, is de Moeder alles quaats. ^{NB.} De vervullingh des buyckx, is de Moeder alles quaats.

a De ontbe-
ringh ofte
't afwefen.
NB. In de
wereldt en
vermach het
Goede niet te
zijn.

b Uyt-
gaande Ey-
genschappen.

c Of, schoon.
d Gevonden
ofte gefpeurt.

e Ofte de
uyt-gaande
werckende
kracht.

f Goet, en
heerlijck, is
God alleen,
eygen.

g Kennen
ofte begrij-
pen.

h Ofte
fchijnt; den
glansfchijn-
der heerlijk-
heyt.

i Naar-
gevolgt.
NB. Kent
ghy den Va-
der, foo kent
oock den
Soone; den
glansfchijn-
der heerlijk-
heyt.

quaats, de verleydingh, en het ^a verlies des Goeds) is.

16. Ick dancke God, dat hy my, in erkentenis des Goeds, in 't ghemoet ghegeven heeft, dat het on-mogelijk zy, dat 't selvighe in de wereldt vermach te zijn; naar-de-maal de wereldt de volheyte des quaats is.

17. Maar, God, is de volheyte des Goeds; ofte het Goede, is de volheyte Gods: want, om dese ^b Effents, zijn de schoone uyt-vloeden van 't heerlijcke Wefen, die gansch reyn en louter, en veel-licht, selfs van de selvighe Effents zijn: want, men mach seeckerlijck seggen, lieve *Afclepi*, dat de Effents Gods (foo hy oock eene Effents heeft) een seer schoon Wefen zy.

18. Soo-wat dan-noch ^c eerlijck is, 't selvige is oock Goet: doch, in de wereldt, en wordt niets Goeds ^d begrepen: want, foo-wat den oogen onder-worpen is, 't selvighe zijn beelden, en gelijk als fchaduwten: maar, foo-wat den ooghen niet openbaar en is, 't selvighe is 't alder-meeste, ^e de Effents, van 't Goede en heerlijckxste Wefen.

19. Ghelijck als het ooge, God, niet en kan sien, alsoo en fiet 't selvighe oock niet, noch het heerlijckxste noch het Goede.

20. Want, dese zijn de gansche ^f deelen Gods, die hem alleen eyghen zijn, on-af-fcheydelijck, en alder-liefts; de welcke, (het zy) God bemindt, ofte fy beminnen God.

21. By-al-dien ghy God kont ^g verftaan, foo fult ghy oock verftaan, het heerlijcke en het Goede; 't welck boven alle maten, van God ^b luchtet en ftraalt: want, dese heerlijckheyt en kan niets vergeleecken, en dit Goet, van niets ⁱ gheimiteert worden; ghelijck als God selfs.

22. Gelijck ghy dan God verftaat, alsoo verftaat oock het heerlijcke en het Goede Wefen: want, dese en vermogen

moghen de andere ^a Animalien niet ghecommuniqueert worden; om dat ^b de selvighe niet vermogen van God ghescheyden te worden.

^a Schepselen
ofte Dieren.
^b Het heer-
lijke en het
Goede.

23. By al dien ghy dan naar God soeckt, soo soeckt ghy oock naar het heerlijke Wesen: want, daar en is maar eenen eenighen wegh, den welcken daar heen voert, namentlijk, de Godsaligheyt, met de erken-
^c ^{Ofte ghe-}
^{leyde.}
tenis.

24. Daar van komt het, dat de gene, die sonder er-
kenten is zijn, en hen op den wegh der Godsaligheyt
niet en hebben begeben, sich wel durven onderstaen,
den mensch oock heerlijk en Goedt te nommen.

25. Daar sy doch, soowat Goet zy, geenigh sins oyt
(oock niet in droomen) ghesien hebben; maar, met alle
boosheyt verwickelt zijn: soo dat sy oock, het boose,
voor Goet te zijn, ghelooven, en hen het selvighe, on-
versadelijkerwijse ghebruycen; en wel bevreest zijn,
van 't selvighe berooft te worden: overfulckx wenden
sy alle arbeyt aen, dat sy 't niet alleenlijck behouden;
maar, oock, vermeerderen mogen.

NB. NB.

NB. NB.

26. Dusdanigh zijn de menschelijke goederen en
schoonheden, lieve *Asclepi*: de welcke wy, noch vlieden
noch haten en kunnen: want, 't selvighe is het alder-
beswaarlijckxste, dat wy de selvige van nooden hebben;
en sonder die, niet en vermogen te leven.

H E T

HET E L F D E B O E C K.

Hermetis Tris Megisti

S E R M O E N,

Aen

A S C L E P I U M;

Van de besinningh en ^a verstant.^a Of, kennis.

I.

Ist^{er}en, lieve *Asclepi*, heb ick een volkomen Sermoen gevoert: tegenwoordigh acht ick van noode, 't selvighe te vervolgen; en oock een Sermoen van de besinningh voort te brengen.

Den sin,
Material.
^r Verstant,
Essential.
^b Of, Wesentlijck.

2. Want, de besinningh, en 't verstant, schijnen different te zijn; naar de maal 't ghene, Material, en dit, ^b Essential is.

^c Dieren.
^d Of, de besinningh.
God, en
Godheyt is
onder
scheyden.
^e Of, de kennis.
^f Van 't Verstant.
^t Verstant,
en, de Rede,
zijn Ghesusters.

3. Maar, my dunckt, dat sy beyde, ver eenight en onghescheyden zijn; namentlijck, in den mensch: want, in de andere ^c Animalien, is ^d den sin; maar, in den mensch, het verstant, met de natuur vereenight.

4. Van 't verstant, is dan noch het ghemoet onderscheyden, ghelijck God, vande Goddelijckheyt onderscheyden is: want, de Goddelijckheyt, wort van God; maar, het ^e verstant, ^f van 't ghemoet.

5. Het verstant, is eene Sufter vande rede; en 't een, is het instrument van 't andere: want, de reede en wort, sonder 't verstant, niet uytghesproocken; noch, het verstant, sonder de reede, openbaar.

6. Over.

6. Over sulckx, vloeyen beyde te ghelijck in den mensch, den sin, en 't verstant; en zijn aen maalkanderen, als, t'famen ghevlochten: want, het is onmogelijck, sonder den sin, te verstant; noch mogelijck sonder 't verstant, te sinnen.

7. Doch, is het mogelijck, dat het verstant sonder den sin, kan verstant; ghelijck als de gene, die in den droom, ghesichten ^b voor kommen.

8. Hoe wel ick 't daar voor houde, dat in foodanige ghesichten der droomen, beyde de werckingen gheschieden; want, uyt den slaap wordt den sin, in een waacken op gheweckt.

9. Den mensch wort dan noch ghedeelt, in lichaam en siel: en, wanneer beyde deelen van de sinnen te samen stemmen, als dan klinckt het verstant; van 't ghemoet ghebooren.

10. Want, het ghemoet, gaat met alle ghedachten swanger: met goede, wanneer 't selvighe het saadt van God ontfanght: maar, met boose, wanneer 't van den ^d Dæmonien, het saadt ontfanght; want, geenigh deel van de werelt, is ledigh, van den ^f Dæmon.

11. Wanneer ^s hy ter sluyp in gaat, soo strooyt hy het saadt van sijne eygen werckingsh: en het gemoet alsoo bestrooyt zijnde, daar wordt het swanger, met Echtbreuck, Dood, slagh, Vadermoort, Kerckrovery, Godloosheyt, dat men sich soude verworghen, van eene hooghte af worpen; en met alle de wercken die van den boosen Dæmon ontstaan.

12. Want, 't ghene faden Gods zijn, de selvighe zijn weynigh; de welcke dan noch groot, en heerlijk, en Goedt zijn: namentlijck, de Deught, de Matigheydt, de Godsaligheyt; doch, de Godsaligheyt, is de erken-
tenis Gods.

a Te denken. Of, te besinnen.

b Ofte haar in beelden. Animalisch en Sielische sin, d'een wordt gheregeert van den geest der vier Elementen, d'ander van den Gheest Gods: uyt d'een ontstaan de Dyersche en logenachtige; uyt d'ander, de Goddelijke en waarachtighe droomen.

c Of, gebaar zijnde.

d Boose Engelen ofte quade Gheesten.

e Verstaat, het Principi der duy-steris.

f Engel ofte Geest.

g Verstaat, den boosen Geest.

NB, NB.

N

13. Wie

NB. NB.
a Of, ghe-
dachten.

13. Wie den selvigen kent, die wort vervult met alle goederen, en heeft Goddelijcke ^a verstanden; die de gemeene gansch niet ghelijck en zijn.

NB. NB.

14. Der wegen dan, de selvighe, die in foodanighe erkennenis zijn, noch aen 't ghemeene volck ghevallen, noch 't ghemeene volck en ghevalt hen oock niet: maar, sy worden voor on_sinnigh ghehouden, daar men maar me en lacht, die men haat en veracht; oock wel gheheel om 't leven brengt.

NB. Her-
mes maackt
onder
scheyt tussche
de Aerde,
en, de werelt.
b Ofte rijck.
c Ofte en
moet het.

15. Want, wy hebben geseyt, dat het boose, hier moet woonen, daar 't selvighe in sijn eyghen ^b plaats is: want, des selfs plaats, is de Aerde: niet de Wereldt; ghelijck als ettelijcke, lasterende, seggen.

NB. NB.
d Ofte hy
doet het
quaet, goet
voort-bren-
ghen.
e Te same-
ghevoeght.
f Grof.

16. Doch, den God_saligen mensch, 'sal 't alles niets achten, en aen de erkennenis blijven hangen: want, alle dinghen zijn hem Goet; die schoon aen anderen, boos zijn: en hem beraet_slagende, brengt hy alles tot erken-tenis; en, 't welck te verwonderen is, ^d hy maackt alleen het boose, hem goet.

g Vyt-
gaande We-
sentlijcke
krachtigh is.
NB. NB.
h Behouden,
onder-hou-
den, ofte be-
schermt.

17. Ick keere nu weder_om tot het Sermoen van den Sin. En by de menschen dan, wordt den Sin, en het verstant ^e gheconjungeert: maar, een yeder mensch, en ge-niet het verstant niet, ghelijck te_voren is geseyt; naar_de_maal den eenen, ^f Material, den anderen, ^g Essen-tial is.

i Ofte wer-
kende
maecte.

18. Den Materialen is boos, ghelijck gheseyt is, en heeft het saadt des verstands, van den Dæmonien; maar, die met het goede Wesentlijck goet zijn, die worden door God, ^h bewaart.

k Ofte als-
dan en dra-
ghen sy gheen
vruchten, die
de bekeeringh
waardigh
zijn.

19. Want, God (zijnde den Werck_meeester van alle dingen, die alle dingen ⁱ in 't werck richt) maackt de selvighe hem wel ghelijck; doch, wanneer sy alfoo, gelijk als goet zijn gheworden, ^k al_daar zijn sy in 't gebruyck der

der werckingh, on_vruchtbaar : want, de bewegingh des werelts, de welcke de ^a Generatie veroorsaackt, maackt de selvighe fulckx als die zijn ; ettelijcke besootelt met het boose, en ettelijcke gereynight ^b met het goede .

20. Want, ^c de wereltd, lieve *Afclepi*, heeft haren eygen fin en verstant : zijnde niet ghelijck den fin en 't verstant des menschen, oock niet soo menigh_vuldigh; doch, veel voor_treffelijcker en een_voudiger .

21. Want, den fin, en het verstant van de wereltd, is eenighen alleen dit : ^d alles te maacken, en in_sich_selfs, weder_om af_te_doen ; een instrument van den wille Gods: en alsoo ^e gheinstrumenteert, dat het (als alle saet by_sich, van God ontfangende, en in_sich bewarende) alle dingen openbaar maackt; en weder_om (op_loffende) alle dingen vernieuwt : de welcke oock daar_om (op_geloft zijnde, ghelijck als een goet Saay_man des levens, door 't worpen des saats) vernieuwingh geven aen de dingen die ghebooren worden .

22. Daar en is niets, 't welck daar niet met leven, van haar gebooren en wort: en, door hare bewegingh, maackt sy (verstaet de wereltd) alles levendigh ; sy is te gelijk, de plaats en den werck_meester des levens .

23. De lichamen dan_noch, die van de materi bestaan, hebben een onder_scheyt : want, ettelijcke zijn uyt der Aerden, ettelijcke uyt het Water, ettelijcke uyt de Lucht, ettelijcke uyt het Vyer ; doch, sy zijn al_t_samen ^f Compact : ettelijcke meerder, ettelijcke weyniger ; namentlijk, de swaarder, meerder ; en die lichte, weyniger .

24. Doch, de gheswindigheyt van des selfs bewegingh, ^g werckt de menigh_vuldigheyt van de Generationen : want, naar_de_maal 't selvighe eenen dichten ^h gheest is, soo geeft sy aen de lichamen, de ⁱ qualiteyten,

^a Voortplantingh.

^b Ofte door.

NB. By den vroomen, vroom, by den boosen, boos.

^c NB. De wereltd heeft haren eyghen gheest ; den Spiritum Mundi.

^d Dat is, te maacken en te breecken.

^e Ofte totgefele.

^f 't Saamgebonden, ofte lichamelijck.

^g Ofte maackt.

^h Wayen, ofte wint.

ⁱ Ofte Eygenschappen.

- a Ofte vol-
heyt. 25. Want, God, is den Vader van de wereldt; maar,
NB. De
wereldt is een
Soone Gods. de wereldt, een Vader, van de dingen die in de wereldt
zijn: en, de wereldt, is een Soone Gods; maar, 't geen in
de wereldt is, een Soone van de wereldt.
- b Schoonheyt
ofte fierlijck. 26. En, de wereldt is billigh, ^b K O S M O S, ghe-
naamt gheworden, naar de maal sy alles op pronckt en
verciert met menigh vuldighe Generationen, met een on-
op houdelijck leven, met ^c on af latelijck wercken, met
c Of, on-
vermoeyt. gefwindigheyt van den natuurlijcken ^d loop, met de ver-
d Ofte Ne-
cessitat. mengingh der Elementen, en met ordeninghen van de
Fatum. Gegenereerde dinghen; alsoo wordt de wereldt billigh,
beydes, van noots wegen, als naar Eygenschap, K O S-
M O S ghe-naamt.
- NB. Den
fin der Ani-
malien komt
van de we-
relt: den
fin des we-
relts, van
God. 27. Soo kommen nu in alle dyeren, den fin en het ver-
stant, van uyt wendigh; als in gheblasen van de ^e om-
vattende wereldt: maar, de wereldt (soo haast sy wierdt)
heeft de selvige van God ontfangen; de welcke sy voort
aen behout.
- e Of, van
begrip des
werelds. 28. Maar, God en is niet, ghelijck ettelijcke meenen,
sonder sinnen, en sonder verstant; sy lasteren uyt eene
f Superstitie.
- f Over-
geloovigheyt. 29. Want, alle dinghen, die daar zijn, lieve *Asclepi*,
g Ofte door. zijn in God, en worden ^g van God; en hangen aen hem:
h Ofte ar-
beydende. ettelijcke ^h werckende, door de lichamen: ettelijcke be-
wegende, door de Effents der Sielen: ettelijcke maac-
kende levendigh, door den gheest: en ettelijcke opne-
mende, soo wat ⁱ vermoeyt is; en dat met recht.
- i Mat, ofte
swack. 30. Want, ick segge ^k veel meerder, dat hy de sel-
k Ofte veel
eerder. vighe dinghen niet en heeft; maar, ick spreekte 't geen
waar is, dat H Y A L L E S is: niet, dat hy 't selvighe
ergens van uyt wendigh aen sich neme; maar, dat hy 't
uyt waards van sich is gevende.

31. En den sin en 't verstant Gods, is dit, alle dinghen
al tijds te bewegen; en daar en sal nummer meer eenen
tijd kommen, al daar yets vermagh ^b onder te
gaan, van foodanighe Wefende dinghen.

a Ofte ghe-
dwigh.

b Ofte te
niet te wor-
den.

32. Doch, wanneer ick van de selvighe Wefende din-
ghen spreekke, soo meen ick de Wefende dinghen Gods;
want, God heeft de Wefende dinghen: geenighe en zijn
buyten hem; en hy en is buyten geenighe.

NB. De
figuur van
alle dinghen
blijft eenwig
in de Wijs-
heyt Gods
staan.

33. Lieve *Afclepi*, by al dien ghy dit sult verstaan,
foo sult ghy 't selvige voor waar houden: maar, soo ghy 't
niet en 'erkent, voor on geloovelijck schatten: want,
een dingh verstaan, is een dingh ghelooven; maar, niet
verstaan, is niet ghelooven.

c Ofte be-
grijs.

34. Want, mijne ^d rede reyck aen de waarheyt: oock
is het ghemoet groot, en wanneer 't eeniger maten, van
de rede gheleydet wort, soo kan 't de waarheyt bereyc-
ken, en wanneer 't om en om, alles verstaat, en ghelijck-
stemmigh vint met 't gene ^f de rede uyt leyt; dan ge-
looft het, en 't rust in 't heerlijcke Geloof.

d Ofte
woord.

e Ofte
't woord.

f Het
woord.

35. Over sulckx, foo wie het gene, 't welck wy van
God hebben ghesproocken, verstaan heeft, voor den sel-
vighen is sulckx ghelooffelijck: maar, die 't niet en heb-
ben verstaan, voor de selvighe is 't on gelooffelijck; dit,
en soo veel, zy van 't verstant en den sin gheseyt.

N 3

H E T

Hermetis Tris Megisti

S L E U T E L,

Aen

T A T I U M.

I.

Et Sermoen van gisteren, *Aſclepi*, hebbe ick u toe_ghe_eygent: nu is 't billigh dat het huydige, aen *Tatius* toe_eygene; naar_de_maal 't ſelvige oock van de generale reden, die tot hem zijn gheſproocken gheworden, eene korte begrepene ſomma is.

2. Lieve *Tati*, God, den Vader, en het goedt, heeft eenderley natuur; ofte veel_meer, eenderley werckingsh.

3. Want, dit is den naam des natuurs af_gangh en aen_was, de welcke zijn ontrent de veranderlijcke, en on_veranderlijcke, beweeghelijske, en on_beweeghelijske (dat is, Goddelijcke en menſchelijske) dingen; van de welcke yeder in 't beſonder, hy wil, dat de ſelvighe zijn.

4. Doch, de werckingsh in de Goddelijcke en menſchelijske dinghen (ghelijck wy oock gheleert hebben) is ^a van wat anders; welcke dingen wy hier neven moeten verſtaan.

^a Of, van elders van daan.

5. Want, ſijne werckingsh, is een willen, en ſijne Efſents, is begeeren; dat alles ^b zy.

^b Is.

6. Want, wat is God den Vader, en het Goet anders, dan het ^c zijn, van de noch niet Weſende, en, de Subſtants ſelfs van de Weſende dinghen? 't ſelvighe is God, 't ſelvighe

^c Eſſe, ofte 't Weſende; 't geen, I S.

't selvighe is den Vader, 't selvighe is het Goede; by den welcken anders, van andere dingen, niets ghevonden en wordt.

7. Want, de Wereldt, en, de Sonne, is doch wel, door deel_achtigheyt, oock een Vader; doch, de oorfaack niet, dat de ^a Animalien, het Goedt en het leven hebben. ^a *Schepselen ofte Dieren.*

8. Terwijl het sich alsoo verhout, soo is de selvighe ganfch en gheheel, van den wille des genen, die alleen Goedt is, ^b beslooten: sonder wiens wille, het on_mogelijck is, dat de selvighe vermach te zijn ofte te worden: maar, desen 'Vader (als eene oorfaack ^d van sijne Soonen, ^c *De Wereldt.* des faads, en, de ^e Alimenten) ontfanght den appetijt des Goeds, door de Sonne. ^d *Dat is, van 't geen hy baart.* ^e *Voetselen.*

9. Want, het Goet is, 't geen dat werckt: 't welck on_mogelijck is, dat het anders, by eenen anderen vermach te zijn, dan alleenelijck by hem alleen: die daar niets aen_sich en neemt; en doch wil, dat alles is.

10. Lieve *Tati*, ick en segghe niet, dat hy 't alles maackt: want, die 't maackt, den selvighen ontbreekt ^f veeltijds (terwijl hy dit maackt, en 't ander niet en ^f *Of, meenigh-maal.* maackt) qualiteyt en quantiteyt: want, die dinghen die quantiteyt hebben, hebben oock somtijds, en somtijds ter contrarie qualiteyt.

11. Maar, God, en den Vader, en het Goede, is in Wefen, alles; soo zijn dan dese dinghen alsoo, voor die 't sien kan: want, hy wil fulckx zijn, en is 't oock; alder_meeft om sijn selfs wille: want, alle andere dinghen, zijn om sijnent_wille: want, de Eygenschap des Goeds, is, sich te erkennen te geven; 't selvighe, lieve *Tati*, is alsoo het Goede.

12. O! Vader, ghy hebt ons met een goedt, en het alder_heerlijckste & Vifioen vervult, en het ooghe van ^g *Theoriam, Speculatie, ofte Gesicht,* mijn ghemoet, is nu, van een foodanige & Speculatie by_naar

a Het Ghesicht.

b De in-stortingh.

c Verstandelijcken glansch.

d Te door-dringen.

e Speculazien, of, ghesichten.

f Ontfangen ofte verkerghen.

g Intent, ofte geridit.

naar gheheylight gheworden: want, ghelijck de vyerige stralen der Sonnen, met haar in-schijnen, de oogen verduysteren, alsoo gansch niet het ^a Visioen van een soo goet Wesen! maar, in tegendeel verlicht het en vermeerdert 't selvige 't licht der oogen, soo veel, als eener de ^b influentie van 't ^c intellectualische licht kan vatten; want, 't selvige is subtiel en scherp om ^d te penetreren, en vol, van alle reynigheyt, en onsterffelijckheyt.

13. De gene, die yets overvloedighs van soodanighe ^e Visioenen vermagh te vatten, die ontslaapt menighmael, buyten het lichaam, in 't alderheerlijckste aenschouwen; 't welck onse Voorouders, Caelus en Saturnus, ^f bekomen hebben.

14. Wilde God, lieve Vader, dat wy sulckx oock verkerghen!

15. Of God wilde, mijn Soon! maar, tegenswoordigh en zijn wy niet wel ^g bequaam tot ghesichten, ende en vermogen de ooghen des ghemoets, noch niet op te doen; en, de onbederffelijcke en onbegrijpelijsche heerlijkheyt van een soo goet Wesen te aenschouwen.

16. Maar, wanneer wy niets meer van 't selvighe en fullen hebben te sprecken, als dan sult ghy sulckx sien: want, des selfs erkennenis, is eene Goddelijcke stilte en eene vernietingh van alle sinnen.

17. Want, soo wie op de selvighe acht heeft, die en kan gansch niet op yets anders acht hebben: noch, die haar aenschout, oock yets anders aenschouwen, noch op yets anders hooren; oock sijn lichaam gansch niet beweghen.

18. Want, hy ontbonden zijnde van alle lichamelijke sinnen, en bewegingen, rust: maar, het licht, 't geen om en om het gansche ghemoet is luchtende, verlicht oock de gansche siele, en neemt die op, uyt het lichaam; en

ver-

verwandelt de selvighe gansch en gheheel, in de Effents Gods.

19. Want, dit is mogelijk, lieve Soon, dat de siele in des menschen lichaam, kan vergodet worden; wanneer sy (namentlijk) de heerlijkheyt des goeds, aen_siet.

20. Wat is dit vergoden; hoe meent ghy 't, Vader?

21. Yeder siel heeft hare scheydingh, lieve Soon.

22. Maar, hoe verdeelt ghy voorder, hare verwandel-
lingen?

23. En hebr ghy uyt de generale Sermoenen niet ghe-
hoort, dat alleen van eene (van de siele van 't gansche
Wesen) alle sielen kommen; de welcke alsoo in de gansche
wereldt om_sweven, ^a ghelijck verdeelt?

24. Dese sielen hebben veel verwandelingen: sommi-
ge in een saliger; maar, andere, in eenen contrariën stant.

25. Want, die kruypende zijn, die worden in water-
achtigheyt verwandelt: de water_achtighe, in aerdsche:
de aerdsche, in vliegende: de luchtigen, ^b in menschen:
maar, de menschelijke ^c sielen, de welcke de on_sterffe-
lijkheyt deel_achtigh zijn, worden in ^d Dæmonien ver-
wandelt; de selvighe gaan alsoo, daar_naar, in 't Choor
van de vast_staande ^e Goden.

26. Want, daar zijn ^f twee Chooren der Goden: het
eene, van de om_dwalende: het ander, vande vast_staande;
en 't selvige is de alder_vol_kommenste & glory der sielen.

27. Maar, soo de siele, die in des menschen lichaam is
in_gegaan, boos blijft, soo en smaackt de selvighe, noch
de ^h on_sterffelijckheyt, noch sy en vermach het goede
Wesen, deel_achtigh te worden: maar, sy gaat ⁱ den rugh-
wegh, en keert weder_om ^k in de kruypende; en 't selvi-
ghe is de verdommenis der boose Sielen.

O

28. Maar,

a Ofte aen
alle Schep-
felen uyt
ghedeelte.

NB. De
vier Ele-
mentige siele.

b Verstaat,
in dier-
menschen.

c Verstaat,
de rechte
eenwigha

sielen.

d Goede

Engelen

ofte Geesten.

e Ofte Re-
genten.

f Eenwi-

ghe en

verange-
lijcke.

g Of, heer-
lijkheyt.

h Verstaat,

de saligheyt.

i Den wegh
te rugge.

k Dat is, in
eene Dyer-

sche beelde-

nis, figuur,

ofte Eysen-

schap: gelijk

de Phariseen

voor Chri-

stum, gelijk

Alderen

verscheenen,

en Herodes,

als eenen

Vos: en in

geene men-

schelijke

beeldenis.

Siet Jacob Böhme in de 40 Vragen, de 5 Vraag, vers 15. 16. 17. Vraag 17. vers 26. Vraag 34. vers 2. Vraag 1.
vers 311. 312. Vraag 30. vers 64. En Vraag 16. vers 9; En op veel meer andere plaatsen in sijne Schriften.

a De God-
loofheyt, het
quaet, ofte de
verderwingh,
b Lijdent-
heden, ofte
ghebrecke-
lijckheden.
c Boofen
Geest ofte
Engel.
d Ofte de
verdurvent-
heyt.
e Ofte het
Goedt.
f Nu of al
reeds,

28. Maar, het ^a boofe der fielen, is, de on-erkentenis: want, welcke siele niets en erkent van de Wefende dinghen, noch de natuur van de selvighe, noch het Goedt, de selvighe is blindt, en valt in des lichaams ^b passien, wort eenen ^c boofen Dæmon, erkent sich selfs niet, dient vreemde en sware lichamen, en draaght het lichaam als eenen last, over 't welck sy niet en heerschet: maar, van 't selvighe beheerschet word; en dat is het ^d boofe der fielen.

29. Hier-_tegens, is de ^e deught der fielen, de erken-tenis: want, die erkent, de selvighe is Goedt, saligh, en ^f gansch Goddelijck.

30. Vader, wie is eenen foodanigen?

31. Den foodanighen is 't, den welcken niet veel en spreekt, noch veel en hoort: want, soo-_wie sich met twee Sermoenen besich houdt met die te spreekken, ofte hooren, lieve Soon, die vecht tegens de schaduwe; want, God en den Vader, en het Goedt, en wordt noch uyt-_gesproocken, noch ghehoort.

g De Sin-
nen.
h De Sin-
nen.

32. Naar-_de-_maal dit sich alsoo verhout, soo is, in alle Wefende dingen, ^g den Sin; daar-_oom dat die, sonder den ^h selvigen, niet en vermogen te zijn.

i Teecken,
perck, ofte
oogh-_wit.
k Die
Sciencz.

33. Maar, de erkenenis, is van den Sin, wijdt onder-_scheyden: want, den Sin, is het ⁱ eynde van de macht, en, de erkenenis het eynde van de wetenschap; ^k de we-tenschap is een gave Gods.

l Verstande-
lijke.
m In Cör-
pore, ofte
in werck-
instrumente.
NB. NB.

34. Want, alle wetenschap, is on-_lichamelijck, en sy ghebruyckt het ghemoet, tot een werck-_instrument; en het ghemoet, het lichaam: alsoo gaan sy beyde, in ^l intel-lectualische en ^m Materialische lichamen.

35. Want, uyt de tegen-_stellingh, en, de contrariteyt, moeten alle dinghen bestaan; en het is on-_mogelijck dat het anders kan zijn.

36. Wie

36. Wie is dan den selvigen Materialischen ^a God? ^a Ofte Re-
gent.
37. De heerlijcke ^b wereltd: de welcke, doch, niet ^b De in-
Goedt en is; want, sy is Materialisch, en ghepassioneert: ^c wendighe
jah, het eerste van de ghepassioneerde dinghen, en het ^c wereltd, daar
tweede, van de Wesende; en by sich_selfs, ghebrecke- ^d de Engelen
lijk: oock is sy een_maal Gegenereert; ^e doch, is al ^e woenen: de
tijds. ^f selvighe is
^g lijdende;
^h ergo, niet
ⁱ Goet.
38. Naar_de_maal de selvighe dan, ^d in de Generatie ^c De wereld
is, en al_tijds Gegenereert wort, soo is sy de Generatie ^d blijft een-
van de dinghen, die qualiteyt en quantiteyt deel_achtigh ^e wigh; in hare
zijn; want, sy is beweeghelijk: want, alle Materialische ^f in_wendighe
beweegingh, is eene ^e Generatie. ^g figuur.
39. Doch, ^f de intellectualische stantvastigheyt, be- ^d Gene-
weeght de Materialische bewegingh, op eene dusdanighe ^e rende ofte
wijse. De wereltd is eene ^g Sphæra; namentlijk het ^e barende is.
hoofd: boven het hoofd, en is niets Materialsch, ghelijck ^f Ofte ba-
als onder de voeten, niets intellectualisch en is; maar, ^g ringh.
het is al Materialisch. ^h De ver-
ⁱ standelijke.
40. Het ghemoedt is het hoofd: 't selvighe wordt (op ^g Of, Glo-
Sphærische aert) beweeght; ghelijck het hoofd beweeght ^h bus.
41. Soo_wat voor dinghen nu na_by het ^b velletjen ^h Ofte huy-
van dit hoofd zijn, in_'t welck ⁱ de siele is, de selvige zijn ⁱ deken.
on_sterffelijk: en sy hebben de siele vol des lichaams, ^j Verstaat,
ghelijck als des lichaams, 't welck sieligh is ghemaackt. ^k den Gheest
der sielen;
42. Maar, die dinghen, de welcke van 't velletjen verde ^l want, de siele
zijn ghelegen, in de welcke de gene zijn, die meer deel ^m selfs, is in 't
hebben aen de siele; de selvighe zijn een ^k Corpus. ⁿ harte.
43. Want, yeder ^l dyer, ghelijck als dit Al, bestaat ^k Ofte lig-
uyt een Materialisch en een Intellectualisch dingh. ^l haam.
44. En, de werelt is het eerste ^m Animal: den mensch ^m Schepfel;
dan_noch, het tweede; doch, het "eerste, onder de sterf- ⁿ ofte besiel
felijke Animalien, en die daar heeft, het levendighe ^o Wesen.
Wesen, ^o m Dyer of
Schepfel.
ⁿ Ofte wort
naam.

a Boven,
ofte, voor alle
de anderen.
b Naar.

't gheen, of,
door dien.

c Ofte, alsoo.

d Onver-
gangelijk,
naar hare

inwendige
figuur en tin-
ctuur; en

naar hare
wyterlijke

gheftalte, tot
aen 't eynde,

onsterffe-
lijk.

e Ofte, in 't
woord.

f Ofte, het
fcheffel.

NB. Den
lichamelijcke

dood.

g Ofte, de
longh-
aderen.

aderen.

h Gods wyt-
baarfel; daar

God sijne
wonderen in

en door open-
baart.

De werelt,
baart, ofte

openbaart ha-
re wonderen

door den
mensch.

Wesen, a onder alle de anderen: doch, den selvigen en is niet alleen niet Goedt; maar, noch boos daar toe, b alsoo hy sterffelijck is.

45. De werelt is oock wel niet goedt, door dien sy beweeghelijk is; doch, even wel niet boos, c door dien sy d onsterffelijck is: maar, den mensch, is boos; beyde, door dien hy beweeghelijk, en sterffelijck is.

46. Maar, de siele des menschen, wort alsoo beweeght: namentlijk, het ghemoet, e in de rede, en, de rede, in de siele: de siele, in den gheest; den gheest, in 't lichaam.

47. Den selvigen gheest, den welcken door de aderen, en longh pijpen, en door het bloedt is door dringende, beweeght het f Animal; en draaght eeniger maten het selvighe.

48. Daar van komt het, dat ettelijcke hebben ghe-meent, dat het bloet, selfs, de siele zy: de welcke dan, in de natuur, hebben ghedwaalt, en, niet gheweten, dat voor eerst, den gheest weder om in de siele moet keeren, en, dat als dan, het bloedt, te samen runnen, en, de aderen en g lucht pijpen ledigh worden moeten: en als dan moet het Animal vergaan; 't welck dan is, den Dood des lichaams.

49. Alle dingen hangen alleen aen eenen eenigen aen-vangh; en, den aenvangh, aen den eenen en alleen We-fenden: den aenvangh wordt beweeght; dat hy alsoo we-der om eenen aenvangh worde: maar, het een, blijft stantvastigh; ende en wordt niet beweeght.

50. Alsoo zijn haarder drie: God de Vader, het Goet: en, de Werelt; en den mensch: God heeft de werelt; en, de werelt, den mensch: de werelt wordt b Gods Soon; maar, den mensch, ghelijck als de geboordte van de werelt.

51. Den mensch en is God niet onbekent: maar, hy kent

kent den selvigen gheheel wel; en wil oock selfs erkent zijn.

52. En dit is eenigh en alleen des menschen heyl, wanneer hy God erkent; het is de opvaart ten Hemel: hier door alleen wordt de siele Goet: en niet d'een tijd Goet, d'ander tijd quaat; maar, nootwendigh.

NB. Door de kennisse Gods wordt de siele nootwendigh

53. Wat is dat te seggen, *Tris Megiste*?

Goet; ofte haven

54. Soone, betracht de siele van een kindt, de welke noch van de oploffingh des lichaams vry is: naar de maal het lichaam noch ^a gheringh, en noch niet gheheel vol waffen en is: hoe heerlijk is sy alder weghen, om aen te sien, en met de ^b passien des lichaams gansch niet bevleckt; by na noch hangende aen de siele van de wereldt!

haren Elmelsen
Vader ghe-
lijck.
Vande Siele.
a Weynigh
ofte kleyn.
b Ofte ghe-
breecken.

55. Maar, wanneer het lichaam swaar wort, en, de siele overlastight, soo baart het de vergetenthey, ende en heeft geen deel meer, aen 't heerlijcke goede Wesen; de vergetenthey dan noch, is het ^c boose.

Gedachtis:
Leven.
Vergetent-
heyt: Dood.
c Ofte quaat.

56. 't Selvige bejegt oock de gene, die in 't lichaam gaan: want, wanneer de siele wederom in haar selfs gaat, soo wordt den gheest in 't bloedt, te samen ghetooen; en, de siele, in den gheest.

57. Maar, het ghemoet, 't welck van de ^d overtreckfelen is ghereynight gheworden, en van natuur, Goddelijck is, bekومت een vyerigh lichaam, en ^e omgaat alle plaatsfen, en laat de siele over, aen 't gherichte; 't welck daar is, naar hare verdienst.

d Bekleedingh ofte deckfel.
e Door-
gaat, door-
wandelt, ofte
om-wandelt.

58. Hoe seght ghy dat, Vader, wordt het ghemoet afghesondert van de siele, en, de siele, van den gheest? en hebt ghy niet geseyt, dat de siele, des ghemoedts, en, de gheest, der sielen bekleedingh en ^f overtreckfel zy?

f Ofte deckfel.

59. Lieve Soone, die daar hoort, den selvigen moet, met die daar spreekt, eenderley verstant hebben, en met

NB. Ghy War-geest.

a Ofte over
een stemmen. hem ^a ghelijck stemmigh zijn; jah, noch een scherper
gehoor hebben, dan de stemme van den spreekenden is.

b Of, toe-
stellingh. 60. De ^b bereydingh van dese bekleedingh, beminde
Soon, gheschiet in 't aerdsche lichaam: want, het is on-
mogelijck, dat het ghemoet, sich selfs naackt, door
sich selfs, in 't aerdsche lichaam ^c stelle.

c Ofte open-
baren. 61. Want, het en is niet mogelijck, dat een aerdsch
lichaam, een soo groote onsterffelijckheydt draghen,
noch dat een ghepassioneert lichaam, eene soodanighe
d Of, kracht. ^d deught ghedoogen kan.

e Om-hey-
ningh, ofte
bekleedingh. 62. Daar om heeft dan, het ghemoedt, de siele aen-
genomen ghelijck als eene ^e om-tuyningh: maar, de siele
(de welcke selfs oock Goddelijck is) gebruyckt den geest
ghelijck als haren dienaar; en den gheest, regeert het
^f Animal.

f Ofte
's Scheepsel. 63. Der halven, wanneer het ghemoet, uyt het aerd-
sche lichaam is gewecken, soo treckt het van stonden
aen,ijnen eyghen vyerighen rock aen; den welcken het
niet en vermocht het aerdsche lichaam ^g aen-te-doen.

g Of, aen-
te trecken. 64. Want, de Aerde, en verdraaght het vyer niet;
naar de maal oock de gansche Aerde, van een klein
vonckxken verbrandt: om dies wille is 't oock dat het
water, de Aerde omringht, ghelijck als eene vestingh
en muur; 't welck tegens de vlamme des vyers is ^h ghe-
set gheworden.

h Ofte ghe-
stelt. 65. Alsoo heeft nu het ghemoet ('t welck het alder-
gheswinste onder alle Goddelijcke concepten is, en ghe-
swinder dan alle Elementen) het ⁱ vyer tot sijn lichaam.

i Zijnde de
wyer-Siele. 66. Want, wanneer het ghemoet den werck-meester
is van alle dinghen, ghebruyckt het tot sijne werckingh,
het vyer ghelijck als een instrument: het ghemoet van 't
gansche Wesen, ghebruyckt het selvighe tot uyt-werc-
kingh van alle dinghen: doch, het ghemoet des menschen
allee-

alleenelyck tot uytwerckingh van aerdsche dinghen.

67. Want, wanneer, het aerdsche gemoet, van 't ^a vyer ontbloot is, soo en vermach 't gheen Goddelijcke werckingh te wercken; door dien 't menschelijck is in sijne werckinghe.

68. De menschelijcke siele (doch, niet alle; maar, de Godsalighe) is dan noch ^b Dæmonisch, en Goddelijck.

69. Eene soodanighe siele, die den kamp der Godsaligheyt heeft ghekampt, de selvighe wordt, volgens dien, als sy uyt het lichaam is verscheyden; het zy een Gemoet, ofte ^c God.

70. Den kamp der Godsaligheyt is dan noch, God erkennen, en geenigh mensch onrecht doen; en, de siele de welcke soodanigh is, die wordt tot een ^d Gemoet.

71. Maar, de Godloose siele, blijft in hare eyghen Effents, en pijnicht sich selfs, en soeckt voor haar, een aerdsch ^e lichaam, daar sy mach in gaan; namentlijck, het menschelijcke.

72. Want, een ander lichaam, en kan eene menschelijcke siele niet vatten: de gherechtigheyt en ^f staat het oock niet toe, dat in een lichaam van een onvernustigh dyer, eene menschelijcke siele soude ^g geraacken; want, Gods ^h gheset, bevrijdt de menschelijcke siele, van eene soo groote schande.

73. Vader, hoe wordt dan de menschelijcke siele ghepijnicht? en welck is de grootste pijnigingh der menschelijcke sielen?

74. De Godloofheyt, lieve Soon: want, wat vyer heeft een so groote vlamme, als de Godloofheyt heeft? en wat voor een wilt verscheurent dyer, beschadicht soo seer het lichaam, als de Godloofheydt, de siele bescha-
dicht?

75. Ofte en siet ghy niet, hoe groot het ^k boose is, 't geen

^a Zijnde de Siele.

^b Engelsch ofte Geestelijck.

^c Vergodet. NB. Den kamp der Godsaligheyt.

^d Een beels Gods.

^e Eygen-schap ofte ghemaacht Wesen.

^f Verstaat, hoorendigheyt, nijdigheyt, gierigheyt, tooven; &c.

^g Ofte laat. ^h Ofte kommen.

ⁱ Ofte wet. NB. De Godloofheyt is het lichaam van

de Godloose siele; de welcke, in 't uytwendighe lichaam

zijnde, 't selvighe bescha-
dicht, en, de siele pijnicht.

^k Ofte quaas.

NB. NB.

Dat is, wanneer den tooveren of de onversadelijke gierigheyt, &c. de overhant heeft.

a Geest, ofte Engel.

NB. De siele wort in haar eyghen lichaam hier ghepijnight, door de God. loofheyt; en daar. naar, in de wercken die haar na. volgen.

b NB. Hoe de Siele gepijnight wort; namentlijk, hier, in haar eyghen lichaam, door de God. loofheyt.

c Een yverighe lieve. begeerte, om Goet te doen.

d Ofte plaaght.

e Zijnde, de knagingh van de Conscientie, wegen de boose wercken, en

des selfs vruchten. f Gepijnight of gegeeffelt. Noch in 't lichaam zijnde.

NB. NB. Ghy vrome (met Gemoet bekleede) Sielen, NB. NB.

't geen de God. loofse siele lijdt die daar roept en schreyt: Ick brande: het vyer verslint my: ick en weet niet wat ick spreekken, wat ick doen sal: ick on. salighe ^a Dæmon worde gansch verteert van de elenden die my om. cingelen! ick, elendige, kan noch sien, noch hooren; dit zijn de klachten van eene ghepijnighte siele.

76. Niet soo, ghelijck als ghy, lieve Soon, en den gemeenen man meent, dat (namentlijk, de siele) wanneer sy uyt het lichaam scheyt, in een on. vernuftigh dier ingaat, 't welck de grootste dwalingh is; maar, de siele wort op eene soodanighe wijze ^b ghepijnight.

77. Wanneer t ghemoet een ^c vyerigh lichaam bekومت, soo wordt het gheordeneert tot den dienst Gods: maar, wanneer 't selvighe, in eene God. loofse siele in. gaat, soo ^d geeffelt het de selvighe, met de ^e sweep der sonden.

78. Wanneer de God. loofse siele, hier. mede ^f ghesweeppt wordt, soo keert sy sich tot dood. slagh, tot injureren, tot blasphemeren, en tot menigerley gheweldighe dadelijckheden, en tot meer andere dinghen; waar. door de menschen beschadight worden.

79. Maar, wanneer het ghemoet in eene God. salighe siele is in. ghegaan, soo voert het de selvighe, tot het licht der erkenntenis: en eene soodanighe siele, en wordt nummer. meer mat nochte moede, alle menschen te looven en te segenen: sy doet hen over. al wel, beyde, met woorden en wercken; hier. mede also haren Vader naar. volgende.

80. Der. wegen, lieve Soon, moeten wy God danck. seggen; en bidden, dat wy 't selvighe, soo goeden ghemoet, mogen bekommen.

81. De

81. De siele ^a gaat wel in een voor_treffelijcker: maar, het is on_mogelijck dat sy in een slechter ^b vermach in te_gaan; anders is daar wel eene ghemeenschap onder de sielen.

82. De sielen der ^c Goden, hebben gemeenschap, met de sielen der menschen; de sielen der menschen, met de sielen van de on_vernuftighe ^d Animalien.

83. De voor_treffelijckste, ^e besorghen de mindere: namentlijk, de ^f Goden, de menschen; de menschen, de on_vernuftige Dyeren; maar, God, alle_dingen: want, desen is voor_treffelijcker dan alle_dingen; en alle_dingen minder dan hy.

84. De wereldt is God onder_worpen: den mensch, de wereldt: de on_vernuftighe Dyeren, den mensch; maar, God, is over alle, en ronts_om alle dinghen.

85. En, de ^g stralen Gods, zijn ^h werckingen: de stralen van de wereldt, naturen; maar, de stralen der menschen, konsten en wetenschappen.

86. De ⁱ krachten, wercken door de wereldt, en ^k in den mensch, door de natuurlijcke stralen van de wereldt: de naturen, door de Elementen; maar, de menschen, door de konsten en wetenschappen.

87. En, 't selvighe is het ^l regiment van 't gansche Wesen, 't welck daar hanght aen de natuur van den eenen; en ^m penetrerende is, tot aen 't eenighe ghemoet: boven 't welcke niets en is, 't welck daar Goddelijcker, niets, 't welck daar meer werckende, niets, 't welck daar meer vereenigende is.

88. Door 't selvighe is de ghemeenschap der menschen met de ⁿ Goden, en, de Goden, met de menschen: 't selvighe is den goeden ^o Dæmon: saligh is de siele, die van den selvighen vol is; maar, on_saligh is de siele, die van den selvigen ledigh staat.

a Of, sy heeft wel haar vermaack in een beter.

b Of, vermach in geen slechter vermaack te hebben.

c Engelen, ofte Regenten.

d Ofte Dyeren.

e Generen, regeeren, ofte onderhouden.

f Regenten, de Planeten, of de Engelen.

g Ofkrachten.

h De Essentien, ofte de uyt_gaande Eysenschappen en werkingen.

i Ofte stralen.

k Of, op.

l De regeeringh ofte bestieringh.

m Door_treckende.

n Engelen, Regenten, of Planeten.

o Engel ofte Geest.

89. Hoe spreeckt ghy weder om alsoo, lieve Vader ?

a Verstaat,
de God,
salige Sielen.
b Zijnde de
siele sonder
ghemoet.

NB. Siet
het eerste

Boeck,
Vers 68. en

't vijfde
Boeck,

Vers 13.

c Of,
vlieght.

NB. Wan-

neer de siele,
onvernuf-

zigh wordt.

d Of, die 't

lichaam ghe-

hoorsaam is.

NB. Welck
eenē mensch,

en oock geenē
mensch zy.

e Schepfel.

f Dyer

menschen.

g Engelen,

Regenten, of,

Planeten.

h Regenten,
ofte Engelen.

i En ver-

mach ofte en

moet.

k Ofte,

Aerden wor-

den.

90. Ghy moet weten, lieve Soon, dat ^a alle sielen, een goet ghemoet hebben; want, hier van is ons Sermoen: niet van den ^b knecht, van den welcken wy te vooren hebben gheseyt; den welcken aen 't gerichte wort overghegeven.

91. Want, de siele sonder ghemoet, en kan, noch yets spreecken, noch yets doen: want, het ghemoet ^c vlucht menigh maal uyt de siele: en, in de selvighe stonde, is de siele, noch siende, noch hoorende; maar, ghelijck als yets onvernuftighs.

92. Een soo groot gheweldt is by 't ghemoet: doch, 't en hout sich niet op, in eene na^alatighe siele: maar, 't verlaat eene foodanighe siele, ^d die aen 't lichaam is gehecht; en van 't selvige, naar beneden wordt ghetogen.

93. Eene foodanige siele, lieve Soon, en heeft gansch niet, het gemoet; overfulckx en moet men eenen foodanigen, oock geenē mensche nommen.

94. Want, een mensch, is een Goddelijck ^e Animal, ende en wordt met de onvernuftighe ^f Animalien, gansch niet vergeleecen (namentlijck, met de gene die op Aerden zijn) maar, met de gene, die daar boven zijn; en, ^g Goden ghenaaamt worden.

95. Jah, indien 't betaamt, 't gheen waar is, vryer te spreecken, soo is den genen, den welcken in waarheyt, een mensch is, oock hooger dan ^h de selvighe, ofte sy zijn doch gansch en geheel, aen gewelt, maalkanderen gelijk.

96. Want, niemant en ⁱ sal, van de gene, die in den Hemel zijn, afvaren ^k op der Aerden, en, de grensen des Hemels verlaten: maar, den mensch, vaart ten Hemel, en meet den selvighen: en weet, hoe des selvighen bovenste, en onderste dingen zijn gestelt; onderfoeckt oock alle andere dingen, gansch grondelijck.

97. En,

97. " En, het is het alder_grootste, dat hy de Aerde a 2 Corin-
niet en verlaat, en even_wel verheven wort in de hoogh-
te; soo groot is de groote van sijne natuur. *then,*
Cap. 12.
Vers 2.

98. Over_sulckx mach_men wel segghen, dat den
Aerdschen mensch, eenen sterffelijcken God, en den He-
melschen God, eenen on_sterffelijcken mensch zy.

99. Alsoo worden door dese twee (namentlijck, door
de wereldt, en door den mensch) alle dingen gheregeert;
doch, vanden E E N E N, ^b alles.

b Of, 't gan-
sche Wesen.

HET DERTHIENDE BOECK.

Hermes Tris_Megistus

Aen

T A T I U M,

Van 't ghemeen Gemoedt.

1.

Et gemoet, lieve *Tati*, is uyt Gods ' Effents
selfs (soo God oock eene Effents heeft) en
hoedanigh is de selvighe? hy kent sich_selfs
alleen volkommelijck.

c Uyt-
gaande We-
sens en
krachten.

NB. Hoe 't
Gemoet met
de uyt_gaan-
de kracht
Gods, ver-
eenicht is.
d Regenten.

2. Daar_om en is het gemoet niet ghe-
scheiden van de Effents Gods: maar, met de selvighe
vereenicht; ghelijck als het licht met de Sonne.

Siet 't eerste
Boeck,
Vers 18.

3. En 't selvighe ghemoet, is, in den mensch, ^d God:
daar_om zijn ettelijcke menschen, Goddelijck; en hare
menscheyt, is na, aen de Godheyt.

Het tweede,
Vers 16. 17.

P 2

4. Want,

a Engel ofte Geest.

b Regenten.

c Dieren;

of dier-

menschen.

NB. In de

Dieren en

God-loofse

menschen en

is geen ghe-

moet; maar,

natuur.

d Verstaat,

menschen,

die 't gemoet

hebben.

NB. NB.

Smert, en

wel lust, is

het verderf

der sielen.

e Soo sy

daar in

in-gaat.

NB. NB.

NB. NB.

f Schroyen, en

counteriseren.

NB. NB.

Uyt de wel-

lust, ontstaat

de kranck-

heyt der

sielen.

NB. NB.

De grootste

kranckheyt

der sielen.

Uyt de

God-loof-

heyt,

vloeyt den

wille toe

alle boof-

heyt.

4. Want, den goeden ^a Dæmon heeft betuyght, dat de ^b Goden, onsterffelijcke menschen zijn; en, de menschen, sterffelijcke ^b Goden.

5. Maar, in de onvernunftighe ^c Animalien, is het ghemoet, de natuur: want, soo waar eene siele is, daar is oock het ghemoet: ghelijck als oock, soo waar een leven is, de siele al daar is; doch, in de onvernunftighe Animalien, is de siele, een leven, ledigh van 't ghemoet.

6. Want, het ghemoet der sielen doet de menschen goet; en voert haar tot haar eygen goet.

7. In de onvernunftighe, werckt het na de natuur van een yeder; maar, het strijdt teghens de naturen ^d der menschen.

8. Want, wanneer de siele in 't lichaam treedt, soo wordt sy van stonden aen boos, van smart en wel lust: want, de smart, en wel lust, vloeyen gelijk als vochtigheden des te samen ghesette lichaams; in de welcke de siele (^e in-gegaan zijnde) verfoopen wordt.

9. In welcke siele nu, het ghemoet heerschet, aen de selvighe toont hetijnen glansich; en het stelt sich tegens haar boos voor-nemen.

10. Ghelijck als eenen goeden medecijn, aen een lig-haam ('t welck van kranckheyt is bevanghen gheworden) pijn aen doet, met ^f branden en snijden, om de ghesont-heyt wille: op ghelijcke wijfen doet het ghemoet de siele, smart aen, wanneer 't de selvige uyt de wel lust uyt-treect, van de welcke alle kranckheyt der sielen ontstaat.

11. Doch, de grootste kranckheyt der sielen, is de God-loofheyt: daar de lust, tot alle boosheyt, uyt volght; en tot gansch niets Goeds: wanneer over-sulckx, het ghemoet sich tegens de selvighe set, soo brenght het aen de siele, het goede by; ghelijck als de Medecijn, aen 't lig-haam, de ghesontheyt.

12. Maar,

12. Maar, soo veel sielen der menschen, het ghemoet niet en hebben bekomen, tot haren voorstander, de selvighe ontmoet even het gene, soo wat de onvernunftighe ^a Animalien ontmoet.

13. Want, als het ^b ghemoedt met hen is medewerkende, en haar den toom los geeft, soo strecken sy sich door de begeerlijkheden (tot welcke sy met soo grooten yver en appetijt loopen) tot het onredelijke, en naar den aert der onvernunftighe Dieren, vertoornen hen, onvernunftiger wijze, gaan, onvernuftiger wijze, in lust, ende en houden niet eenmaal op; soo seer, en konnen sy hen niet, ghenoeghsaam, aen het boose versadigen.

14. Want, den tooren, en, de onvernunftighe lusten, zijn foodanigh quaat, de welcke geen maat en hebben: en aen de selvighe, heeft God, het ghemoet, voorgestelt; ghelijck als tot eenen Richter, en tot straffe.

15. Alhier dunckt my, Vader, dat het discours van het ^c *Fatum*, 't welck ghy met my te vooren hebt ghehouden, omgestooten wort: want, by al dien 't ^d *Fatal* is, dat yemant Echt breeckt, ofte een heylichdom ontheylight, ofte yets anders quaads doet, soo wordt den selvigen ghestraft; den welcken sulckx doch, ghedwongen, doet, van noots wegen ^e des *Fati*?

16. Mijn Soon, het zijn al te samen, wercken van 't *Fatum*; en sonder 't selvige en vermach niets, van de lichamelijcke dingen, noch goet, noch quaat, worden.

17. Alsoo is 't oock, door het *Fatum*, gheordonneert, dat den genen, die yets quaads doet, lijden moet; en daarom doet hy 't, dat hy sulckx lijdt, t geen hy lijdt, om dat hy 't ghedaan heeft.

18. Doch, wy laten als nu het Sermoen van 't boose, en van 't *Fatum*; want, wy hebben hier van, aen een ander plaats gesproocken: tegenwoordigh is ons discours,

a Ofte Dieren.

b Ofte de natuur.

NB. Wanneer 't ghemoet (de natuur) met de boose lusten eens is, soo wort men de onvernunftige dieren ghelijck.

NB. Het amt van 't goede gemoet.

c De wet der natuur, of noodwansgh.

d Geordonneert ofte wetligh.

e Des wets.

NB. NB.

Die 't verstaat, die begrijet het.

NB. Siet, van 't *Fatum*, het

1 Boeck, Vers 30. En oock hier, het volgende Vers 22. 26. en 27. als mede, het

16 Boeck, Vers 54.

55. 56.

en 57.

a Dyer-
menschen.

van 't ghemoet, wat het vermach, en hoe 't foo onder-
fcheydelijck zy: te weten, in den mensch al dus; en in
de onvernunftige Animalien, anders: en hoe 't weder om
gansch niet wel doende en is, in de onvernunftige Ani-
malien; maar, in de menschen: hoe 't den tooren, en, de
begeerlijckheyt uyt bluscht: en men moet verstaan dat
onder de menschen eenighe vroomen en uytgelesen man-
nen, en d'andere onvernunftigh zijn.

b De wet
der uyt-
wendighe
natuur.

19. Alle menschen zijn dan noch, het *b Fatum* on-
derworpen, als mede, de Generatie, en, de verande-
ringh; want, de selvighe zijn den aenvangh en het eynde
van 't *Fatum*.

c 't Geen
den gemeen-
nen loop, ofte
wet der na-
tuur is on-
derworpen.
d Of, leyts-
man.

20. Het is wel waar, dat alle menschen lijden, 't geen
Fatal is: doch, de vroomen uytgelesene, de welcke (ghe-
lijck wy hebben geseyt) het ghemoet tot haren *d* voerder
hebben, en lijden 't niet, op soodanighe wijze, ghelijck de
andere; maar, door dien sy van 't boose vry zijn, ende
en zijn selfs niet boos, foo en lijden sy het boose gansch
niet.

NB. Het
gaat den
vroomen ghe-
lijck als den
Godloosen;
naar 't *Fa-
tum*.

21. Hoe seght ghy weder om, Vader? en is eenen
Echtbreecker niet boos? eenen Doodslager, en is die
niet boos; en, de andere alle?

e Wat hy 't
Fatum on-
mogelijck is,
't selvighe is
by God, of
't ghemoet,
mogelijck.

22. Even wel, mijn Soon, lijdt eenen vroomen uyt-
gelesen mensch, die de echt niet ghebroocken en heeft,
even gelijk als eenen Echtbreecker, en die niet en heeft
doodgeslagen, even foo ghelijck als eenen doodslager:
en het is *e* onmogelijck, de qualiteyt der veranderingh,
als mede van de Generatie, te ontvlieden; maar, den ge-
nen die met het ghemoet is begaast, is 't wel mogelijck,
de boosheyt te ontvlieden.

f Geest, ofte
Engel; ver-
staet den
Soone Gods,

23. Daar om, lieve Soon, heb ick het seggen van den
goeden *f* Dæmon, al tijds, aenghehoort: 't welck het
menschelijcke geslacht seer soude gheholpen hebben, foo
hy 't

hy 't in ſchriften hadde vervat; naar de maal den ſelvi-
ghen, mijn Soon, waar achtigh (als der eerſt gheboorne
• God, en alle dingen ſchouwende) Goddelijcke woorden
heeft uyt geſproocken.

24. En ick hoorden hem een maal alſoo ſpreeken:
alle, en voor namentlijck, ^b de intellectualiſche Corpe-
ren zijn een: wy leven door kracht, door werckingh, en
door de eeuwe: en daar om is het gemoedt goet; gelijk
als oock des ſelfs ſiele goet is.

25. Naar de maal ſich dit alſoo verhout, ſoo en is
daar niets intellectualiſch, van ſijnes ghelijcken intel-
lectualiſchen, ^c onder ſcheyden: ſoo is 't dan mogelijk
dat het gemoedt ('t welck is het hooft aller dinghen, en,
de ſiele Gods) kan maacken wat het wil: bedenckt dit;
en deſe ^d rede heb ick ghedaan, op de vrage die ghy my
voor deſen hebt ghevraagt; namentlijck, van 't *Fatum*
des ghemoets.

26. Indien ghy dan de twiſt woorden wilt na laten,
ſoo ſult ghy bevinden, dat waar achtigh, het gemoedt
(^e de ſiele Gods) over alles heerſchet; over het *Fatum*,
over de Wet, en over alle andere dingen: en dat aen 't ſel-
vighe, niets onmogelijckx en is; oock niets van de fa-
tale dinghen.

27. Soo is dan de menſchelijcke ſiele, hooger, (by
al dien ſy ^f niet en verſwijmt) dan die dinghen die onder
het *Fatum* ſtaan; en, dus verde zy hier van gheſprooc-
ken.

28. De woorden van den goeden & Dæmon, Vader,
zijn boven maten voor treffelijck, en Goddelijck, waar
achtigh, en heylſaam gheſproocken; maar, verklaart my
noch dit: ghy ſeght, dat het ghemoet, in de onvernuf-
tighe Animalien, naar aert van hare natuur, werckt; na-
mentlijck, met der ſelvighen aen neygelijckheydt en
affecten,

^a Ofte Re-
gent; ver-
ſtaat, den
Soone Gods.

^b De ver-
ſtandelijke
lichamen ofte
ſchepſelen.

NB. Des
Gemoeds
ſiele, is
Goet.

^c Ofte af-
geſondert.

NB. Het
eenwige Ge-
moet, is de
Siele Gods.

^d Ofte ant-
woort.

^e Ofte van
de verrodete
ſiele; zijnde
het krachtige
gheloof, ofte
vaſt vertrou-
wen.

^f Of, niet
onacht-
ſaam en is.

NB. De
ſiele is hooger
dan de wet
der natuur.
^g Engel,
ofte Geest.

a Ofte lijdendheden.

b Verstaat, de natuur; ofte het dierfche ghemoet.
c Ofte correspondeert.

d De lijdendheden.
e Ofte beweegen doet.

f Lijdentheyt.

g Ofte ontflagen.

NB. De passie, werkt, en, 't ghepassioneerde, tijdt.

h Ofte lijdend.
i Of, maacken.

k Ofte rijmt.

affecten, mede werckende zy: doch, ick achte, dat de affecten van de onvernunftige Animalien, *a* passien zijn: by al dien dan het ghemoet mede werckt met de affecten, en, de affecten der onredelijcke dyeren passien zijn, soo is het *b* gemoet oock eene passie; 't welck alsoo met de passien *c* over een komt.

29. Wel, mijn Soon, ghy vraaght recht schapen; het is reden, dat ick u oock antwoorde.

30. Mijn Soon, alle dingen, de welcke in 't lichaam, onlichamelijck zijn, de selvighe zijn ghepassioneert; jah, eygentlijck, de *d* passien selfs: want, alles, soo wat daar *e* beweeght, 't selvighe is onlichamelijck: en alles, soo wat beweeght wort, 't selvighe is een lichaam; en, de lichamen worden van 't ghemoet beweeght.

31. Maar, de bewegingh, is eene *f* passie: der halven, lijden alle beyde, soo wel het geen, t welck beweeght, als 't gheen t welck beweeght wort: het gene, als het heerfchende: het dese, als 't welck beheerschet wordt; doch, wanneer 't van 't lichaam wort *g* bevrijdt, al daar wort het oock *g* bevrijdt van de passien.

32. Daar is dan noch, niets sonder passie, mijn Soon; maar, alle dingen zijn ghepassioneert: doch, daar is een onderscheyt tusschen de passie, en het ghepassioneerde; want, het gene, is werckende, en dit, lijdende.

33. Doch, de lichamen, wercken oock door haar selfs: want, dese zijn, het zy, onbeweeghelijck, ofte, worden beweeght; het zy dan noch van die beyde welck men wil, even wel is het eene *h* passie: de onlichamelijcke dinghen, *i* wercken al tijds; en, daar om zijn sy ghepassioneert.

34. Over sulckx en moeten u de namen niet ontfellen: want, werckingh, en passie, is een dingh; doch, 't en schaat niet, dat men den naam ghebruyckt, den welcken sich op 't beste *k* schickt.

35. Vader,

35. Vader , ghy hebt ons dit woord ; gansch klaar en openbaar ghemaackt .

36. Soo fiet oock nu dit , mijn Soon , dat God den mensch , voor alle sterffelijcke Animalien , met twee dinghen heeft begaaft : namentlijk , ^a met het ghemoet , en met de ^b spraack ; de welcke , de onsterffelijckheyt , in waarde ghelijck zijn .

37. By al dien yemant de selvighe recht matigh gebruyckte , daar toe men de selvighe ghebruycken moet , den selvighen en soude van de onsterffelijckheyt niet onderfcheyden zijn ; doch , veel meer , uyt het lichaam gaande , van alle beyde , ^c in het Choor der ^d Goden en ^e faligen , in gevoert worden .

38. Vader , en gebruycken dan ander Animalien oock niet het ^f woord ?

39. Neen , mijn Soon ; maar , de stemme : ^g de spraack is dan noch , van de stemme , seer wijt onderfcheyden : want , ^h de spraack is alle menschen ghemeeen ; maar , een yeder gheslacht van de Animalien , heeft sijne eyghe stemme .

40. Vader , is oock niet een yegelijcken menschen ^b woord naar eene yedere natie onderfcheyden ?

41. Wel onderfcheyden , mijn Soon : doch , daar en is maar een mensch ; alsoo en is oock maar een ⁱ spraack : en , de selvige vertaalt zijnde , wort eenderley bevonden ; in Ægypten , in Persien , in Griecken landt .

42. Maar , my dunckt , mijn Soon , dat ghy de ^k kracht , en , de groote des woords niet en verstaat : want , den faligen ^l God , den goeden ^m Dæmon , heeft betuyght , dat de siele in 't lichaam zy : het gemoet , in de siele : het woord , in 't ghemoet : het gemoet , in God ; en God is dier aller , VADER .

43. Overfulckx , is het woord , een beeldt des ghemoads :

^a NB. Met het ghemoet , eenighe ; en met de spraack , alle ;
^b Ofte woord .

^c Dat is , in 't Principium des Lichts .
^d Ofte Engelen .
^e Ofte Heyligen .
^f Ofte de taal .
^g Ofte het woord , rede .

^h Taal ofte spraack .
NB. NB.
ⁱ De natuurtaal , ofte de natuur spraack .
^k Of , dewylt .
^l Regent .
^m Geest ofte Engel ; Soone Gods .
NB. God is den Vader , ofte baarder des Gemoets .

Q

NB. Het
woord, 't beelt
van 't Ghe-
moet; 't Ge-
moet, 't beelt
Gods; het
lichaam, een
Even-beelt
vande Idée;
en, &c.

NB. NB.
a Of, on-
trent.
b Ofte, en,
de Necessi-
teit.

c De, sich-
self ghelijck-
heyt.

NB. De
Identiteyt,
Eenhey.
De Veelhey,
Getal.

Vande Intel-
lectualische,
Essentiali-
sche dingen.
Vande Cor-
poralische,
Materiali-
sche dingen.

d Perck,
maat, of, tijd.

e Of, Regent.

NB. Alles
wat in de
wereldt is,
leest. Sy laat
God met
haar doen,
'geen hy wil.
f Wel leven.

moeds: en het ghemoet, een beeldt Gods: maar, het
lichaam, een beeldt van de *Idée*; en, de *Idée*, een beeldt
van de siele.

44. En, daar om is het alder subtiylste van de materie
de Lucht: het alder subtiylste van de Lucht, de Siele:
het alder subtiylste van de Siele, het Ghemoet; en, het
alder subtiylste van 't Ghemoet, God.

45. En God, is, ^a ronts om alles; en door alles: het
Gemoet, is, ^a ronts om de Siele; de Siele, ^a ronts om
de Lucht: de Lucht, ^a ronts om de materien: ^b doch, de
nootwendigheyt, de Providencie, en, de natuur, zijn
werck-instrumenten des werelds; en, de ordeningh der
materien.

46. En, een yeder van de Intellectualische dinghen, is
eene Essents: de selvighe Essents, is dan noch ^c de Iden-
titeyt; doch, een yeder van de lichamen van dit gansche
Wesen, is veelvoudigh.

47. Want, welcke van de te samen gesette Corperen
^c de Identiteyt hebben, en, 't eene in 't andere verwandelt
wort, de selvighe behouden al tijd de onvergangelijk-
heyt der ^c Identiteit.

48. Maar, in al de andere te samen gesette corperen,
heeft een yeder sijn ^d ghetal; want, sonder het ^d ghetal,
is 't onmogelijck, dat de constitutie, ofte de te samen-
settingh, ofte de oplossingh kan gheschieden.

49. Doch, de Eenheyden, genereren en vermeerren het
ghetal: en, wanneer de selvighe weder om worden op-
gheloft, kommen sy in hen selfs; en 't en is maar eene
eenighe materie.

50. Dese gansche wereldt (zijnde den grooten ^e God,
en een beeldt van den noch grooteren, en met den welc-
ken sy vereenight is; en, de ordeningh, en den wille ha-
res Vaders houdt) is dan noch de ^f volheyt des levens: en,
daar

daar en is niets in haar, door de restitutie van de gansche eeuw, noch in 't gheheele, noch in de deelen, 't gheen niet en leve .

51. Want, daar en is noyt eenigh dood dingh ^a ghe- ^a Of, ghe-
weest, daar en is oock gheen, in de wereldt, daar en sal worden.
oock geen zijn: want, God heeft gewilt dat sy een ^b Ani- ^b Das is,
mal zy, soo langh sy bestaat; daar om is sy oock noot- befielt en
wendigh, ^c God. ^c Regent.

52. Hoe kan dan nu, mijn Soon, ^d in God (in 't beeldt ^d In de we-
^e van den A L, in de volheyte des levens) yets zijn, 't geen relde.
dood is? want, den dood, is eene verdervinghe; en, de ^e Of, des
verdervingh, eenen ^f onder gangh: hoe kan over sulckx ^f Of, ver-
een ghedeelte vergaan, van 't gene, 't welck on verderf- nietingh.
felijck is? ofte yets van ^g God ^g vernieticht worden? ^g De we-
relde.

53. Vader, en sterven de Animalien dan niet; zijnde ^h Tot niets
een ghedeelte ⁱ van de selvighe? ⁱ worden.

54. Ghedenckt wat beters, lieve Soon; ghy dwaalt in ⁱ Van den
de namen van 't Gegenerende: want, sy en sterven niet, selvigē God,
lieve Soon; maar, sy worden, als, te famen gefette lig- ofte wereldt.
hamen, ontbonden. ^{NB.} De

55. De ontbinding en is dan noch geen en dood; maar, ^{schepselen,}
eene op lossingh van ^k 't famen ghesette: doch, sy wor- naar have
den daar om op gheloft: niet, dat sy te niet gaan; maar, eenwighe
dat sy ^l nieu worden. ^{Ideen, en}
sterven niet;
noch en zijn
niet Gege-
nereert.

56. Maar, wat is de werckingh des levens; en is 't niet ^{NB.} ^{NB.}
eene bewegingh? wat is der halven on beweeghlijck in ^k Ofte, tem-
de wereldt? ^{perement,}
^l Ofte, ver-
nieuw.

57. Niets, mijn Soon .

58. En dunckt u, lieve Vader, de Aerde niet on be-
weeghlijck te zijn?

59. Neen, Soon: maar, de selvighe is veel voundigh ^{NB.} ^{De}
beweeghlijck; en, oock alleen stantvastigh. ^{Aerde is}
beweegelijck.

60. Want, hoe en soude sulckx niet belacchelijck zijn,

a De wer-
eldt.

dat ^a de onder houdster van alle dingen , onbeweeghe-
lijk zijn soude ; dewelcke doch alles voort brenght en
baardt ? want , het is onmooghelijck , dat het gheen ,
't welck yets voort brenght , sulck kan voort brengen ,
sonder de bewegingh .

b Ofte, naar.

61. Ghewisselijck , ghy hebt ^b om eene belacchelijcke
saack , en even sulckx gevraaght , of het vierde deel niet
ledigh en soude zijn ? want , den name , Onbeweeghlijck ,
beteekent niets anders , dan een ledigheyt .

62. Over sulckx , weet , mijn Soon , in 't gros , dat het
Wesen , 't welck in de wereldt is , beweeght wort , het zy
door het toe nemen , ofte door het af nemen ; soo wat
dan noch beweeght wort , 't selvighe leeft oock .

e Onver-
anderlijck.
d Verander-
lijck.

63. Alle Animalien en moeten dan noch niet noot-
wendigh eenderley zijn : want , de wereldt (namentlijck ,
de gansche wereldt te ghelijck , en te samen) is ' on-
wandelbaar , Soon ; maar , alle hare deelen , zijn ^d wan-
delbaar .

e Of, ghe-
voelen.

64. Daar en is niets verderffelijckx , of , 't geen te niet
wort ; de namen maacken alleenelijck de menschen dwa-
lende : want , de Generatie en is geen leven ; maar , eenen
' fin : alsoo en is de verwandelingh genen dood ; maar ,
eene verbergingh .

f De werelt,
ofte alle het
beslede te
samen is
gheset.
NB. God
spreekt tot
den mensch
op menigerley
wijse.
Hebreem,
Cap. 1.

65. Naar de maal dit sich alsoo verhout , soo zijn alle
dingen onsterffelijck : de Materie , het Leven , den Geest ,
de Siele , het Gemoet ; daar van ^f het gansche Animal te
samen is gheset : daar om zijn alle dyeren , onsterffe-
lijck , om des ghemoets wille : doch , alder meest , den
mensch , den welcken God ontfanght , en met God , van
eene Effents is .

66. Want , met dit Animal alleen , converseert God :
des nachts , door droomen ; des daaghs , door teeckenē :
en voor seyt hem , soo wat toe kommende is , door alle
dingen ;

dingen ; door Vogelen , door de in gewanden , door den geest , door de ^a eycke : over fulckx , ^b belijd den mensch , dat hy wete , 't voorledene , het tegenwoordighe , en het toe kommende .

^a Sibylle.
^b Of, verstaat.

67. Merckt oock hier op , mijn Soon , dat een yeder van de andere ^c Animalien , sich alleen in een deel van de wereldt ^d op houden : namentlijk , de water achtighe , in 't water : de aerdsche , op der Aerden : de vliegende , in de Lucht ; maar , den mensch , ghebruyckt de selvighe al t'samen : het Water , de Aerde , de Lucht , het Vyer ; ja ! hy fiet oock den Hemel aen , en ^e raackt den selvigen met de finnen .

^c Die gheen menschen en zijn.
^d Ofte , generen.

^e Ofte , bereyckt.

68. Maar , God is ^f ront om alles , en door alles : want , hy is de werckigh , en , de kracht ; en 't en is gansch geen swaar dingh , God te verstaen .

^f Of , ontrent.

NB. God te verstaen ofte te kennen en is niet swaar.

69. By al dien ghy hem wilt sien , so fiet op de nootwendigheyt van de dinghen die voorschijnen , en op de Providentie van de gene die gheworden zijn ; en die daar worden : fiet op die , soo over vloedighe (met leven) vervulde materie : op den , soo grooten , God : hoe den selvighen sich beweeght , met alle de goede , en heerlijke ^g Goden , ^h Dæmonien , en menschen .

^g Regenten.
^h Geesten.

70. Lieve Vader , 't selvige zijn doch al t'samen met maalkander , werckingen .

71. Mijn Soon , soo 't dan al t'samen met maalkanderen , werckingen zijn , van wien worden sy ghewrocht ; anders , dan van God ?

72. Ofte en weet ghy niet , ghelijck als den Hemel , de Aerde , het Water , de Lucht , des werelds deelen zijn , dat even op foodanighe wijze , Gods ghelederen zijn , het leven , de onsterffelijckheyt , de eeuwe , den gheest , de nootwendigheyt , de Providentie , de natuur , de siele , het ghemoet , alle des selfs uyt , ofte mede deelingh (dat is)

van 't geen, 't welck Goet wort ghenaaamt? ja! daar en is nergens yets onder die dingen, de welcke daar worden, ofte gheworden zijn, daar God niet in en is.

73. Vader, is hy dan in de materie?

74. Mijn Soon, de materie is buyten God; op dat ghy alfoo, haar eyghen plaats afdeelt.

75. Maar, wat meent ghy, dat de selvighe zy, eene niet ghewrochte Massa? maar, indien sy gewrocht wort, foo wortse van yemant ghewrocht; want, wy hebben geseyt, dat de werckingen, deelen Gods zijn?

a Ofte le-
vendighe
Scheepselen.

76. Van wien, worden dan, alle ^a Dieren levendigh ghemaackt? van wien, worden de onsterffelijcke dinghen, onsterffelijck ghemaackt? van wien worden de

b Ofte ver-
anderlijck.

wandelbare, ^b wandelbaar ghemaackt?

c Corpus.

77. Het zy schoon, dat ghy fulckx nomt, eene materie, ofte een ^c lichaam, ofte eene Effents, evenwel weet, dat het de selvighe werckingen Gods zijn: en dat de werckingh van de materien zy, de materialiteyt: de werckingh van de lichamen, de lichamelijckheyt; de werckingh van de Effentien, de Essentialiteyt.

d Den God,
H. A. N.
Alles, in
allen.

78. En dit selvige, is God: ^d het Alles; en in 't Alles, en is niets, 't welck niet God en zy.

79. Derhalven en is noch groote, noch plaats, noch qualiteyt, noch ghedaante, noch tijd, by God: want, hy is 't Alles; doch, het Alles, is door Alles, en ontrent Alles.

NB. Gods
dienst.

80. Mijn Soon, ontfanght dit woord, met eerbiedingh: daar en is maar eene Gods dienst; dat men niet boos en is.

HET VEERTHIENDE BOECK.

Hermes Tris-Megistus,

Aen sijnen Soon

T A T.

*De verborgene Reden, op den Bergh; van de Weder-
geboort, en belijdenis van stil swijgentheyt.*

I.

Ader, inde generale Sermoenen, hebt ghy, op ^a parabolische aert, en niet klaar ghe-
noegh, en openbaar ghesproocken: daar ghy
vande Godheyt ghesproocken, en, de selvi-
ghe niet ondeckt hebt; seggende, dat nie-
mant, ^b voor de Weder-geboort, vermach saligh te wor-
den.

^a Door ghe-
lijckenissen.^b Buyten,
ofte, sonder.

2. Maar, doen ick (naar dat ghy tot my hadt ghespro-
ken) in 't op klummen des Berghs, u ootmoedelijck ver-
socht, en, de rede van de Weder-geboort begeerde te
leeren (naar de maal ick, ^c boven allen, dit al leen niet
en weet) al daar seyde ghy; wanneer ick van de wereldt
soude afgewent zijn, dan wilde ghy my de selvighe ope-
nen.

^c Onder, of,
voor allen.

3. Nu heb ick my bereyt, en mijn ghemoet vry ghe-
maackt van de bedriegelijcke wereldt: overfulckx, wilt,
het gene, soo wat my ontbreekt, met het gene vervul-
len, 't welck ghy my hebt beloofd; en my de Weder-ge-
boort (het zy door stemme, ^d ofte heymelijck) te ver-
staen geven.

^d Of, door
ghelijckenissen.

4. Want

4. Want (*Tris. Megiste*) ick en weet niet uyt wat voor
a Verstaat, eenen materie en Moeder, *a* den mensch is gebooren, ofte
den in- uyt wat voor een faat?
wendighen

5. O! Soon, de Intellectualische *b* Sophie, is in de
nietwen stilheyt; en het faat, is het ware Goet.
mensch.

6. Vader, wie faayt 't selvighe dan? want, ick ben dit
b Wijsheyt.
c Of, on- al 't famen gansch *c* on-seecker.
bekent.

7. Den wille Gods, mijn Soon, faayt 't selvighe.

8. Vader, van wat aert ofte gheslacht is doch den sel-
 vighen, die ghebooren wort? want, ick en weet niets van
 de Essents, en van 't Intellectualische Wesen in my.

9. Den gheboorne *d* God, is eenen anderen; Gods
d Den Soone Soon: *e* is alles in allen; bestaande uyt alle *f* Potentien.
Gods.

10. Vader, ghy spreekt tot my, op bedeckte wijze;
e Of, hy is. en niet, ghelijck eenen Vader, tot sijn Soon spreekt.
f Krachten.

11. Dit gheslacht, mijn Soon, en wort doch niet ghe-
 leert; maar, God, wanneer hy wil, brengt het in de ge-
 dachtenis.

12. Vader, ghy seght my on-mogelijcke, en *g* ghe-
g Of, met weldige dingen; over-sulckx, ick de selvige met recht,
ghewelt ghe- wil *b* weder-sprecken.
trocken.
h Of, tegen- sprecken.

13. Zijt ghy dan een vreemt kint; en niet gheteelt van
 't Vaderlijcke gheslacht?

14. En misgunt het my niet, Vader: ick ben uwen
 rechten Soon; wilt my verklaren de wijze van de Weder-
 gheboort.

15. Mijn Soon, wat sal ick seggen? ick en heb niet te
i Of, be- segghen, dan alleenelijck dit: dat ick in my sie, een on-
schonwigh. verfiert *i* visioen, 't gheen uyt de bermhartigheyt Gods
 is gheworden: en ick ben van my uyt-ghegaan, in een
 on-sterffelijck lichaam: en ick ben nu niet den genen,
k Ofte, her- die ick te vooren was; maar, *k* ghebooren, in 't Ghe-
booren. moedt.

16. Dit

16. Dit dingh en laat sich niet leeren: oock en vermachmen ^a met dit verçiert Element, niet te kommen tot de beschouwelijckheyt; om dies wille ick, mijne eerste te samen ghesette gheftalte, hebbe verlaten.

^a Met dit vier Elementigh lichamelijck begriip.

17. Niet dat ick was af ghescheyden: want, men kan my voelen en meten, doch ick ben nu vreemt van 't selvige.

18. Soon, ghy fiet my met ooghen; maar, wanneer ghy my met het lichamelijck gesicht aen merckt, dan en wordt ick nu met ^b dese ooghen niet ghesien.

^b Verstaat, de vier Elementigh ooghen.

19. Vader, ghy en hebt my in geene weynighe ^c onfinnigheyt, en verliefingh der sinnen in gevoert; want, tegenswoordigh, en sien ick my selfs niet.

^c Onbegrijpelijkheyt.

20. Wilde God, Soon, dat ghy van u selfs uytginght; gelijk de droomende in den slaap, sonder slaap!

21. Seght my doch oock dit: wie is 't die daar werckt de Weder gheboort?

22. Gods Soon, den eenigen mensch, door den wille Gods.

Gods Soon.
NB. NB.

23. Als nu maackt ghy my gansch stom: mijne voorgaande sinnen en ghedachten, heb ick gansch verlooren: want, ick sie soo groote grootheyt der dingen, die beneden zijn, Vader; met den Character, en in den selvighen, de valscheyt: want, de sterffelijcke ghedaante, verandert sich, van dagh tot dagh; want, de selvighe wort, ^d met den tijd, in een toe nemen, en in een af nemen verkeert, ghelijck een valsch dingh.

^d Ofte, door.

24. Wat is dan, *Tris Megiste*, het waar achtige?

25. 't Geen, 't welck niet gheturbeert en wort, mijn Soon: 't geen niet ghetermineert en wort: 't geen, sonder veruw is: 't geen, sonder gheftalte is: 't geen, onveranderlijck is: 't geen, bloot is: 't geen, klaar is: 't geen, by sich selfs begrijpelijk is: 't gheen, sich niet en altereert: 't geen, onlichamelijck is.

R

26. Ghe-

a Sinne-
loos, ofte
verruket.
b Weten-
schap, of,
ghedachten.

26. Ghewisselijck, Vader, ick worde ^a on_sinnigh : want, doen ick vermeende van u wijs te worden, al_daar zijn mijne sinnen verstopt gheworden door dese ^b Intel_ligencie.

c Door-
waayt, of,
doorblasen.
d Ofte, be-
gripen.

27. Soo gaat het, mijn Soon, 't geen, daar op_waards vaart, ghelijck het vyer : en neder_waards vaart, gelijk als aerde : en vochtigh is, ghelijck als water ; en ^e door_geestende, ghelijck de Lucht.

e Of, betast.

28. Hoe wilde ghy sulckx, met de sinnen, ^d verstaan, 't geen niet hart en is: 't geen niet vochtigh en is: 't geen men niet en ^e voelt: 't geen niet door_dringende en is ; dat alleen door kracht en werckingh wordt verstaan : het ghemoet is my van_nooden ; 't welck de gheboordte die in God is, kan verstaan.

f Ofte, be-
keert.

29. Soo en vermach ick dit niet, Vader !

g Siet
Vers 34.

30. Dat zy verde, mijn Soon : ^f keert in_u_selfs, soo sal 't kommen : wildt maar, soo sal 't gheschieden : vernietight de sinnen des lichaams : reynight u van de ^g on_vernuftighe wreckers der materien.

31. Heb ick, Vader, wreckers in my ?

32. Niet weynigh, mijn Soon ; maar, die verschricke_lijck, en seer veel zijn.

33. Vader, ick en ken de selvighe niet !

34. Mijn Soon, de on_erkentenis, is den eenen wrecker.

Den tweeden, is de treurigheyt.

Den derden, de on_matigheyt.

Den vierden, de begeerlijckheyt.

Den vijfden, de on_gerechtigheyt.

Den seften, de gierigheyt.

Den sevenden, ^h de dwalingh.

Den achtsten, de nijdigheyt.

Den negenden, het bedrogh.

h De verley-
dingh, ofte,
vervoeringh.

Den

Den thienden, den tooren .

Den elfften, is de ^a rouckelooſheyt .

Den twaalfſten, is de boosheyt .

35. Deſe zijn twaalf in 't getal : onder de welcke dan, mijn Soon , noch veel meer andere worden begrepen : de welcke den inwendighen menſch , die in 't lichaam ghevangen leyt, tot ^b ſinnelijcke paſſien dwingen : maar, de ſelvighe en wijcken niet op eene ſtont, over de welcke ſich God erbermt ; en, alſoo is 't gelegen met de Weder-gheboort .

^a Over-
geventheyt,
on-gehoor-
ſaamheyt,
ofte ſtoute
over-tre-
dingh.

^b Dat de
paſſien , over
de ſinnen,
macht be-
kommen.

36. Maar, ſwijght nu, Soon, en hoopt het Goede ; foo en ſal, de bermhartigheyt Gods, over ons niet op houdē.

37. Voorts verheught u, Soon ; naar de maal ghy, door Gods ^c Potencien , tot volkommen uytſpraack van deſe rede, zijt ghereynight gheworden .

38. De ERKENNIS Gods is tot ons ghe-
kommen, met des ſelfs aenkomſt, Soon, is de onerken-
tenis uyt gheworpen .

I.

39. Tot ons is ghekommen de erkenenis der
VREUGHDE ; met des ſelfs aenkomſte ſal de treu-
righeyt vlieden , tot de gene, die de ſelvighe ontfanghen
^d kunnen .

II.

40. De MATIGHEYT nom ick de kracht tot
vreughde, wiens kracht ſeer lieffelijck is : laat ons , mijn
Soon , de ſelvighe van harten garen aen nemen ; ſiet,
hoe ſy , de onmatigheyt , met hare aenkomſt , heeft
uyt ghedreven .

^d Ofte vas-
tigh zijn.

III.

41. De vierde, nom ick nu ^e ONTHOUDINGH, ^e ofte, ab-
t welck een kracht is , ſtrijdende tegens de begeerlijck-
heyt ; deſe graad , mijn Soon , is een fundament , der
gherechtigheyt .

^e Ofte, ab-
ſtinentie.

IV.

42. Want , ſiet ! hoe ſy , ſonder alle moeyten , de on-
gherechtigheyt heeft uyt gedreven : want, met afwijc-
kingh,

V.

kingh, mijn Soon, van de ongherechtigheydt, zijn wy
GERECHTIGH gheworden.

VI. 43. De seste kracht die in ons komt, nom ick de MIL-
DADIGHEYT; de welcke staet, tegens de gierigheyt.

VII. 44. Wanneer de selvighe ghewecken is, nom ick (de
kracht die daar op volght) DE WAARHEYT; daar
a De verley- de a dwalingh voor vlucht.

dingh, of, de
loogen.

VIII. 45. Siet dan, Soon, hoe het GODE, gheheel en
vol zy geworden, wanneer de waarheyt is in gekommen;
want, de nijdigheyt, is van ons ghewecken.

IX. X. 46. Doch, met de waarheyt, is het goede, te ghelijck
met LEVEN en LICHT verscheenen.

47. En, nu en komt gansch geen en wrecker meer,
van de duyfsteris, voor den dagh; maar, sy zijn al-
tamen (b met storm over wonnen) ghevlucht.

b Ofte, door.

c Begrepen
ofte verstaen.

d Ofte,
wijse.

e Of, ver-
standelijke.

48. Alsoo hebt ghy nu e erkent, Soon, de d maniere
van de Weder geboort: wanneer de thien, zijn in ghe-

kommen, soo is de e intellectualische geboort vol-
trocken, en drijft de twaelve uyt; en dan zijn wy ghe-

kommen tot de beschouwinghe van dese geboort.

f Of, be-
sinnigh.

g Of, be-
standingh.

49. Der halven, soo wie nu, door Gods bermhartig-

heyt, de geboort uyt God, heeft bereyckt, den selvigen
verlaat den lichamelijcken f sin, en Erkent sich, dat hy

uyt het Goddelijcke is bestaande, en leeft in vreughde en

vrolijkheydt; als zijnde van God s stantvastigh ghe-

maackt.

50. Vader, ick sta tegenswoordigh, in beschouwelijk-

heyt: niet met het ghesicht der ooghen; maar, met de

b intellectualische werckingh van de i Potencien: ick

ben in den Hemel, op der Aerden, in 't Water, in de

Lucht: Ick ben in de Dieren, in de Planten, in de Moe-

der, voor de Moeder, naar de Moeder; over Al.

51. Maar, seght my doch, noch dit, hoe worden de
wreec-

wreockers der duyfternis (de welcke twaalf in 't ghetal zijn) van thien ^a Potencien uytgedreven? op wat wijze, ^{a Ofte, Krachten.} gheschiedt het *Tris-Megiste*?

52. Soon, dese hutte, de welcke wy hebben ^b uytge- ^{b Ofte, afgeleyt.} toogen, bestaat uyt den Circul *Zodiac*, die uyt twaalf ge- ^{Zodiacus, is den Cirkel van de twaalf Hemelsche teeken, werken, werkingen, ofte Eigenschappen.} tallen bestaat: daar haarder elf in 't ghetal zijn, en, eene natuur; de alformighe *Idée*.

53. De selvighe, Soon, hangen sich aen maalkanderen om de menschen te verleyden; en sy worden, in de werkingh, ver eenight (ghelijck als de ^c stoutigheyt, is van den tooren onatgescheyden) de selvighe zijn oock or- ^{c De rouwe- loofheyt.} bepaalt: der halven wijcken sy billigh af, ghelijck als van de thien ^d Potencien verdreven zijnde; dat is, van de thienheyt. ^{d Krachten.}

54. Want, de thienheyt, Soon, is der sielen gebarerin: en het leven en het licht, zijn al daar vereenight, daar wort het ghetal der eenheyt, uyt den gheeft ghebooren; alsoo heeft (naar recht vernuft) de eenheyt, de thienheyt, en, de thienheyt, de eenheyt.

55. Vader, ick sie ^e in 't ghemoedt, alle het Wesen, en my selfs. ^{e Of, met. f Of, drie- voudighe af- meting heeft.}

56. Sulckx is de Weder gheboort, mijn Soon, op dat ghy naar dit Sermoen van de Weder gheboort, niet meer en soudt fanteseeren op het lichaam, 't welck van ^g quantiteyt bestaat: sulckx ick daar om in eene ^g Com- ^h mentarium hebbe vervat, dat wy alsoo het ^h al Wefende ⁱ Wesen niet en ⁱ schenden; veele ten goede, aen de wel- ^{i Lafteren, of ontheyligē.} ke God 't selvighe gunt. ^{k Verstaat, het kracht- lichaam.}

57. Vader, seght my doch: wort dit ^k lichaam, 't welck uyt de ^l Potencien bestaat, een maal ^m op geloft? ^{l Krachten.}

58. Ghedenckt wat beters, ende en ⁿ seght geene, soo onmogelijcke dinghen: want, ghy soudt sondighen; en het ooge uwes ghemoeds, ontheyligen. ^{n Ofte, spreekt.}

a Het wyt-
wendige lig-
haam; t welk
van de sin-
nen worde
gheregeert.

b Of, We-
sentlijke.

c Het lig-
haam van de
Intellectuali-
sche gheboort.

d Regent.

e In de
Oclava, ofte
in de achste
natuur.

f Of, ghepro-
pheteert.

g Authen-
sia.

h Krachten.

i Over-
een-stem-
mende.

NB. Soo
waar staat,
't Al-We-
sende Wesen,
daar kan-
men lesen,
't AL;
of, II A N.

59. Het ^a finnelijcke lichaam van de natuur, is verde-
vande ^b Essentialische gheboort: 't selvighe is op ^c losse-
lijck; ^e en dit, on ^c op ^c losfelijk: 't selvighe, sterffelijk;
en dit, on ^c sterffelijk: en weet ghy niet, dat ghy een
^d God zijt; en een Soon van den Eenem, ghelijck als ick?

60. Lieve Vader, ick wilde seer ^c garen den Lof ^c fangh
vande Potencien hooren; den welcken ghy spraackt, al
daar ^c ick ^e in de achtheyt was.

61. Soon, ghy loopt gansch recht (gelijck als Poeman-
der in de achtheyt, heeft ^f betuyght) om dese hutte op ^c
te ^c lossen; want, ghy zijt ghereynight.

62. Doch, Poemander (het ghemoet ^g des heerschap-
penden) en heeft my niet ^c meer, dan 't geen ick geschre-
ven hebbe, gheopent: wel siende, dat ick voort ^c aen van
my selfs, alle dinghen konde verstaan, en hooren, 't geen
ick wilde, en alles sien: en heeft my bevolen, het goede
te doen, en daar ^c om singhen alle ^b Potencien, die in
my zijn.

63. Vader, ick begeer sulckx te hooren; en mijnen
wille is, dese dingen te verstaan.

64. Rust, mijn Soon, en hoort nu aen, het ⁱ Harmoni-
sche lof; den Lof ^c fangh van de Weder ^c gheboort: den
welcken ick niet voor goet en hebbe aen ^c gesien, soo licht
openbaar te maken; wanneer ghy niet en waart geweest,
aen 't eynde van 't Al ^c Wesende Wesen.

65. Daar ^c van komt het, dat dit sich niet en laat leeren;
maar, in de stilte wort verborgen: derhalven, mijn Soon,
bidt aen, inde vrye locht u keerende tegens den Zuyden ^c
windt na der Sonnen onder ^c gangh: des ghelijcken met
den op ^c gangh der selvigen, tegens den Oosten ^c windt;
Rust, Soon.

Den verborghen Lof-fangh; het Heyli-
ghe ^a Woord.a Of, Ser-
moen.

66.

DE ganfche natuur des werelds, ontfange de ftemme
deses lofs: de Aerde doe fich op: dat alle wateren
fich op doen: ghy boomen, en beweeght u niet: ick wil
looven den Heere der fcheppingh; het ^b A L, en het ^b Π A N.
E E N.

67. Doet u open ghy Hemelen, ftaat ftille ghy windt;
den Circul van den ^c onfterffelijcken God, neme op, ^c De on-
mijn woord. ^c vergangelij-
ke in wend-
dighe werelt;
of, Regent.

68. Want, ick wil loven, den genen, die alles ghe-
fchapen, die de Aerde bevesticht heeft, en den Hemel
heeft uyt gefpannen: en die uyt het ^d Méér, in den om-
loop van de bewoonde en onbewoonde Aerde, foet wa-
ter heeft laten uyt vlieten, tot voedingh en onder hou-
dingh van alle menfchen; en het vyer heeft laten fchijnen,
tot alle wercken en doen, voor ^e Goden en Menfchen.

69. Laat ons al t'famen hem lof seggen, die boven de
Hemelen verhooght is; den Schepper van de ganfche na-
tuur: hy is het ooge des ghemoeds; den felvigen fal het
lof van mijne ^f Potencien op nemen.

70. O! ghy ^f Potencien, ghy, die in my zijt, looft het
E E N; en het A L; ftemt tot mijnen wille, ghy, alle
Potencien, in my.

71. De erkenenis is heyligh: van u ben ick verlicht:
en door u, love ick het ^g Intellectualifche Licht; en ver-
heughe my, in vreughde des ghemoeds.

72. Seght lof met my, ghy, alle Potencien: seght lof,
ghy, mijne matigheyt: mijne gherechtigheyt, looft het
gherechtigde door my. Ghy ^h gemeenfchap, ghy, die in
my

^g Ofte, het
verftandelijc-
ke en begrij-
pelijche
Licht.
^h Ofte,
milddadig-
heyt.

my zijt, looft het A L . Ghy waarheyt , looft door my, de waarheyt ; ghy goetd, looft door my, het goede .

73. O ! Leven, O ! Licht, van ons, komt tot u, danckfeggingh : ick dancke u, Vader, ghy werckkingh der ^a Potencien : ick dancke u , God , ghy ^b Potents van mijne werckingen .

^a Krachten.

^b Kracht.

^c H A N .

^d Het Offer der lippen, ofte desmonds.
^e Ofte, volbrengen.

74. U woord , looft u , door my : ghy ^e A L , neemt door my op, door 't woord ^d het offer des woords .

75. Sulckx roepen de Potencien in my , sy looven het A L , sy ^e volvoeren uwen wille ; uwen wille is van u, tot u selfs .

76. O ! ghy A L , neemt op van alle , het offer des woords : maackt alles , wat in ons is, levendigh, ghy, die het leven zijt: verlicht 't selvighe, ghy Licht, ghy Geest God ; want , u woord , ghy Gheest voerenden Werckmeester, wordt van 't ghemoet gheweydet .

77. Ghy zijt God : uwen mensch roept sulckx , door Vyer, door Lucht, door Aerde, door Water, door Geest, door u Schepselen .

78. Dit lof, heb ick van de Eeuwe ghevonden ; en 't geen ick soecke, in 't selvighe rust ick, in uwen raat .

79. Vader , ick hebbe ghesien , hoe door uwen wille, dese Lof spreuck , is ghedaan gheworden, soo hebbe ick oock de selvighe ghestelt in mijne wereldt .

80. Soon, seght in de Intellectualische wereldt .

81. Jah , in de Intellectualische wereldt , Vader, ben ick machtigh : uyt uwen lof spreuck en uyt uwe danckfeggingh is mijn ghemoet verlicht gheworden ; en ick wil oock, uyt mijne ghedachten, God, lof spreekken .

82. Soon, niet onvoorlichtigh !

83. Vader, het gheschiet in 't ghemoet !

84. Seght ghy Vorst der Weder gheboorte , 't gheen ick sie .

85. Ick

85. Ick storte tot God uyt, het woord offer: God, ghy die daar zijt den Vader, ghy die daar zijt de Heere, ghy die daar zijt het Ghemoet: neemt op, het woord offer, 't welck ghy van my wilt hebben; want, door uwen wille, worden alle dingen ^a vol eyndight.

a Of, volbracht.

86. Ghy Soon, sent tot God, den Vader aller dingen een aen genaam offer; ja, vermenighvuldight 't selvige door 't woord.

87. Ick danck u, Vader, dat ghy my dit hebt willen verkondigen.

88. En ick verheuge my, Soon, dat ghy vruchten hebt bekomen uyt de waarheyt; namentlijck, die goederen, de welcke onsterffelijcke tacken zijn.

89. Naar de maal ghy nu fulckx van my hebt gheleert, soo versegelt des selfs deught, met stil swijghen, ende en openbaart aen niemant, de voorstellingh van de Weder gheboordte; op dat wy voor ^b lasteraars niet gheacht en worden.

*b Fantasten,
Antuslaste,
Swemmers,
of, dreamers.*

90. Want, wy hebben beyde, als nu ghenoeghsaam ons devoir ghedaan: ick, met spreecken, ghy, met hoo ren; ghy hebt u selfs, en onsen Vader, ^c intellectu alischer wijze, erkent.

*c Dat is,
naar den
inwendigen
grond, des
verstant.*

S H E T

Hermes Trismegistus,

Aen

ASCLEPIUM;

Recht Wijs te zijn.

I.

^a Ofte, be-
woogen.

Aar de maal mijn Soon *Tat*, in u af wesen, de natuur van de Wesende dinghen heeft willen leeren, en niet toe gelaten, dat ick hem uyt stelde (ghelijck als die noch vers, tot de kennisse van yeder dingh, is ghekommen) soo ben ick hier door, ^a ghenoodicht gheworden, wijdt loopigh te discouereen; op dat hy over sulckx, te lichter, en te veerdiger, tot de beschouwinghe mocht kommen.

2. Maar, voor u dan noch, heb ick van de selvighe reden, de voor naamste hoofd stucken uyt gefondert, en in eene korte somma vervat, om u te willen toeschicken: de selvighe, op eene, noch verborgener wijze verklarende; ghelijck voor eenen, den welcken al reeds by jaren is, en, de natuur, wel verstaat.

^b Of, siene-
lijk.

3. Alle dingen die ^b openbaar zijn, de selvighe zijn en worden noch ghebooren: soo wat dan noch ghebooren is, 't selvighe en wort niet van sich selfs ghebooren; maar, van eenen anderen.

4. Doch, daar zijn veel dingen ghebooren (ofte veel meer, alle sienelijke dingen) de welke al t'samen van ^c Different. maalkanderen ^e onder scheyden, en niet gelijk en zijn.

s. 't Gene

5. 't Gene dan noch wort , 't selvighe wort van eenen anderen : soo is daar nu yemant , die sulckx maackt , en den selvigen is on_gebooren, en eerder, dan de geboorne dingen ; want, ick seggh , dat de gheboorene dingen , van eenen anderen worden .

6. Naar_de_maal dan, alle Wefende dingen gebooren zijn, soo is 't on_mogelijck dat daar yets eerder onder allen , vermach te zijn , dan eenigh en alleen , 't gheen, 't welck on_gebooren is .

7. Dit is den genen, den welcken so_veel ^a machtiger is, *a Of, beter.*
den E E N E N en die Alleen, waar_achtigh alles weet;
als , die voor hem niets ouders en heeft : want , hy heerschet over de veelheyt , en over de groote , en over de ^b verscheydentheyt van de dinghen die gheworden zijn, *b Differentie.*
en over den bandt van 't ghemaackte Wefen ; en over de werckingh .

8. Daar_naar zijn de dinghen , de welcke ghebooren worden, sichtbaar; maar, hy, is on_sichtbaar: want, daar_{om} maackt hy de selvighe , om dat hy soude sichtbaar zijn; der_halven, maackt hy de selvighe, door_gaans .

9. Alsoo is 't billigh, dat_men hem ^c verstaet, en sich, *c Ofte, erkent.*
in 't verstant, verwondere , en in de verwonderingh, sich selfs saligh te schatten , dat_men den rechten Vader heeft erkent; want, wat is lieffelijcker, dan den rechten Vader ?

10. Wie is nu desen, en, hoe sullen wy hem erkennen ?
Is 't recht , dat wy hem alleen den naam , God , geven ?
Ofte den naam , ^d Schepper ? Ofte den naam , Vader ? *d Of, Maacker.*
Ofte oock met alle de drie namen nommen ?

11. Namentlijck, God ; van_weghen de ^e Potencie : *e Kracht.*
den Maacker ; van_weghen de werckingh : den Vader ;
van_weghen het Goede : want, hy is de ^e Potencie ; onder_scheyden van de dinghen die gheworden zijn : en, de werckingh, door_dien alles van hem wort .

12. Overfulckx moeten wy (de ydele en overtollige redenen te rugh stellende) dese twee verstaan, het ghe-
maackte, en den Maacker; want, daar en is geen middel
of derde tusschen dese beyde.

13. Wanneer ghy dan alle dingh verstaat, so gedenckt
aen dese twee: en acht, dat de selvighe alles zijn: niet in
twijffel treckende, van die dingen, die daar boven, noch,
van die dinghen, die daar onder zijn, noch, van die, die
verwandelt worden, noch, van die, die in 't verborghen
zijn.

14. Want, die twee, zijn Alles; den Maacker, en 't ge-
maackte: en 't een en vermach van 't andere gescheiden
te worden; want, het is onmogelyck, dat den ^a Schep-
per, sonder het ^b gheschapene soude zijn.

^a Of,
Maacker.
^b Of, Ghe-
maackte.

15. Want, beyde de selvighe, zijn even het selvighe;
daarom en kan 't een van 't anderen, noch het selvighe,
van sich selfs afgesondert worden.

16. Want, soo den Schepper niets anders en is, dan
't gheschapene (alleen eenvoudigh, sonder compositie)
foo volght nootwendigh, dat hy een is met het gheen hy
maackt; en al 't selvighe dat ghemaackt is.

17. En, alles foo wat ghemaackt is, is noodwendigh
van een ander ghemaackt.

18. Sonder Schepper, en wort niets ghebooren, foo
wat ghebooren wordt; jah, daar en is oock niets sonder
hem: want, het eene sonder het andere, verliest sijne ey-
gen natuur; wanneer 't van 't andere soude berooft zijn.

19. Hoe wel, dan 't ghemaackte, en 't geen, 't welck
daar maackt, onloochenbaar, twee zijn, soo zijn sy noch-
tans een, door vereenighingh; het eerste, is voor-
gaande, het tweede, naarvolgende: het voor-
gaande, is den Schepper; God: het naar-
volgende, is het gheschapene;
hoedanigh 't selvighe oock zy.

20. En,

20. En, ghy en moet niet meenen dat de verschey-
dentheyt der dingen die ghemaackt zijn, soude strecken
tot verkleyningh en on_eere van God: want, dit is sijne
eenighe eere, dat hy alles maackt; en die maackingh is als
Gods lichaam.

NB. Welck
Gods lig-
haam is.

21. Men moet dan noch niet meenen dat van dien
Maacker yets quaads ofte schandelijckx is: want, ^a 't sel-
vighe zijn Passien, de welcke de Generatie volgen; ghe-
lijck den roeft het ^b yfer, en, de vuyligheyt het lichaam.

NB. NB.
^a Het quaat
en het schan-
delijcke.
^b Ofte,
Aerts.

22. Want, den Smit en heeft den roeft niet gemaackt,
noch den Maacker de vuyligheyt, noch God, het boose;
maar, de ^c om_wisselingh van de Generatie heeft het ge-
lijck als doen uyt_spruyten: en, om dier_oorsaacke_wil-
le, heeft God de ^d veranderingh gemaackt; als eene fuy-
veringh van de Generatie.

^c Ofte, ver-
anderingh.

^d De nieuwe
gheboort, ofte
de jonghste
vernieu-
wingh.

23. Boven dien, kan een, en den selvigen Schilder, den
Hemel, ^e Goden, Aerde, ^f Méér, Menschen, on_ver-
nuftighe Dyeren, Schepselen sonder Siel en Boomen
maacken, soude 't God dan on_mogelijk zijn dese din-
gen te maacken?

^e Regenten,
ofte Planeten.
^f Oceaan.

24. O! wat grooter on_finnigheyt en on_verstant, in
Goddelijcke dinghen! want, in de soodanighe gheschiet
't geen alder_belacchelijckst is.

25. Want, in 't geen sy segghen, dat sy God looven,
door_dien dat sy hem de ^g scheppingh van alle dinghen
niet toe_en_eygenen, soo en kennen sy doch God niet:
en boven_dat, dat sy hem niet en kennen, so zijn sy oock
ten hooghten God_loos tegens hem, door dien sy hem
passien toe_eygenen; het zy hooveerdigheyt, ofte on-
vermogenheyt, of on_wetenheyt, ofte mis_gunst.

^g Of,
Maackingh.

26. Want, soo hy niet alles en maackt, soo is hy doch,
het zy hooveerdigh, ofte te on_machtigh, of 't on_w-
tende, ofte te mis_gunstigh; 't welck on_Goddelijck is.

*NB. Welck
de Passie of
de lijdenthey
Gods is.*

27. Want, God en heeft maar eene eenighe Passie; namentlijk, het G O E D E: en soo_wie Goet is, den selvighe en is noch hooveerdigh, noch on_machtigh, noch yets_anders dier_gelijcken: want, dit is God; want, het Goede, is de gansche macht en 't gheweldt, van alle dingen te maacken.

28. Alles wat ghebooren is, 't selvighe is van God gebooren; dat is, van 't Goede, en 't geen daar machtigh is, alle dingen te maacken.

29. Siet nu, hoe hy maackt, en hoe 't ghemaakte gemaackt wort; en by_al_dien dat ghy wilt leeren, soo kont ghy van 't selvighe, een seer schoon, en gansch ghelyck Even_beeldt sien.

30. Betracht den Acker_man, die in de Aerde saayt, hoe hy, aen dese plaats, Kooren, aen gene, Gerst, aen een ander plaats, een ander saadt saayt: betracht den selvighe, hoe hy Wijn_gaarden plant; hoe hy Appel_boomen, Vijge_boomen, en andere Boomen in_set.

*a In dit
AL.*

31. Even alsoo saayt God in den Hemel, de on_sterfelijkheyt: op der Aerden, de verwandelingh; en ^a in 't gansche Wesen, leven en bewegingh.

*Hier schijnt
wat te man-
queeren.*

32. Doch, de selvige dingen, en zijn niet veel; maar, weynigh, en licht te tellen; want, alle dinghen zijn vier: God, en, de Generatie; daar alle dingen in zijn.

HET SESTHIENDE BOECK.

Hermes Tris Megistus

Van de Siele,

Aen

A M M O N.

I.

E Siele dan, is een on_lichamelijk Wesen; *NB. Wat de Siele zy.*
 en, in 't lichaam zijnde, en gaat sy niet, uyt
 haar eyghen Wesentlijckheyt.

2. Want, naar hare Wesentlijckheyt, is *NB. De Siele is onbeweeghlijck, en beweeghlijck.*
 sy on_beweeghlijck; doch (ten aen_sien van
 't verstant) van haar_selfs, beweeghlijck: sy en wort niet
 in yets beweegt; niet, tot yets, niet om eenigh dinghs_wille;
 want, sy is 't eerste, in vermogentheyt.

3. Nu, 't geen eerst is, heeft het laatste niet van_noode:
 't geen, daar yets in is, is de plaats, den tijd, de natuur:
 't geen, tot yets is, is de *a* Harmonie, de gedaante, en, de
 figuur: 't gheen om den wille van yets anders is, is 't lichaam,
 de plaats, den tijd, en, de natuur.

4. De selvighe dinghen, hebben ghemeenschap met_maalkanderen,
 door eene seeckere over_een_kommende eygenschap;
 door_dien 't lichaam, plaats van_nooden heeft (want, 't is on_mogelijck
 dat een lichaam bestaat, sonder plaats) en van nature, veranderlijck is.

5. Nu en kan daar geene veranderingh zijn, sonder
 tijd, en natuurlijcke bewegingh, noch geene *b* t'samen_fettingh
 des lichaams, sonder *c* Harmoni: soo is dan de plaats, om des lichaams_wille:
 want, door_dien sy de ver-

NB. De Siele is onbeweeghlijck, en beweeghlijck.

a De ghe-lijck_stem-migheyt.

NB. In 't eerste Boeck, worden de 7 Planeet_scheren oock Harmonie ghenaamt.

NB. Van 't lichaam der vier Elementen.

NB. d'Oorsaack der veranderingh.

b Consti-tucie.

c Accoord, of, over_een_stemmingh.

ver-

veranderingh des lichaams in haar ontfanght, soo en laat de selvighe niet toe, dat te niet soude gaan, t gene verandert wort.

NB. De verandering, en is gheen te niet wordingh.

a Van t geen, daar t in verandert is.

Plaats, tijd, en, de natuurlijke bewegingh.

b Verstaat, de eygenschap der, &c.

6. Soo wat dan noch verandert wort, 't selvige gaat van 't een in 't ander: en 't wort wel berooft, van ghestaltenis; doch, 't hout niet op, een lichaam te zijn: maar, in een ander verandert zijnde, heeft het de ghestalte ^a van 't selvighe: want, het lichaam, blijft lichaam; doch, niet de selvighe hoe danigheyt, of ghestaltenis!

7. Over sulckx, wort het lichaam verandert naar de ghestaltenis: en, de plaats, den tijd, en, de natuurlijke bewegingh zijn on lichamelijk; en yeder van dese heeft dan noch, sijn selfs eygenschap: de eygenschap des plaats, is de bevatingh: ^b des tijds, des gheduurzaamheys begrijp, en 't ghetal: ^b des natuurs, de beweegingh: der Harmonie, de vrientschap: ^b des lichaams, de veranderingh; de Eygenschap der sielen, is, de Wesentlijke er-
kentenis.

8. Nu, soo wat beweeght wort, wort beweeght naar de kracht der bewegingh, die dit ^c Al, beweeght: want, de natuur van dit Al, geeft aen 't selvighe, sijne beweginghen: d'eene, naar hare kracht, d'ander, naar de werkingh.

d Verstaat, de kracht.

e De werkingh.

9. En, ^d gene, penetreert wel door de gansche werelt; en begrijpt de selvige, in wendigh: en, ^e d'ander, penetreert en begrijpt haar, uyt wendigh; en sy gaan ghesamentlijk, door alles.

10. En, de natuur aller dingen (doende voort spruyten 't gheen daar wort) geeft den oorsprongh aen alles wat daar voort spruyt: dese saayt wel hare faden, en baart door de beweeghelijcke materie: doch, de materie beweeght zijnde, wort werm; en wort tot vyer en water.

11. Het

11. Het eene, is sterck en machtygh; 't ander, lijdende: NB. 't V.
doch, 't vyer, 't water contrary zijnde, heeft van 't water ^{is sterck,}
yets uyt ghedrooght; en, d'aerde was drijvende op 't ^{'t water is}
water. ^{lijdende.}

12. Maar, doen 't ^a ronts om droogh wiert, soo is ^{a Over al.}
daar, uyt dese drie, eenen damp op gegaan; en alsoo is, ^{1. Water.}
uyt water, aerde, en vyer, locht geworden; soo zijn dan, ^{2. Aerde.}
hitte, koude, drooghte, en vocht, naar proportie, ^{3. Vyer.}
men ghekommen. ^{4. Locht.}
^b 't sa- ^{b Of, in}
men ghekommen. ^{eene licha-}

13. En, uyt de over een stemmingh, is gheworden ^{melijcke ver-}
den gheeft, en 't saet, 't welck met den om vangenden ^{eenigingh.}
geeft accordeert: den geeft dan noch in de moeder val- ^{NB. De in}
lende, en blijft niet ledigh; maar, verandert het saet: ^{Geeft van de}
't welck verandert zijnde, sijne wasdom en groote be- ^{groote werelt.}
komt.

14. In de groote, treckt het tot sich, de beelden is ^{c Tot, of,}
van de uyerlijcke figuur; en 't wort geformeert: ^{by.}
figuur dan noch, komt de innerlijcke ghedaante; daar ^{d Of, tot.}
yeders dinghs Wesen ^{e Of, door.} in bestaat. ^{NB. Yeders}
^{dinghs We-}

15. Aen gesien dan, den gheeft in de moeder niet en ^{sen, bestaat}
had, eene levendigh maackende, maar, al te heftighe ^{in de inner-}
bewegingh, soo heeft de Harmonie, de selvighe soo ghe- ^{lijcke ghe-}
proportioneert, dat sy 't verstandige leven konde ontfan- ^{daante ofte}
ghen: 't welck on deelbaar en on veranderlijck is; noyt ^{Idée.}
buyten de on veranderlijckheyf tredende. ^{NB. 't Ver-}
^{standige le-}
^{ven blijft}
^{on veran-}
^{derlijck.}

16. Voorts, 't geen in de moeder is, queect en koe- ^{f Den geeft.}
stert ^g hy, door ^g ghetallen, en drijft het in de ^{Maas en}
locht: en, nu ten naaften by eene siele sijnde, wort ^{tijd.} hy
gheaproprieert: niet naar de aen geboorne eygenschap; ^{h Of, uyt}
maar, naar 't ^k *Fatum*: want, hy en heeft geene lust, ^{wendighe.} by 't
lichaam te zijn. ^{i Den geeft.}
^{k Of, nood-}
^{dwangh.}

17. Daar om geeft hy door 't *Fatum*, de verstande- ^{l Of, om}
lijcke bewegingh, en 't Intellectualische Wesen des le- ^{met het, &c.}
vens, ^{NB. NB.}

T

vens,

vens, selfs, aen t gheen, ghebooren wordt: want, het sluypst met den gheest in; en 't maackt eene levend maackende bewegingh.

Aen den selvigen Ammon.

18.

NB. Wat de Siele. zy.

DE Siele dan, is een on lichamelijck Wesen. Want, indien de selvighe een lichaam heeft, soo en onderhoudt sy haar selfs niet meer: want, yeder lichaam heeft [yets anders] van noode, op dat het zy; 't heeft oock een leven van noode 't welck in ordre bestaat.

NB. 't Gegeneerde, is veranderlijk.

19. Want, al wat gegeneert wort, 't selvige is oock veranderlijk: want, al wat ghegeneert wort, wort in grootheyt gegeneert; en, gegeneert zijnde, heeft het sijn aen wassingh: alles wat nu aen wassingh heeft, 't selvige neemt oock af; en, naar de afnemingh, volgt verdervingh.

a Verstaet, het lichaam, het leven deelachtigb, &c.

20. Voorts, a het leven deelachtigh geworden zijnde, leeft 't selvighe, en participeert het levendighe Wesen; 't geen nu oorfaack is, dat daar yets anders is, 't selvighe moet selfs eerst zijn.

NB. NB.

NB. Het drie vondigh leven.

b Dyer, een besiet Wesen, schepfel, of lichaam.

c Als boven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

NB. 't Verstandigh Wesen is oorfaack van 't verstandighe leven.

21. Door 't zijn, versta ick nu; met reden begaast, of des verstandighen levens deelachtigh te zijn: de siele, dan noch, geeft het verstandighe leven: en 't wort b Animal, (van wegen het leven) ghenaamt: reden rijck, van wegen het verstant; sterffelijck, van wegen het lichaam.

22. De siele dan, is on lichamelijck; hebbende eene on veranderlijcke kracht: want, hoe kan 't een Animal gheseyt worden, daar gheen levent maackent Wesen en is? 't en kan oock niet, redelijck, gheseyt worden, 't en zy daar een verstandigh Wesen is; 't welck oock oorfaack is, van 't verstandighe leven.

23. Doch,

23. Doch, de verftandelijcke natuur, en bereyckt niet in alles (van wegen de Complexie des lichaams) de Harmonie of de proportie.

24. Want, in dien de wermte, inde Complexie overwint, fo wort het lichaam, licht, en heet: in dien de koude overwint, soo wort het fwaar en traagh; want, de natuur, proportioneert de gheftalte des lichaams, naar de Harmonie.

NB. Waar de vlijtigheyt en oock de traagheyt van ontfiaat.

25. Dese is drie derley; de wermte, de koude, en, de middelbare: doch, de natuur, proportioneert, de gheftaltenis des lichaams, naar de heerschende Sterre in de Constellatie.

NB. NB.

26. De siele nu; het lichaam aennemende, ghelijck het door 't *Fatum* bestemt is, maackt 't felvige lewendigh, door 't werck der natuur.

a Nood dwangh.

27. De natuur, brengt dan noch de Harmonie des lichaams met de Constellatie overeen, en vereenight de veelvoudighe vermenghde deelen, naar de Harmonie der Sterren; soo dat se met maalkanderen, fempatie hebben.

b Of, door.

c Over een stemmingh.

28. Want, het eynde van de Harmonie der Sterren, is, fempatie te baren, volgens hare fatale ordinantie: overfulckx, O Ammon! is de siele een Wesen, 't welck in sich selfs volmaackt is, en verkieft, in den aenvangh, een leven, volgens 't *Fatum*: en treckt tot haar selfs, eene rede, de materie gelijk; begaaft met verftooringh en begeerlijckheyt.

d Nood dwingende ordere.

NB. NB.

e Of, verftoornis.

29. De verftoornis is de materie: dese (in dien de felvige sich ghewent tot het verftant der fielen) wort sterckte, en wort door de vrees niet verruckt; maar, de begeerlijckheyt wort verruckt.

Beginfel, of, de krachte tot den tooren.

f Of, sterckheyt.

NB. Hoe de begeerlijckheyt matigheyt wort.

30. Dese dan noch, in dien sy haar ghewent tot het redelijcke vernuft der fielen, wort matigheyt, en wort niet

niet beweeght van de wel_lustigheyt; want, de rede, vervult, 't geen, aen de begeerlijckheyt ontbreekt.

a Siet boyen.

31. Doch, wanneer dese ^a beyde, met maalkanderen vereenicht worden, en tot ghelijcke proportie kommen, sich houdende aen 't verstant der sielen; dan wort de gherechtigheyt: want, de ghelijckheyt der selvighe, neemt wegh, de over_tolligheyt van de ^b toornighe kracht; en vergelijckt het ghebreck van de begeerlijckheyt.

b Of, verstoornis.

c Verstaat, van dese Harmonie ofte vereeningh.

NB. Wat de voorsich-tigheyt der reden zy.

d Ofte, van die dingen, die verstaan worden.

32. Het beginsel ^c van dese, is het verstandighe Wesen, door_sich_selfs bestaande in hare voor_sienighe reden, hebbende de selvighe reden, tot een Regent: doch, 't selvighe Wesen, heerst en regeert ghelijck als eenen Vorst; maar, de voor_sienige rede, is als des selfs raads_man.

e Echo.

33. De reden dan, van 't Wesen, is eene kennisse ^d der verstandelijke beelden, die aen 't on_verstandelijke deel, ghelijck als een ghelijckenis van redens_gebruyck, geven: en dese ghelijckenis is wel duyfter, wanneer_men de selvighe vergelijckt by des redens werckingh: doch, 't is een werck des redens, wanneer_men die vergelijckt by 't on_verstandighe; ghelijck als den ^e weder_galm met de stemme, en 't schijnsel der Mane met de Sonne.

f Of, de stoornis.

34. Nu, ^f de toornighe kracht, en, de begeerlijckheyt, worden geproportioneert, tot een redelijk werck, trecken maalkanderen van weder_sijden; en trecken in_sich ^g de Circularische rede_kavelingh.

g Of, de om_wisselingh.

35. Yeder siele beweeght sich door_gaans: want, wy hebben in 't generaal gheseyt, dat daar eenighe bewegingen ontstaan van de werckende krachten; de andere, van de lichamen.

NB. De Siele is on_lichamelijk; uyt een on_lichamelijk Wesen.

36. Nu, seggen wy, dat de siele niet uyt de materie, maar, uyt eenigh Wesen is gegenereert; sy selfs on_lichamelijk zijnde, uyt een on_lichamelijk.

37. Want,

37. Want, al wat ghegenereert wort, moet uyt yets gegeneert worden: alle dingen, op welckers generatie dan, de corruptie volght, op de selvighe moeten nootfaackelijck, twee bewegingen volgen: namentlijck, de bewegingh der sielen; daar ^a sy van beweeght worden: en, de lichamen, daar door ^a sy toe, en af nemen; en in hare ^b ontbindingh, ontbonden worden.

38. Alsoo beschrijf ick de bewegingh van de sterffelijcke lichamen: doch, de siele wordt gheduurigh beweeght; naar de maal sy sich selfs beweeght, en oorsaack is, dat andere dingen beweeght worden.

39. Volgens dese stellingh, zijn alle sielen onsterffelijck, en worden gheduurigh beweeght; en, die bewegingh, is hare eygen werckingh: de ^d *Idéén* der sielen, zijn dan noch, Goddelijck, menschelijck; onredelijck.

40. De Goddelijcke, is de *Idée* van 't Goddelijcke lichaam; in 't welck hare werckingh is: want, daar in wort sy beweeght; en, beweeght 't selvige: want, wanneer sy vande sterffelijcke Animalien verlost is, so wort sy (zijnde van hare onredelijcke deelen af ghesondert, in 't Goddelijcke lichaam in gaande) in haar selfs, ghelijck als steeds beweeghlijck, beweeght; en met den ^f *Al*, om ghedreven.

41. De Menschelijcke, heeft wel yets Godlijckx: maar, de onredelijcke deelen (namentlijck, de begeerlijckheyden en toornige kracht) zijn met haar oock ^g verknoot; en, dese zijn oock onsterffelijck, voor sooveel sy oock werckende krachten zijn: doch, werckende krachten, van de sterffelijcke lichamen; door dien sy van 't Goddelijcke deel der sielen (zijnde in 't Goddelijcke lichaam) ^h verscheyden zijn.

42. Maar, wanneer 't selvighe in een sterffelijck

NB. De dingen worden beweeght door de siele en 't lichaam.
a Verstaar, de dingen.
b Of, op lossingh.
c Of, Wesende dingen.
d De beeldenissen, of, gestaltenissen.
NB. De drie voudighe Siele.
1. De Goddelijcke *Idée* der Sielen.
c Dieren, Lichamen, Wesen, Scheppelen.
f De Wereldt.
2. De Menschelijcke *Idée* der Sielen.
g Verbondē.
NB. De toornighe krachten, en, de begeerlijckheden zijn werckende krachten van de sterffelijcke lichamen.
h Gesepareert.
i 't Goddelijcke deel, of, de menschelijcke *Idée* der Sielen.

a Verftaat, *b* ontftaat al tijds de menfchelijcke *c* fiele.
 die on-redelijcke deelen.
b Wort.
c Of, *d* Idée der Sielen.
 3. De on-redelijcke Idée der Sielen.
d Of, uyt ftormen.
 4. Van de Idée der Siel-loofe.

lichaam gaat , foo kommen ^a die, daar by ; en door hare by komfte , ^b ontftaat al tijds de menfchelijcke ^c fiele .
 43. Nu , de fiele vande on-redelijcke dyeren , beftaat d uyt toornighe kracht en begeerlijckheyt ; daar om fy oock, on-redelijck genoemt worden , om dat fy van de reden der fielen berooft zijn .

44. Ten vierden , bedenckt de *Idée* vande fiel loofe dinghen , de welcke , buyten de lichamen zijnde , de felvighe beweeght , door hare werckingsh ; defe , in een Goddelijck lichaam zijnde , en al daar fich bewegende , foude oock de felvighe [lichamen] als voor by gaande , bewegen .

e Of, met intelligentie.
f Of, redens ghebruyck.
g Of, verftandighe.

45. De fiele dan , is een eeuwigh verftandigh Wefen , begaaft met de ^e rede : en terwijl fy verftaat , treckt fy tot fich de Harmonie van de ^f rede kavelingh : doch , van 't natuurlijcke lichaam ontbonden zijnde , foo blijft fy in fich selfs , haar selfs zijnde , in de ^g Intellectualiſche wereldt ; en , fy heerst over haar selfs rede : lijdende , in hare verftandelijcke werckingsh , eene bewegingh , die men leven noemt ; ghelijck zijnde , de bewegingh van 't gene , in 't leven komt .

NB. NB.

NB. De

fiel geefe

haren gelijcke

eygenſchap

aen andere.

h Of, uyt

gaande We

fen.

NB. 't Be

wegende is

den bewegen

onderworpen.

i Of, ver

ftandighe

Wefenheyt.

NB. De

fiel is on

lichamelijck.

46. Want , 't geen de fiele eyghen is , is dit , aen andere te geven , haren gelijcken eygenſchap : over ſulckx zijn daar dan twee levens en twee beweginghen : het een , over een kommende , met hare ^b Effents ; 't andere , met de natuur des lichaams : 't een , generaalder ; 't andere , partijulierder .

47. Die met de Effents over een komt , is vry willich ; d'ander , nootſaackelijck : want , al wat beweeght wort , is de nootwendigheyt des bewegers onder worpen ; doch , de bewegende bewegingh , wort gheapropriert , tot de liefde van de ⁱ intellectualiſche Effents .

48. Want , de fiele is on lichamelijck ; en 't Wefen van 't

van 't natuurlijke lichaam niet deelachtigh: want, by al dien sy een lichaam ^a heeft, soo en ^a heeft sy noch reden, noch verstandelijcke wercken: want, alle lichamen zijn onverstandigh: maar, 't Wesen ontvangende, be-
kommen sy, dat sy ^b levendige Dyeren zijn, en den geest, is in 't lichaam.

^a Of, hadde.

^b Afemen-
de Schepse-
len, zijn.
NB. Van
den sinne-
lijcken geest.

49. Voorts, beschout de rede, de Effents van 't heerlijcke goet: maar, den finnelijcken geest, is eenen oordeelder van 't sienelijcke; en wordt verdeelt in de uytwendighe sinnen: een deel des selfs, is den gheest des gesichts: een gheest des ghehoors, des reuckx, des smaackx, des ghevoels.

50. Desen gheest, indien hy (by maniere van spreken) tot de perfectie van reden wort opgevoert, soo oordeelt hy het finnelijcke: indien, niet, soo ^c fantaseert hy alleenlijck: want, hy is des lichaams, en kan alles ontvangen; de rede van de ^d Effents, is dan noch, 't geen verstaat.

^c Of, baart.

^d Dat is,
van de uyt-
barende E-
genschap.
^e De ken-
nis.
^f De opinie.

51. De kennis van de eerlijcke dinghen, staat met de reden, in ghelijcke concordantie; doch, de opinie, met den gheest: want, ^e de gene, hebben de werckingh van de omvattende wereldt; ^f de dese, van hen selfs.

52. Soo zijn daar dan, Effents, reden, begrijp, en ^g redekavelingh: nu, soo streckt sich oock, de opinie en den sin, tot de ^g redekavelingh: de rede gaat tot de Effents: maar, ^h 't begrijp, gaat door ⁱ de selvighe; en wort ^j met de redekavelingh in ghewickelt.

^g Redens-
ghebruyck.
^h Dat is,
door 't ver-
stant of, door
't vernuft.
ⁱ Door re-
dens-ghe-
bruyck.
^k Redens-
ghebruyck.

53. Wanneer sy nu door maalkanderen zijn ghegaan, soo worden sy eene *Idée*; namelijk, de *Idée* der sielen: voorts, strecken sich, de opinien en den sin, tot de ^k redekavelingh der sielen: dese en blijven dan noch niet in de selvighe staat: maar, vermeerderen en verminderen, en verscheelen van maalkanderen: minder zijnde, wan-
neer sy van redensghebruyck zijn ^l afghescheyden:

^l Of, af-
gesondert en
beroof.

maar,

a Of, ver-
standighe.

b Of, t en is
ons niet ver-
booden; het
staat ons
vry.

c Of, ver-
vought.

d Of, de
noot-schic-
kingh.

e Of, het
Wesen des
verstants.

f Dese Ef-
fents.

g Verstaat,
de voor-
sienige reden;
die heerst
over 't Fa-
tum, of, over
de noot-
schickingh.

h Of, opper-
ste Regent.

i Of, Fatum.

k De wet
der natuur,
of, het dwin-
ghen.

maar, wanneer sy de selvige volgen en gehoorzaam zijn, soo hebben sy ghemeenschap met de ^a Intellectualische rede, door de wetenschap.

54. Wy hebben het verkiesen: want, de verkiesingh van 't beste, is in ^b onse macht; maar, van 't slechste, is tegens den wille: want, de verkiesingh die 't quade aenhanght, ^c vereenicht sich met de lichamelijcke natuur; daar om heerschet over den verkieser, het ^d Fatum.

55. Aen gesien, ^e de Intellectualische Effents die in ons is, vry willigh is, soo is oock de voor sienighe rede vry willigh: ^f dese draaght sich al tijds ^f in dese, op ghelijcke wijze; daar om en raackt ^g haar 't Fatum niet.

56. Maar, de eerste Intellectualische rede van den ^h eersten God, en, de gansche rede (die de natuur, de dingen die gegenereert worden, heeft voor geset) sich byvougende, gaat sy voort: en, de siele de selvighe deelachtigh zijnde, is oock hare ⁱ noot schickinghen deelachtigh; doch, niet de natuur der gegenereerde dingen.

57. Het nootwendighe en differeert niet van 't gheen ^k Fatal is; ten aen sien van de t'samen ghehechte in vlechtingen der deelen.

E Y N D E.

Aen

Aen den

L E S E R.

I.

E waardye van des Autheurs over gheble-
vene Boecken, kan men sien inde Voor-
reden van *Franciscus Patricius*, Vers 103. 104.
en 105. En, sonder dat, prijst het werck ge-
noeghsaam sich selfs: des selfs uyt nement-
heyt, heeft my bewoghen, alle naarstigheyt aen te wen-
den, om (met hulp van eenighe wel-ervarene in de
Grieksche taal) 16 Boecken in ons Neer-duyts te bren-
ghen.

2. Mijn meeste ooghwit is geweest, om eenige men-
schen (die swaarijck konnen begrijpen, en, oock wel
durven loochenen, dat daar souden zijn Engelen, duyve-
len, geesten, oock onsterffelijcke sielen, veel weyniger,
eene opstandingh, en eeuwich leven, jah, dat daar een
God zy; soo sy sulckx door den mont niet en uyten, soo
betoonen sy 't doch door haar bedrijf, handel, en omme-
gangh) hare Atheistishe, en Godloose gemoederen te
over-tuygen, door desen ^a Predicker, en sijnen (hem van
God gegevenen) ^b Beecker: op dat de gene, die hen in
den selvigen begeeren te doopen, het soo goede ghemoet
(zijnde het beeldt Gods) mochten bekomen; hen over-
wonnen vindende, door dusdanighe oude ghetuygenis.

3. Oock is de rede van desen arbeyt, om dat wy gee-
nige Latijnsche Translatie en hebben konnen vinden, die
den sin des Autheurs ghenoeghsaam en klaar uyt-druckt.
Onder allen, is noch wel de beste, die, van *Franciscus Pa-
tricius*; even wel, op veel plaatsen, den Griekschen
Text (ick laat staan, den sin des Autheurs) niet gelijkende.

a Ofte, Lee-
ringh.

b Siet het
7. Boeck;
't Sermoen
van den
Beecker.

NB. Van
quade Tran-
slatie, siet
l'institution
de Ph. de
Mornay.
Letter D 3.
in de Pre-
face.

V

Oock

Oock vint men feer veel druck; of, copieerfouten; zelfs oock in 't Grieckx. Oock is 't op veel plaatsē feer oogh schijnelijck, dat het Grieckxsche, uyt eene andere taal (ick meen uyt de Ægyptische) getranslateert is; door dien den fin des Autheurs, op d'eene plaats beter vloeyt, dan op d'ander.

a Den
drie-voudi-
gen, of, den
feer groote
Meester.

4. Door al 't selvige, *Hermeti* rechte meeningh, soo wel by de Grieken als by de Latijnen, in een onverstant is gheraackt, den grooten naam (*a Tris Megistus*, die desen Autheur voor oude tijden, van kloecke Mannen heeft bekommen) verduystert, en eyndelijck sijne Schriften, by de Modernen, voor een gheinventeert werck van een kloeck gheleert vernuft zijn gheschat gheworden.

5. Doch, naar mijn oordeel, soude men swaarijck, in den omloop des ganschen Aerd bodems, een soodanigh uytwendigh ofte letterlijck verstant, en vernuft kunnen vinden, om dier gelijcke wercken te inventeren, soo 't selvighe niet en wiert verlicht door 't inwendighe licht des eeuwigen Goeds; den Leser oordeele zelfs.

6. Boven 't geen *Franciscus Patricius* van *Hermes* outheyt heeft gheseyt, staet dit noch te noteren: dat de Pyramiden, of, de Pylaren in Ægypten (naar *Iamblichus* getuyght) *Hermæ* waren ghenaaamt: daar uyt klaar schijnt te blijcken, dat, tot sijnder ghedachtenis, of door sijn beleyt, de selvighe zijn op gherecht, en, de regelen voor 't gemeene volck, daar in gegraven waren; gelijck Absalon eenen dede bouwen, en tot sijnder memorie, naar sijnen naam nommen.

7. En, soo wy *Artabanus* fullen geloof geven, soo hebben de Ægyptenaars, *Moyses* zelfs, om 't groot respect dat sy hem toe droegen, oock *Mercurius* (dat is, *Hermes*) genomt; want, dit zijn sijne woorden. *Meris* (de Dochter van *Chenepbrim*, *Koningh in Ægypten*) geen kinderen bekommen

men konnende, adopteerde een kint van de Hebreëen; ghenaamt Moyses: den selvigen stelde de wetten in, en gaf de letteren aen de Egyptenaars: en, was by hen geacht als eenen ^a God; en, ghenomt, ^b Mercurij.

^a Of, Regent.
^b Dat is, Hermes.

8. Oock blijkt het klaar, uyt het weynige, 't geen van *Tris Megistus*, door de nijdigheyt des tijds niet en is verflonden, dat de wijsheyt van *Pythagoras*, *Plato*, *Aristoteles*, en andere Griecten, uyt de sijne, en, de sijne niet uyt de hare zy ghetogen: door dien de hare, gelijk als eenes booms tacken, sich in eene verdeeltheyt vertoont; en, de sijne, ghelijck den stam des booms, die 't fondament der tacken is.

9. Tegens *Iob. Goropius Becanus*, en, die in sijne meeningh zijn (het zy over *Hermes* ofte anderen) staat dit noch te overwegen: of 't in reden ghefondeert is, dat men van verde, beter kennis van een dingh kan hebben, dan na by zijnde? Sullen die, in onse Eeuwe (uyt eene simpele presumtie van 't uyerlijcke scherpe vernuft) meerder kennis hebben van 't geen 't welck meer dan over drie duysent Jaar is gheschiet, dan die gene ghehadt en ghelooft hebben die 12. 16. ja 20. hondert Jaar voor ons hebben gheleeft?

10. Dit is al tijds notoir, dat men uyt dese 16 Boeken wel kan sien en verstaan, dat *Hermes* geene kennis, noch van *Moyfes*, noch van Christus (gheopenbaart in den vleessche) en heeft ghehadt: soo dat hy niet alleen voor de tijden der Apostelen, maar, oock voor de uytvoeringh van de Israëlitien heeft gebloeyt: want, beyde, den uytgangh der Hebreëen, en 't geluyt des Euangeliums heeft ghekloncken, door alle quartier des werlds, die van verstandighe Mannen bewoont waren (sulckx mijne meeningh oock versterckt, dat Job mede voor *Moyfes* zy geweest) soo dat sulckx by foodanige hooge, van God

begaafde, verstanden, niet onbekent, noch on_aen_ge-roert en soude ghebleven zijn, soo 't voor haren tijden was gheschiet.

11. Siet oock *Philippe de Mornay*, Gouverneur van Sommeurs (Cosijn Germein van Koningh Henderick den vierden) een naarstigh, yverigh, en scherp onder-foecker in onsen tijde, hoe hy *Hermes* met *Moyse* vergelijckt; seggende.

12. Certes, qui aura pris la peine de comparer *Mercur Trismegiste* avec *Moyse*, en remportera un singulier contentement. *Moyse* décrit au Genèse, la creation du monde; & *Mercur* semblablement en son Poemandre.

13. *Moyse* vit des tenebres sur la face de l'abyfme, & l'esprit du Seigneur qui se pourmenoit sur les Eaux; & *Mercur* vit une ombre horrible qui passoit en nature humide, & icelle nature humide, comme couvée par la parole de Dieu.

14. *Moyse* dit, Dieu dit, & les choses furent faictes; & *Mercur* recognoist & introduit la parole luisante de Dieu, par laquelle il crea la lumiere, & bastit le monde, & tout ce qu'il contient.

15. *Moyse* partit la nature humide en deux, l'une qui monte en haut, qu'il appelle Ciel, l'autre qui se tient en bas, qu'il nomme Mer; & *Mercur* voit monter, comme des entralles de la nature humide, un feu leger, qu'il appelle Æther, un air pareillement, qui se jette entre l'eau & le feu Elementaire, qui n'est autre chose qu'un air plus clair & plus subtil.

16. La Terre & la Mer, dit *Moyse*, estoient meslees ensemble, tant que Dieu dit, & elles prirent chacune sa place; le mesme dit aussi *Mercur*, que ces deux Elemens qui gisoient mesles ensemble, s'esmeurent a ceste parole spirituelle qui les environnoit.

17. Quoy plus? Dieu cree (dient ils tous deux) les Astres & les Planettes: la terre & l'air & l'eau produisent à la voix de sa parole, les bestes, les oiseaux, & les poissons. Dieu mesmes cree finalement, l'homme a son image, & luy livre entre ses mains toutes ses œuvres pour son usage; n'est-ce pas non seulement un mesmes sens, mais mesmes termes & paroles?

18. Mais, quand puis apres *Mercur* adjoust, que Dieu cria par sa
saincte

saincte parole à ses œuvres, fructifies, croïsses, multipliez : nous semble il pas que nous oyons *Moyse* luy mesmes ?

19. Or, les petites differences, qui y sont, des sept Cercles, des Zones, &c. ne servent pas peu à la verité; à sçavoir : que ce n'est point un simple emprunt, ny une traduction de *Moyse* : mais, bien une tradition qui estoit venue aux Egyptiens de Pere en Fils; &c.

Dat is :

20. Die de moeyten wilde nemen om *Hermes Trismegistes* met *Moyses* te vergelijken, die soude voor waar een uyt nement vergenoegen bekommen. *Moyses* beschrijft, in Genesis, de scheppingh des Werelds; en, *Hermes* in gelijken, in sijne Poemander.

21. *Moyses* sach de duysternis, op het aen ghesicht des afgronds, en, de Gheest Gods, die sich beweeghde op de wateren; en *Hermes* sach eene verschrickelijcke donckerheyt, die in eene vochtighe natuur veranderde, en, de selvighe vochtighe natuur, ghelijck als ^a bebroedende; door 't woord Gods.

^a Dit gelijkenis is, van eene Henne, die hare Eyeren uytbroeyt.

22. *Moyses* seyt : God sprack, en, de dingen waren gemaackt; en, *Hermes* bekent, en voert in, het luchtende woord Gods, door 't welck hy het licht schiep, en boude de wereld, en alles wat de selvighe begrijpt.

23. *Moyses* deelt de vochtige natuur in twee deelen, het eene, 't welck om hoogh klom, 't welck hy Hemel nomt, en 't ander, dat sich beneden houdt, 't welck hy ^b Méér nomt; en, *Hermes* fiet op klummen, ghelijck als uyt de in gewanten van de vochtige natuur, een ^c licht vyer, 't welck hy Æther nomt, in gelijken, eene Lucht, die sich begaf tusschen 't water en 't Elementighe vyer; 't welck niets anders en is, dan eene klaardere en subtiylere Lucht.

^b Oeden.

^c Of, subtiyl vyer.

24. De Aerde en 't Water, seyt *Moyses*, waren t'samen vermenght, tot dat God sprack, en, yeder nam sijn plaats.

't Selvighe seyt *Hermes* oock, dat die twee Elementen die t'samen vermenght laghen, door 't selvighe geestelijke woord hen beweeghde, 't welck de selvighe omringhde.

25. Wat meer? God schiep (segghen sy alle beyde) de Sterren, en, de Planeten. De Aerde, de Lucht, het Water, brochten voort, door de stemme des woords, de beesten, de vogelen, en, de visschen. Eyndelijck schiep God den mensch selfs, tot zijn Beeldt, en gaf hem alle sijne wercken, in sijne handen, tot zijn gebruyck; is dit nu niet alleenelijck den selvigen sin, maar, de selvighe manier en woorden?

26. Maar, wanneer *Hermes* daar naar, byvought, dat God door zijn heyligh woord tot sijne wercken riep: zijt vruchtbaar, wast, en vermeerdert; en dunckt ons niet, dat wy *Moyses* self hooren?

27. De kleyne verschillen, die daar dan noch zijn, van de seven Circlen, van de Zonen; &c. die en zijn niet weynigh dienstigh tot de waarheyt. Te weten, dat dit niet en zy eene simpele ontleeningh, noch gheene traductie uyt *Moyses*: maar, eene traditie die tot de Ægyptenaars, van de Vaderen, tot de Kinderen was ghekommen; Dus verde, *Philippe de Mornay*, *seigneur du Plessis Marly*.

28. Soo wie uyt den selvighen *Philippe de Mornay*, van *Hermes Trismegistus* meerder begeert te weten, die lese zijn Boeck *De la Verite de la Religion Chrestienne*; 't geen hy en *Franciscus Patricius* van hem getuyght, heeft beter fundament, in mijn oordeel, dan *Becanus* ontkenningh.

29. Dat *Philippe de Mornay* dan noch seyt, dat de Schriften van *Hermes*, traditiën, gekommen tot de Ægyptenaren, van de Vaderen, tot op de Kinderen, souden zijn:
fulckx,

fulckx, mijns bedunckens (behoudende 't respect van eenen foo uyt muntenden mans oordeel) de waarheyt niet ghelijck en is; want, fulckx zijnde, foo is het eerste Boeck, op logens gefondeert: 't welck ick niet en soude willen staande houden, ten respect van foo veel, en menigh vuldighe God salighe leeringen in dese Boecken; die, mijns begrijs, uyt geen logen achtigh ghemoet en kunnen vloeyen, door den Vader der logenen.

30. Want, foo waar een G E M O E D is (zijnde het Beeldt Gods) daar en kunnen gheen moet willighe logenen ghebooren worden: maar, foo waar 't Ghe-moed is af ghebrant, daar en vloeyt niets anders uyt, dan moet willighe logenen, en bedrieghelijske waarheyt; 't selvighe is des duyvels, en sijne discipelen haar ampt.

31. Naar mijn oordeel, foo schickt sich de ordere van dese seshien Boecken, best, naar 't vervolg van de materie, ghelijck die in dit Exemplaar ghedrukt zijn: doch, *Marselus Fecinus*, en *Franciscus Patricius*, stellen die in een ander order; ghelijck by dese ghetallen is te sien.

*In Neer duyts.**M. Fecini.**F. Patricius.*

1. Is by <i>Fecini</i> oock het --	1. En by <i>Patricius</i> het --	2.
2. Is by <i>Fecini</i> het ———	11. En by <i>Patricius</i> het --	10.
3. ——— ——— ———	7. ——— ——— ———	8.
4. ——— ——— ———	3. ——— ——— ———	3.
5. Dit is by <i>Fecini</i> niet ———	En, by <i>Patricius</i> het —	1.
6. ——— ——— ———	2. ——— ——— ———	9.
7. ——— ——— ———	4. ——— ——— ———	12.
8. ——— ——— ———	5. ——— ——— ———	5.
9. ——— ——— ———	8. ——— ——— ———	18.
10. ——— ——— ———	6. ——— ——— ———	6.
		11.

11. _____	9. _____	15.
12. _____	10. _____	4.
13. _____	12. _____	11.
14. _____	13. _____	7.
15. _____	14. _____	19.

16. Dit is by *Fecini* niet — En, by *Patricius* het — 14.

Het Heylige Boeck , wel vier maal soo groot als onse
seftiende Boeck . _____ 13.

Vande Werckingh, en 't Gevoel. _____ 16.

Van de Waarheyt . _____ 17.

Veel Fragmenten , by den Cirillo , en anderen ghe-
vonden . _____ 20.

32. Dese vier laaste , blijven noch ongetranfateert,
tot beter ghelegentheyte ; dan mochte oock breeder ver-
klaringh over eenighe plaatsfen volgen, soo ons het eenige
G O E D , tijd , lust , en ghelegentheyte gelieft te verleen-
nen. Vint onder tusschen den Lefer yets , 't gheen strij-
digh schijnt tegens de Heylige Schrift, die zy daar voor
ghewaarichout. My soude lief zijn , te moghen sien , dat
dese onse Translatie , door eene betere mocht gheconsu-
reert worden ; Vaart wel .

A. W. V. B.

E Y N D E .

